

**EBEVEYNİN BAĞLANMA BİÇİMİ İLE EBEVEYN
TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

**Ayşe Gül PARLAK
ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Oğuz EMRE**

Yüksek Lisans Programı – 2020

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EBEVEYNİN BAĞLANMA BİÇİMİ İLE EBEVEYN TUTUMU ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Ayşe Gül PARLAK

**Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Oğuz EMRE**

MALATYA

2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1. Bağlanma	7
2.1.1. Bowlby'nin Bağlanma Kuramı	10
2.1.2. İçsel Çalışan Modeller	12
2.1.3. Bağlanma Stilleri ve Farklı Modeller	13
2.2. Gelişimsel Dönemlere Göre Bağlanma	17
2.2.1. Bebeklik ve Çocukluk Döneminde Bağlanma.....	17
2.2.2. Ergenlik Döneminde Bağlanma.....	19
2.2.3. Yetişkinlik Döneminde Bağlanma ve Bağlanma Stilleri	20
2.3. Bağlanma Stilleri ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı Araştırmaları	22
2.4. Ailenin Önemi ve Ebeveyn Tutumları	26
2.4.1. Ailenin Önemi.....	26
2.4.2. Ebeveyn Tutumu.....	27
2.4.3. Ebeveyn Tutumlarının Sınıflandırılması	28
2.4.4. Ebeveyn Tutumuyla İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı Araştırmalar.....	33
3. MATERYAL VE METOT	36
3.1. Araştırmanın Model	36
3.2. Evren ve Örneklem	36
3.2.1. Çalışmaya Katılan Annelere Ait Tanımlayıcı İstatistikler.....	36
3.2.2. Çalışmaya Katılan Babalara Ait Tanımlayıcı İstatistikler	38
3.3. Veri Toplama Araçları	40
3.3.1. Aile Bilgi Formu	41
3.3.2. Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği (ABBÖ).....	41
3.3.3. Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ).....	42
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	42

4. BULGULAR.....	43
4.1. Çalışmaya Katılan Annelere Ait Bulgular	43
4.2. Çalışmaya Katılan Babalara Ait Bulgular	70
5. TARTIŞMA.....	91
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	98
KAYNAKÇA.....	101
EKLER.....	114
Ek-1. Özgeçmiş.....	114
Ek-2. Etik Kurul Onay	115
Ek-3. Sağlık Bakanlığı İzin Formu 1	116
Ek-4. Sağlık Bakanlığı İzin Formu 2	117
Ek-5. Sağlık Bakanlığı İzin Formu 3	118
Ek-6. Sağlık Bakanlığı İzin Formu 4	119
Ek-7. Sağlık Bakanlığı İzin Formu 5	120
Ek-8. Aile Bilgi Formu	121
Ek-9. Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği-ABBÖ 1	122
Ek-10. Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği-ABBÖ 2	123
Ek-11. Ebeveyn Tutum Ölçeği-ETÖ	124

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Oğuz EMRE'ye,

Lisans eğitimim boyunca yardım, bilgi ve tecrübeleri ile bana sürekli destek olan ve yüksek lisans eğitimimde de desteğini sürdüren başta Dr. Öğr. Üyesi Şükran ŞİMŞEK olmak üzere Çocuk Gelişimi bölümündeki tüm hocalarıma,

Tez sürecinde mesleki ve manevi yardımlarını esirgemeyen, sevgisini ve saygısını her daim hissettiğim, uzun ve yorucu bu süreçte beni destekleyen, anlayış gösteren ve cesaretlendiren, bana benden daha çok inanan ve güvenen hem meslektaşım hem de sevgili eşim Yusuf PARLAK'a,

Hayatım boyunca desteklerini ve fedakârlıklarını, attığım her adımda hissettiğim canım ailem. Yanı başınızda da olsam aramızda kilometrelerce mesafe de olsa, yokluğunuzu hiç hissetmedim. Bugün eğer bu konumdaysam ve iyi işler başarabildiysem, bunda en büyük pay size aittir. Haklarınızı hiçbir zaman ödeyemem. Her koşulda yanımda duran ve elimi hiç bırakmayan Canım babam Yaşar UYAR'a, anne olduktan sonra her gün daha iyi anladığım canım annem Ayşe UYAR'a ve abla olmamı sağlayan canım kardeşim Mehmet UYAR'a

Bu süreç ile birlikte hayatımıza katılan ve hayatımıza dünyanın en güzel renklerini katan, gülüşüyle içimizi ısıtan, içimizdeki çocuğu canlandırmada en büyük katkıya sahip, varlığıyla güç ve enerji veren, beraber eğlenip birlikte büyüdüğüm canım oğlum Kerem, iyi ki varsın. Sen gelince biz tam olduk, tamamlandık.

Ve adını buraya yazamadığım tüm aileme sonsuz teşekkürler.

ÖZET

Ebeveynin Bağlanma Biçimi ile Ebeveyn Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Amaç: Bu araştırma 2-6 yaş arası çocuğa sahip anne ve babaların kendi ebeveynlerine bağlanma biçimi ile kendi çocuklarına sergiledikleri ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Materyal ve Metot: Araştırma, Gaziantep il merkezinde Sağlık Bakanlığı'na bağlı Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Çocuk Gelişimi Birimine yönlendirilen 2-6 yaş çocuğa sahip 187 anne ve 112 baba ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak Aile Bilgi Formu, Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği (ABBÖ) ve Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) kullanılmıştır. Bir nicel araştırma tekniği olan tarama modeli kullanılarak yapılan çalışmanın istatistiksel analizleri SPSS 20.0 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde; t-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Pearson Korelasyon Testi kullanılmıştır.

Bulgular: 2-6 yaş çocuğa sahip annelerin gebelik durumunun (planlı-plansız), hamilelikte sorun yaşama durumunun, çocuk ile ilgilenen kişinin, emzirme süresinin ve ekonomik durumunun ebeveynin bağlanma stiline ve sergiledikleri ebeveyn tutumuna göre anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir. Ebeveynlerin sahip oldukları çocuğun cinsiyetinin, ebeveynin eğitim düzeyinin, mesleğinin, medeni durumun ve gelir düzeyinin ise ebeveynin bağlanma biçimini ve sergiledikleri ebeveyn tutumunu anlamlı bir şekilde etkilediği belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırmada 2-6 yaş çocuğa sahip anne babaların ebeveynine bağlanma şeklinin ve çocuğuna karşı sergilediği ebeveynlik tutumu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kendi anne ve babasına olumlu bağlanan ebeveynlerin çocuklarına karşı daha çok demokratik tutum sergilediği, olumsuz olarak algılayan annelerin ise otoriter ve izin verici tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, ana babaya bağlanma, ebeveyn tutumu.

ABSTRACT

Investigation of the Relationship Between Parent's Attachment Style and Parental Attitude

Objective: This study was carried out to investigate the relationship between the attachment style of mothers and fathers who have children between the ages of 2-6 and their parental attitude towards their own children.

Materials and Methods: The study was carried out with 187 mothers and 112 fathers having children between the ages of 2-6, who were referred to the Child Development Unit of Cengiz Gökçek Maternity and Child's Hospital, which is affiliated to the Ministry of Health and located in the city center of Gaziantep. Family Information Form, Father and Mother Attachment Questionnaire (FMAQ) and Parental Attitude Scale (PAS) were used as data collection tools. Statistical analysis of the study conducted out using the survey model, which is a quantitative research technique, was carried out using the SPSS 20.0 software. In the analysis of the data, Student's t-test, One-Way Analysis of Variance and Pearson Correlation Test were used.

Results: It was determined that the pregnancy status (planned-unplanned) of mothers having children between the ages of 2-6, experiencing problems during pregnancy, the person who looks after the child, the duration of breastfeeding and the economic conditions did not differ significantly according to the parent's attachment style and parental attitude. It was determined that the gender of the child, the educational level, the occupation, the marital status and the income level of the parents significantly affected the parent's attachment style and the parental attitude they exhibit.

Conclusion: In the study, it was determined that there was a significant correlation between the attachment style of mothers and fathers who have children between the ages of 2-6 and their parental attitude towards their own children. It was revealed that parents who were positively attached to their own mothers and fathers exhibited more democratic attitudes towards their own children, and mothers who were negatively attached exhibited authoritarian and permissive attitudes.

Keywords: Attachment, father and mother attachment, parental attitude

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

ABBÖ	: Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği
ETÖ	: Ebeveyn Tutum Ölçeği
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sekil No	Sayfa No
Şekil 2.1. Bağlanmanın Tanımlayıcı Yönleri	12
Şekil 2.2. Bağlanma Davranışı Özellikleri	22

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 3.1. Çalışmaya katılan annelerin demografik özellikleri	38
Tablo 3.2. Çalışmaya katılan babaların demografik özellikleri	40
Tablo 4.1. Çalışmaya katılan annelerin çocuklarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılması	43
Tablo 4.2. Çalışmaya katılan annelerin çocuklarının doğum sıralarına göre karşılaştırılması.....	45
Tablo 4.3. Çalışmaya katılan annelerin planlı gebelik durumuna göre karşılaştırılması.....	47
Tablo 4.4. Çalışmaya katılan annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre karşılaştırılması.....	49
Tablo 4.5. Çalışmaya katılan annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre karşılaştırılması.....	51
Tablo 4.6. Çalışmaya katılan annelerin eğitim düzeylerine göre karşılaştırılması	54
Tablo 4.7. Çalışmaya katılan annelerin gelir düzeylerine göre karşılaştırılması	56
Tablo 4.8. Çalışmaya katılan annelerin ekonomik durumlarına göre karşılaştırılması.....	58
Tablo 4.9. Çalışmaya katılan annelerin medeni durumlarına göre karşılaştırılması.....	60
Tablo 4.10. Çalışmaya katılan annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutları ile diğer ölçekler arasındaki korelasyon değerleri	63
Tablo 4.11. Çalışmaya katılan babaların çocuklarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılması.....	70
Tablo 4.12. Çalışmaya katılan babaların çocuklarının sıralamasına karşılaştırılması ...	72
Tablo 4.13. Çalışmaya katılan babaların eğitim düzeylerine göre karşılaştırılması	74
Tablo 4.14. Çalışmaya katılan babaların meslek gruplarına göre karşılaştırılması	76
Tablo 4.15. Çalışmaya katılan babaların gelir düzeylerine göre karşılaştırılması	78
Tablo 4.16. Çalışmaya katılan babaların ekonomik durumlarına göre karşılaştırılması.....	80
Tablo 4.17. Çalışmaya katılan babaların medeni durumlarına göre karşılaştırılması.....	82

Tablo 4.18. Babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutları ile diğer ölçekler arasındaki korelasyon değerleri	84
---	----

1. GİRİŞ

Bağlanma, çocuk ile bakım veren kişi arasında kurulan iletişim ve ilişkide, çocuğun bakım veren kişiyle yakınlık kurma arayışı olarak kendini gösteren, devamlılığı olan, stres, kaygı durumlarında daha belirgin hale gelen ve tutarlı bir yapıya sahip duygusal bir bağıdır (1).

Bağlanma bebeğin gözlerini açtığı ilk anın öncesinde başlayan ve yaşam boyu devam eden bir süreci ifade etmektedir. Devam eden bir süreci ifade etmesine karşın değişmez bir durum değildir. Bebeklik ve çocukluk döneminde güvenli ya da güvensiz olarak bir kez bağlandıktan sonra ilerleyen zamanlarda çok az değişiklik göstermekte fakat etkisi ömür boyu devam etmektedir. Bowlby tarafından ilk kez tanımlanan bağlanma kuramı, daha sonra Ainsworth tarafından geliştirilmiştir (2).

Bağlanmanın biçimi çocuk ve bakım veren arasındaki ilişkinin niteliğine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Güvenli bir şekilde bağlanan bebeklerin bakım veren kişiye-bağlanma figürüne karşı olumsuz duygusu bulunmamaktadır. İhtiyaçların zamanında karşılanması ve sağlıklı bir iletişim sonucunda bu bağlanma biçimi gerçekleşmektedir. Güvensiz bağlanan bebeklerde ise bakım verene karşı olumsuz bir duygu durumu mevcuttur. İhtiyaçları zamanında karşılanmamış, bakım verenin fazla ilgilenmediği ve bakım verenle sağlıklı bir ilişki bağı oluşmamış bebeklerde bu tip bağlanma gerçekleşebilmektedir.

Bağlanma her ne kadar bebeklik ve çocukluk döneminde gerçekleşiyor olsa da yaşam boyu etkilerinin devam ettiği bir süreci kapsamaktadır. Yaşamın erken dönemlerinde, ergenlikteki ve yetişkinlikteki bağlanmanın temeli atılmaktadır. Bebeklikte ve çocuklukta bağlanma figürü anne ya da bakım veren kişi iken ergenlikte arkadaş, yetişkinlikte ise eş ya da romantik partnerdir. Bebeklik ve çocuklukta gerçekleşen bağlanma stilleri güvenli, güvensiz, kaçınan ve dağınık olmak üzere yaşamın diğer süreçlerindeki ilişkilerinde de kişiyi etkilemektedir.

Bağlanmayı etkileyen en önemli etkenlerden biri de ebeveynlerin bebek ve çocuklarına göstermiş olduğu tutum ve davranışlardır. Erken çocukluk döneminde kazanılan tutum ve davranışların kalıcı olduğu ve yaşam boyu devam ettiği, sonraki dönemlerde düzeltilmesinin oldukça zor olduğu bilinmektedir (3). Bu yaşlar içerisinde

en çok etkileşim aile ile gerçekleşmekte ve çocuğun şekillenmesinde en önemli ögenin aile üyeleri olduğu görülmektedir. Ailenin çocuğuna karşı göstermiş olduğu tutum ve davranışlar, çocuğun gelişimi üzerinde büyük rol oynamaktadır (4).

Yapılan çalışmalar ebeveyn tutumlarını farklı şekillerde açıklamaktadır. Baumrind, Larzelere ve Owens yönlendirici, izin verici, yeterince iyi, otoriter, güvenilir, otoriter ve ilgisiz ebeveyn tutumu şeklinde ele almaktadır. Bakhla ve arkadaşları otoriter, izin verici ve demokratik olarak ele alırken Maccoby ve Martin ise demokratik, izin verici, etnik azınlık, ilgisiz, tutarsız ve otoriter şeklinde bir sınıflama yapmaktadır. Literatürdeki bu sınıflamalar dikkate alınarak çalışmada ailelerin göstermiş oldukları tutumlar genel olarak ‘Demokratik ebeveyn tutumu, izin verici ebeveyn tutumu, baskıcı (otoriter) ebeveyn tutumu, aşırı koruyucu ebeveyn tutumu, hoşgörülü ebeveyn tutumu, aşırı hoşgörülü ebeveyn tutumu, reddedici ebeveyn tutumu ve dengesiz (tutarsız) ebeveyn tutumu’ olmak üzere sekiz grupta incelenmektedir.

Demokratik ebeveyn tutumunda aileler çocuklarına karşı eşit yaklaşımlarda bulunmakta, ilgi ve ihtiyaçlarına eşit cevap vermektedirler. Çocukların kişilik gelişimi için en sağlıklı tutum demokratik ebeveyn tutumudur. Anne babalar çocuklarına karşı olan davranışlarda kararlı, tutarlı ve güven vericidir. Bu aileler çocuklarına sorumluluk vermekte, çocuklarının özgüven kazanmalarına yardımcı olmaktadır. Aile ve çocuk arasında istekler çatıştığı zaman çocukla birlikte çözüm üretip zorlama olmadan nasıl uygulanacağı konusunda, aile ve çocuk birlikte karar vermektedir (3, 5, 6).

Baskıcı-otoriter ebeveyn tutumunda, aileler çocuğun kişilik özelliklerini, gelişim düzeyini, ihtiyaçlarını ve isteklerini dikkate almamaktadır. Çocuklarının kendi istekleri doğrultusunda hareket etmesini istemektedirler. Katı bir disiplin söz konusudur. Bu sebeple çocuklar ailelerin koyduğu kurallara uymak zorundadır. Bu tutum ile büyütülen çocuklarda özgüven eksikliği, duygu ve düşüncelerini ifade etmekte güçlük ve özerk bir birey olmakta gecikmeler olabilmektedir.

Aşırı koruyucu ebeveyn tutumunda aileler çocukları için sürekli korku ve kaygıya sahip olmaktadır. Aileler çocuklarının potansiyelini fark edememekte, yapabileceklerini sınırlandırabilmektedir. Bu tutuma sahip aileler çocukları adına çoğu şeyi yapmakta ve çocuklarının yaşayarak öğrenmelerinin önüne geçmektedir. Çocukların sosyal gelişimi de bu tutumdan olumsuz etkilenmekte ve bu durum çocuğun

bencil bir kişilik geliştirmesine sebep olabilmektedir. Bu tutum genelde tek çocuğu olan ya da sonradan evlat sahibi olan ailelerde daha sık görülmektedir.

Kararsız ve dengesiz ebeveyn tutumunda anne ve baba arasında görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Ebeveynler kendi aralarında olan dengesizliği çocuklarına yansıtmaktadır. Aile çocuğa kural koymakta fakat kuralların her durumda geçerli olmayışından kaynaklı olarak uygulanıp uygulanmama konusunda çocukta şüphe uyandırmaktadırlar. Ebeveynlerin kabul çizgisinin değişkenliği bu tutuma sahip ebeveynlerde oldukça çok görülmektedir. Bu tarz ailelerde yetişen çocukların özgüvenleri düşük olabilmektedir. Bu çocuklar çekingen bir yapıya sahiptir ya da tam tersi asi davranışlar sergileyebilmektedir (7).

İzin verici-ilgisiz ebeveyn tutumunda ise çocuğa karşı bir ilgisizlik söz konusudur. Ebeveynler çocuklarının her türlü ihtiyacını (maddi ve manevi) karşılamada duyarsızdır. Sevgi ve şefkat gösterme konusunda yetersizdir ve gevşek bir otoriteye sahiptirler.

Hoşgörülü ebeveyn tutumunda aileler çocuğun düşüncelerine önem vermektedir. Gerekli ilgiyi ve sevgiyi çocuklarına göstermektedir. Bu tutumla yetiştirilen çocuklar özgüven sahibi ve kendi kendine karar alan, sorumluluklarının bilincinde olan kişiler olmaktadır (8).

Aşırı hoşgörülü tutumda ise ebeveynlerin kabul oranları oldukça yüksek olduğu ve çocuklarını daha az kontrol ettikleri görülmektedir. Ebeveynlerin merkezinde çocuk vardır. Genel olarak kurallara özen göstermekte fakat müdahale etmemektedirler (9).

Reddedici ebeveyn tutumunda ise aileler çocuklarının ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılamayı reddeder. Böyle bir ortamda büyüyen çocuk gelecekte sinirli, duygusal olarak kırıkları olan, korkak ve gücünün yettiği kişilere özellikle küçüklere karşı düşmanca duygulara sahip bireyler olabilmektedir (10).

Kişilik gelişiminin temellerinin atıldığı okul öncesi döneminde ebeveyn tutumları oldukça önemlidir. Yapılan çalışmalarda bu dönemde kazanılan tutum ve davranışların önemli olduğunu, çocuğun hayatında kalıcı izler bıraktığını ve ilerleyen zamanlarda değiştirilmesinin oldukça zor olduğunu açıklamaktadır (3). Alanyazın incelendiğinde bağlanma ile ilgili çalışmaların genel olarak üniversite öğrencilerine uygulandığı, ebeveynlere uygulanan araştırmaların kısıtlılığı dikkat çekmektedir. Ebeveyn tutumu ile ilgili yapılan araştırmalar ise genel olarak sadece anneye

uygulandığı görülmektedir. Bu çalışma ebeveynlerin her ikisine de uygulanarak ebeveynin bağlanma biçimi ile ebeveyn tutumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Ebeveyn bağlanma biçimi ve ebeveyn tutumu çeşitli değişkenler göz önünde bulundurularak araştırılmalı, incelenmeli ve değerlendirilmelidir. Yapılan değerlendirmelerin sonucunda konuyla alakalı öneriler sunmak önem arz etmektedir.

Bu bölümde araştırmanın problemi, amaçları, alt amaçları, hipotezleri, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımları aktarılmıştır.

Problem Durumu

Alanyazın incelendiğinde ebeveynin bağlanma biçimi ile ilgili araştırmalar kısıtlıdır (11, 12, 13). Ayrıca ebeveyn tutumu ile ilgili yapılan araştırmalara sadece annenin dahil edilmesi dikkat çekmektedir. Çocuğun gelişiminde ve hayatında babanın değeri ve rolü tartışılmaz bir gerçektir. Bu çalışma alanyazında ebeveynin bağlanma biçiminin ebeveynlik tutumunu nasıl etkilediği, sadece annenin değil de babanın da etkisinin incelendiği bir araştırma olması sebebiyle, literatürdeki bir eksikliği kapatacağı, diğer çalışmalara örnek olacağı ve bu çalışmadan sonra yapılacak olan çalışmalarda babanın da etkisinin inceleneceği ile ilgili çalışmalara katkıda bulunabileceği ve farkındalık yaratacağı için önemlidir.

Bu araştırmanın temel problemi “Ebeveynin bağlanma biçimi ile ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir ilişki var mı?” şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, çocuk gelişimi biriminde aile danışmanlığı desteği almak isteyen 2-6 yaş çocuğa sahip ebeveynlerin, yalnızca algılanan (perceived) değil aynı zamanda deneyimlenen (actualparenting) ebeveynlik özellikler ile 2-6 yaş arasındaki çocuklarını yetiştirirken gösterdikleri ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Problem Cümlesi

Çocuk Gelişimi Biriminde aile danışmanlığı desteği almak isteyen 2-6 yaş çocuğa sahip ebeveynlerin, kendi ebeveynlerine bağlanma biçimi ile ebeveynlik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Alt Problemler

Çocuk Gelişimi Birimine aile danışmanlık hizmeti almak için başvuran ebeveynlerin;

- a) Anne babalarına bağlanma biçimi ve ebeveynlik tutumları annenin yaşına, sahip olduğu çocuğun cinsiyetine, çocuğun kaçınıcı çocuk olduğuna, planlı bir gebelik olup olmama durumuna, hamilelikte problem yaşama durumuna, çocuk ile ilgilenen kişiye, mesleğine, gelirine, medeni durumuna göre anlamlı bir fark göstermekte midir?
- b) Anne babalarına bağlanma biçimi ve ebeveynlik tutumları babanın yaşına, sahip olduğu çocuğun cinsiyetine, çocuğun kaçınıcı çocuk olduğuna, eğitim düzeyine, mesleğine, gelirine ve medeni durumuna göre anlamlı bir fark göstermekte midir?
- c) Ebeveynlerine bağlanma biçimi ile ebeveynlik tutumları arasında ilişki bulunmakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Bağlanma, dünyaya geldiğimiz ilk andan itibaren, hayatımızın bir parçası olan bakım veren ile etkileşimimizin temelini oluşturduğu ve yaşam boyu izlerinin devam ettiği tutarlı bir duygusal bağdır. Bakım veren kişinin bebeğin ihtiyaçlarına zamanında cevap vermesi, bebek ile sağlıklı bir ilişki yürütmesi güvenli bağlanma açısından son derece önemlidir (14). Sağlıklı bir şekilde bağlanmanın gerçekleşmesi, ilerleyen zamanlarda da kişinin hayatında etkisini olumlu bir şekilde göstermektedir.

Bakım veren kişinin bebeğin ihtiyaçlarına zamanında cevap vermemesi ise bağlanmayı olumsuz yönde etkilemektedir. Bakım veren ile iletişimin yetersiz olması güvensiz bağlanmanın oluşmasına zemin hazırlayacaktır. Aynı şekilde bu durumda kişinin gelecek yaşamında etkisini sürdürmektedir.

Çocukluk döneminde kurduğu arkadaşlıklarda, yetişkinlik döneminde ki partner seçiminde bağlanmanın biçimi son derece önemlidir. Yapılan çalışmalarda bağlanmanın önemini ortaya koymaktadır. Çocuğu yetiştirirken en önemli etken ise ebeveyn tutumlarıdır.

Ebeveyn tutumlarının çocuğun kişilik gelişiminde önemi alanyazında da çoğu araştırmaya konu olmuştur(3, 5-9, 15). Bu araştırmalar sonucunda, çocuğun hayatında

yer alan ebeveynin çocuğa karşı tutumu, çocuğun gelişiminde ve kişilik yapısında etkisini göstermektedir.

Ebeveyn tutumlarının çocuklar üzerindeki yansıması ve çocuklardaki davranış problemleriyle ilgili birçok araştırmaya rastlanmıştır. Fakat ulaşılabilen alan yazınında, yetişkinlerin ebeveynlerine bağlanma örüntüleri ile kendi çocuklarıyla kurdukları ilişkinin niteliğinin incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle yapılacak çalışmanın alanda bir eksikliği gidereceği, alana katkıda bulunacağı ve daha sonra yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Varsayımlar

1. Araştırmada yer alan örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmıştır.
2. Araştırma örnekleminde yer alan katılımcılarda kullanılan “Aile Bilgi Formu”, “Ebeveyn Bağlanma Ölçeği” ve “Ebeveyn Tutum Ölçeği”ndeki sorulara içtenlikle ve objektif cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Araştırmanın Çocuk Gelişimi Birimine başvuracak danışanlar ile yapılacak olması sebebiyle belirtilen süre içerisinde yeterli danışan sayısına ulaşıp ulaşılamayacağı bilinmediğinden kısıtlılık oluşturmaktadır.
2. Bu araştırmada kullanılan veriler “Ebeveyn Bağlanma Ölçeği” ve “Ebeveyn Tutum Ölçeği” ile toplanan verilerle sınırlıdır.

Tanımlar

Bağlanma: Bebek ile bakım veren arasında kurulan ve geliştirilen, yaşamı boyunca da çevresindekiler ile ilişkisini ve iletişimini etkileyen ve bunun temelini oluşturan ilişkidir.

Bağlanma Stili: Bebek ve bağlanma figürü arasında kurulan bağın biçimidir. Bağlanma stilleri bu çalışmada güvenli, güvensiz, kaygılı ve kaçınan olarak dört grupta incelenmiştir.

Ebeveyn Tutumu: Anne, baba ve çocuk arasındaki iletişim ve etkileşim sonucunda oluşmaktadır (16). Ebeveynlerin çocuklarına karşı olan davranışlarının bütünüdür. Anne babanın çocuk yetiştirmeye dair inanç, davranış, tutum ve beklentilerinin toplamı olarak tanımlanabilir (17).

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Bağlanma

Bağlanma kelimesinin kökenleri on üçüncü yüzyıla kadar uzanırken dilbilimsel olarak bağlanma kelimesi, görevi icra etmek veya göreve bağlanma anlamına gelmektedir. İlk olarak on sekizinci yüzyıl filozoflarından Rousseau, bağlanma kelimesini anne-bebek arasındaki bağı tanımlamak için kullanmış, annelik sevgisi içeren yazılarında bağlanmaya değinmektedir (18). Bağlanma kelimesinin kavram olarak psikolojide kullanılması ise yirminci yüzyılın ortalarını bulmaktadır.

Bağlanma, bebeğin dünyaya gözlerini açtığı ilk andan hatta anne karnından itibaren başlayan bir süreci kapsayan, bebekle bakım veren kişi arasında kurulan ve geliştirilen, hayatı boyunca da çevresindekilerle ilişkisini ve iletişimini etkileyen ve bunun temelini oluşturan ilişkidir. Bu ilişkinin kişinin gelişimini, kişilerarası ilişkilerini ve psikolojik uyumunu etkilediği konusunda genel kabul vardır. Bu kabulü destekleyen en önemli kanıtlar Bowlby'nin bağlanma kuramıdır.

Bowlby 1944 yılında “Kırk Dört Çocuk Hırsız: Kişilikleri ve Yaşamları” adlı bir makale yazmış, bağlanma kavramına yer vermiş ve bağlanma kavramını kuramsallaştırmıştır. Bowlby 1950 yılında Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) çağrısıyla yaptığı bir konuşmada annelerinden erken bir dönemde ayrılan erkek çocuklarında suçluluk duygusunun daha fazla görüldüğünü ifade etmektedir. Bowlby bu söyleminden sonra ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkinin üzerinde durmaktadır. Bowlby'nin bebeğin bağlanma davranışını araştırmasının temel nedeni anne yoksunluğudur (19). Bowlby; yazdığı bu makalede özellikle 0-3 yaş döneminde anne yoksunluğu ile büyüyen bebeklerin fiziksel ve ruhsal açıdan zayıf olduklarını ve annelerle büyüyen bebeklere göre hastalığa yakalanma ihtimallerinin daha yüksek olduğu savını ileri sürmektedir (20, 21). DSÖ'de yaşamın ilk 3 yılının çok önemli olduğu, yaşanabilecek anne yoksunluğunun bebeği fiziksel ve ruhsal açıdan hasta edebileceği yönünde bir bildiri yayınlamıştır (20).

Ayrıca bağlanma kavramının çalışılmaya başlandığı dönem içerisindeki alanyazın incelendiğinde Psikanaliz çevresinin açıklamalar ve Sosyal Öğrenme Teorisi adı altında yapılan çalışmalar dikkat çekmektedir. Bu açıklamalar şu şekilde özetlenebilir (14).

1. Çocuğun psikolojik ve sosyal birçok ihtiyacı mevcuttur. Ama tüm ihtiyaçlarından önce beslenme ve barınma ihtiyacı karşılanmalıdır. Bebek, beslenme ve barınma ihtiyacını karşılayan anne veya bakım veren kişiyle bir bağ geliştirmekte ve bu kişiye karşı yakınlık hissetmektedir. Bu durum Sosyal Öğrenme Teorisinde “İkincil İtki” Nesne İlişkileri Kuramı’nda ise “Sahte Sevgi (cupboardlove)” olarak adlandırılmaktadır.
2. Bebeklerin dünyaya gelmeden önce yaşamlarını sürdürdükleri ilk yer anne rahmidir. Dünyaya geldikten sonra da anne rahmine dönme istekleri vardır. Bebek rahme sahip olana, anneye bağlanmaktadır. Buna “Birincil Ana Rahmine Dönme İsteği (Primary Return to Womb Craving)” denir.
3. Bebeğin ilk reflekslerinden olan emme açlığın giderilmesi için birincil ihtiyaçtır. Bebek bu ihtiyacını giderirken daha sonra memeye bağlı bir annenin olduğunu fark eder ve memeye olan bağlılık anneyi de içine alacak şekilde genişler. Bu durum “Birincil Nesne Emme Teorisi (Primary Object Sucking Theory)” olarak adlandırılmaktadır.
4. Bebekler büyüdükçe ihtiyaçları da değişmektedir. Önceleri daha çok fizyolojik ihtiyaçlarının (emme, barınma vb) giderilmesiyle sonraları bu ihtiyaçlara bir insana dokunma, sarılma, temas halinde olma isteği de eklenmiştir. Bebek bu ihtiyacını gideren anneye veya bakım veren kişiye bağlanmaktadır. Bu ihtiyaç, “Birincil Nesne Tutulması (Primary Object Clinging)” olarak adlandırılmaktadır.

Bu açıklamalardan ilki Sosyal Öğrenmesi Teorisine diğer üçü ise Psikanalist Yaklaşımına ait açıklamalardır. Sosyal Öğrenme Kuramının temeli Psikanalist Yaklaşımına dayanmaktadır. Klasik Psikanaliz; bağlanma kavramını bebeğin oral haz ve emme, beslenme ilişkisi çerçevesinde açıklamaktadır. Yeni doğan bebeğin haz bölgesi ağızdır ve bebek oral gelişim aşamasındadır (22). Dolayısıyla bebekler oral doyum sağlayan bölgeye ya da kişiye karşı bir yakınlık geliştirmekte ve bağ kurmaktadır. Bağlanmanın temelini beslenme olduğunu kabul eden bu görüş Harlow’un 1958 yılında yaptığı deneysel çalışma ile sarsılmıştır.

Harlow (1958)’un yaptığı bu deneyde bebek maymunlar telden ve kumaştan temsili iki farklı anne maymun tarafından beslenmiştir. Bebek maymunların hangi anne tarafından beslendiğinden bağımsız olarak kumaş anneye daha fazla vakit geçirme istekleri dikkat çekmiştir. Bebek maymunların kumaş anneye daha fazla zaman

geçirdiği gözlemlenmiştir. Hatta maymunlar kumaş anne tarafından beslenmeseler bile kumaş anneye daha fazla zaman geçirmişlerdir. Bebek maymunlar korkutuldukları zaman kumaş anne tarafından beslenenler annelerinin yanına gidip sığınmışlar fakat tel anne tarafından beslenen maymunlarda bu davranış görülmemiştir. Bu çalışmalar doğrultusunda, beslenmenin bağlanma için kritik olmadığı ortaya çıkmaktadır (23).

Bağlanma konusunu araştıranlar arasında Eric Erikson da vardır. Erikson'a göre yeni doğan bir bebek temel güvene karşı güvensizlik evresindedir. Bu dönemdeki çatışmanın sonucu, ilerleyen dönemlerini de etkilemekte ve bir sonraki dönem için basamak oluşturmaktadır. Bebeğin fiziki olarak rahat olması ve tutarlı bir bakım sergilenmesi temel güvenin yerleşmesi için oldukça önemlidir. Güven ise bağlanmanın temelidir ve dünyanın yaşanabilecek bir yer olduğuna dair inanç ve beklentiyi oluşturmaktadır (23). Bu açıklamalar Birincil Nesne Tutulması çerçevesinde Psikanalitik Kuram'ın yaptığı açıklamaya benzemektedir.

Bağlanma kuramının kurucusu Bowlby'nin, kuramını geliştirmesinin en büyük nedenlerinden biri, bebeklerin annelerine veya bakım verenlerine yönelik geliştirmiş oldukları duygusal yakınlığın neden ve ne şekilde ortaya çıktığını ve ilerleyen zamanlarda bebeklik dönemindeki bu bağlanma şeklinin kişilik gelişimine ve duygusal ilişkilerine etki edip etmediğini, ediyorsa nasıl ettiğini açıklamaktır (24). Yani bağlanma kuramının asıl amacı, yeni doğmuş bebeğin annesiyle veya bakım vereniyle neden duygusal bir bağ geliştirmeye çalıştığını açıklamaktır (25).

Bowlby (1977)'ye göre bağlanma davranışının bazı karakteristik özellikler göstermektedir. Bunlar;

- a) *Özellik (Specificity)*: Bağlanma bir ya da birden fazla kişiye yönelen ve bu yönelmenin sebebinin belli olduğu bir davranıştır.
- b) *Süre (Duration)*: Bağlanma, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bazı dönemlerde etkisi daha az hissedilse de format değiştirerek yaşamda var olmaya devam eder. Erken yaşlarda geliştirilen bağlanma, kolay kolay şekil değiştirmemekte ve yaşamın her anında etkisini göstermektedir.
- c) *Duyguların İlişkisi*: Bağlanma davranışının geliştiği zaman içerisinde, davranışla birlikte birçok duygu meydana gelmekte ve bu duygular yeni ilişkilerde tekrar ortaya çıkmaktadır. Örneğin, anne ile çocuk arasında oluşan

bağlanma davranışında yaşanan duygunun benzerini yetişkinlikte aşık olunca yaşamak gibi.

- d) *Ontogenetik (Ontogeny)*: Bağlanma davranışı ilk 9 ay boyunca gelişir bakım veren kişiyle ne kadar çok duygusal ve sosyal etkileşime girerse, o kadar çok o kişiye bağlanır. Çocuğa bakım veren ve çocuğun daha fazla etkileşime girdiği, iletişimde olduğu kişi “bağlanma modeli” (attachment figure) olur. Bağlanma davranışı ilk üç yılda daha fazla etkisini gösterse de sağlıklı bir gelişimde bu davranış zamanla daha az aktif olmaya başlar.
- e) *Öğrenme (Learning)*: Tanıdığını yabancından ayırmayı öğrendiği bağlar sayesinde bağlanmayı öğrenmektedir. Gelenekse ödül ve cezalar bağlanma davranışı üzerinde küçük bir rol oynamaktadır. Öyle ki bağlanma modelinden sürekli ceza gelse bile bağlanma gerçekleşmektedir.
- f) *Organizasyon (Organization)*: Yaşamın ilk yıllarından itibaren bağlanma karışık bir sistem halinde karşılıklı bir şekilde gelişmektedir. Çocuk kendisini ve diğerlerini/dünyayı temsil eden modeller oluşturur ve bu modeller sürekli organize bir haldedir. Bazı koşullarda (bakım verenin olmadığı durumlar, açlık, korku vb.) aktifleşir ve bazı özel kişilerle etkileşime girme (bakım vereni görme, sesini duyma, fiziksel temas vb.) durumunda da bu aktiflik sona erer.
- g) *Biyolojik Fonksiyon (Biological Function)*: Bağlanma davranışı sadece insanlarda değil tüm memeli canlılarda görülmektedir. Formları ve detayları farklı olsa bile hepsinin amacı aynıdır; bağlanma modeline yakınlık, korunma ve yaşamı devam ettirmektir.

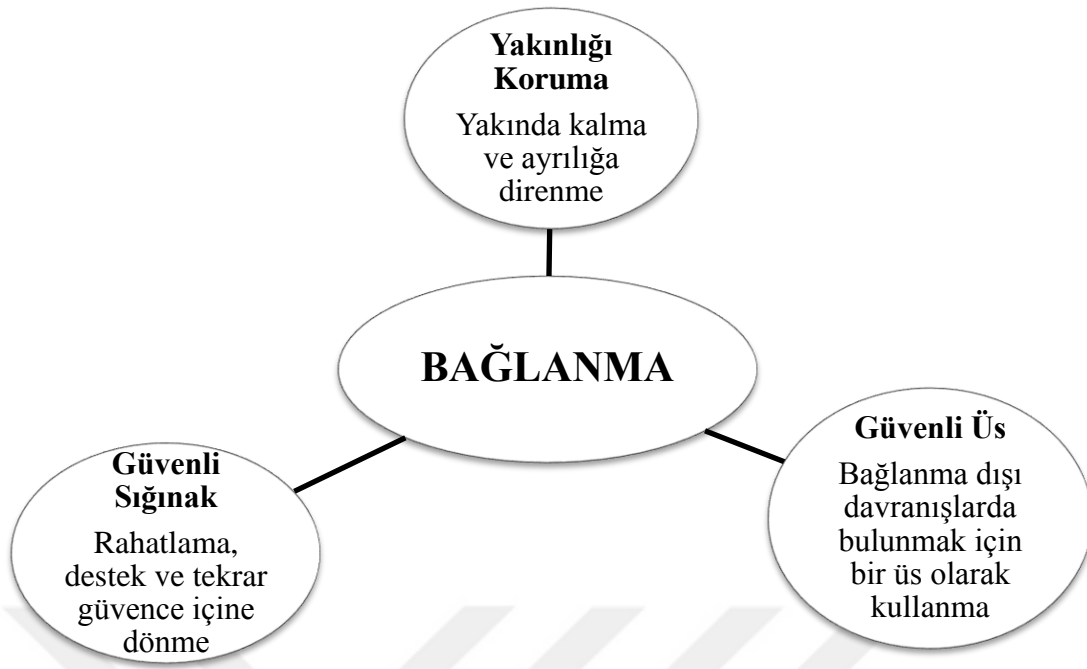
2.1.1. Bowlby'nin Bağlanma Kuramı

İngiliz psikanalist olan John Bowlby'nin bağlanma kuramı (Bowlby, 1969), psikobiyoloji, sosyobiyoloji etoloji, psikanaliz, ve çağdaş bilişsel prensiplerin bütünselleşmesi ile gelişmiş eklektik bir kuramdır.

Bowlby kuramını yapılandırırken, Freud'un psikanalitik yaklaşımından ve nesne ilişkileri kuramından da etkilenmiştir. Fikirlerinden yola çıktığı nesne ilişkileri kuramcıları arasında Melanie Klein, Margaret Mahler Heinz Kohut, ve Donald Winnicott gibi önemli isimler yer almaktadır.

Bowlby, bağlanma kuramı ile alakalı çalışmalarına, annelerinden ayrı kalan çocukların göstermiş oldukları tepkileri izleyerek başlamıştır (26). Bu amaç doğrultusunda istismar sebebiyle ailelerinden alınan ve bakım kurumlarında kalan çocukların ayrılık dönemlerinde gösterdikleri tepkilerin şekillerini incelemiştir (27). Bu araştırmalarının ve çalışmalarının sonucunda Bowlby, çocukların ayrılma durumuna genellikle üç evreden oluşan bir davranış biçimi ile tepki gösterdiklerini fark etmiştir. Bu davranış biçimlerini sırasıyla; protesto, umutsuzluk ve çekilme olarak tanımlamıştır (28). Protesto evresinde iken bebek ya da çocuk, anne veya bakım veren kişi haricindeki diğer kişilerin kendisini sakinleştirmesine izin vermeyerek protesto etmekte ve annesini geri getirme amacıyla ağlamaktadır. Bu aşamadayken anne veya bakım veren kişiyle bir araya gelen çocukların, kaybetme kaygılarının daha fazla olduğu görülmektedir. Çocuklar fiziksel olarak temas kurmak istemekte ve bir daha ayrılmama güvencesi sağlamaya çalışmaktadır. İkinci evre olan umutsuzluk evresinde ise çocuk içe dönük bir tutum sergilemekte ve bu evrede ağlamanın sıklığında ve derecesinde azalma görülmektedir. Bu evrede çocuk içe dönük bir tutum sergileyerek annesini tekrar görmeye ilişkin bir umudunun olduğunu göstermektedir. Son evre olan çekilme evresinde ise; çocuk annesiyle tekrar karşılaştığında annesini görmezden gelmekte, yok saymakta, ilgilenmez ve kaçınma davranışı sergileyerek ondan uzaklaşmaktadır (29).

Ayrıca Bowlby, bağlanma biçiminin üç ana işlevden oluştuğundan bahsetmektedir. Bowlby bu işlevleri; bedensel var olan ihtiyaçların giderilmesi, çevreyi keşfettikten sonra geri dönülecek güvenli bir üssün olması ve yaşama yönelik güvenlik duygusunu içselleştirme fırsatı olarak ifade etmektedir (30) (Şekil 2.1.).

Şekil 2.1. Bağlanmanın Tanımlayıcı Yönleri (30).

2.1.2. İçsel Çalışan Modeller

Bağlanma kuramı denince akla gelen kavramların başında zihinsel modeller gelmektedir. Diğer bir ifade ile içsel çalışan model de denir. Bu kavram çocuğun beslenme, barınma, korunma, yakınlaşma gibi temel ihtiyaçlarına, bakım verenin ne şekilde tepki verdiği ile ilgili bir sistemdir. Bu sistemde bakım verenin çocuğun ihtiyaçlarına yönelik verdiği tepkiler çocuğun zihninde depolanmaktadır. İhtiyacına cevap verildiği takdirde olumlu bir model, verilmediği takdirde ise olumsuz bir model oluşmaktadır (31).

Bowlby'e göre çocukluk döneminde bağlanma figürü olan ebeveynlerin tekrar eden davranış sistemleri çocukların zihinlerinde şemalar oluşturmaktadır (14). Bu şemaların etkisi yaşam boyu devam etmektedir. Bağlanma kuramına göre, anne babaların davranışları ve etkileşim şekilleri, çocuğun daha sonraki yıllarda kuracağı arkadaşlık ve yakın ilişkilerinin beklenti, inanç ve tutumlarını yönlendiren "içsel çalışma modellerinin" içeriğini oluşturmaktadır. Kurama göre bakım veren kişi ve çocuk etkileşimi sürecinde zihin modelinin iki temel şeması, birbirini tamamlayıcı ve onaylayıcı şekilde gelişmektedir: "Değerli ben" ve "Güvenilir o" diğer bir ifade ile çocuğun diğer kişileri nasıl algıladığı ve çocuğun kendi kendini ne şekilde algıladığıdır (32). Bowlby'e göre bu modeller kişiler arası etkileşim sonucunda elde edilmiş ve

birden çok hiyerarşik yapıdan meydana gelmiştir (33). Bu hiyerarşinin en alt kısmında somut deneyimlerle kazanılan şemalar bulunurken en üst kısmında ise “annem sevgi veren bir insandır” gibi şemalar yer almaktadır (34). Çocuk zihninde depolanan bu modellerden yola çıkarak kendilik algısı oluşturmaktadır. Bakım veren kişi tarafından yeterli yakınlık, sevgi, güven ve destek alamayan çocuklar, bağlanma nesnesini görmezden gelmeye, reddetmeye ve kendisini sevmeye, değer verilmeye layık olmayan biri olarak görmeye başlayacaktır. Zaman geçtikçe bu içselleştirme eğilimi güçlenerek gelişecek ve çocuk büyüdükçe pekişecektir. Ergenlik ile beraber yavaşlaşa bile yetişkinlik döneminde yaşanacak olan ilişkileri düşünsel, duygusal ve davranışsal olarak etkileyecek bir güce sahip olacaktır (31).

2.1.3. Bağlanma Stilleri ve Farklı Modeller

Bu bölümde bağlanma stillerine yönelik farklı görüşler açıklanmış ve farklı bağlanma modelleri olarak alanyazında yer alan Ainsworth’ın Üçlü Bağlanma Modeli, Hazan ve Shaver’ın Üçlü Bağlanma Modeli ve Bartholomew’in Dörtlü Bağlanma Modeli sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

Ainsworth’ın Üçlü Bağlanma Modeli

Ainsworth bağlanma biçimlerinde bireysel farklılıklar olduğunu ve her kişinin farklı bir içsel model geliştirdiği düşüncesinden yola çıkarak çalışmalarında bu farklılıklara değinmektedir. Bowlby’nin kuramını geliştirmesine en büyük destek Ainsworth’un, bağlanma kuramı ilgili deneysel çalışmalar yapması olmuştur. En büyük katkısı ise güvenli üs kavramı ve bağlanma ilişkilerindeki bireysel farklılıklara yönelik yapmış olduğu yorumlar olmuştur (35). Ainsworth (1989), “Yabancı Durum Deneyi” ile anne ve çocuk arasındaki bağlanma ilişkisinin modelleri incelemektedir. Bu test ile 12-18 aylık bebeklerin daha önce bulunmadıkları bir ortamda bağlanma figürlerini ne kadar güvenli üs olarak gördükleri, yabancı kişiler yaklaştığında verdikleri tepkileri ve bağlanma figürleri olmadığında hissettikleri korku ve kaygı ile nasıl baş edebildikleri incelenmektedir. Test şu aşamalardan oluşur; ilk olarak yabancı bir ortamda bebek ve annesi beraber bir süreliğine bırakılmakta, daha sonra anne odadan ayrılmakta ve çocuk yabancı bir kişi ile birlikte bir süreliğine yalnız kalmaktadır. Anne bir süre sonra odaya tekrar dönmekte ve çocuğun annesi geri döndüğünde ona karşı verdiği tepkiler gözlemlenmektedir. Ainsworth bu deney sonucunda çocuğun verdiği tepkilerden yola

çıkarak üç farklı bağlanma modeli oluşturmuştur (31, 36-38). Bunlar; Güvenli, Kaygılı-Kararsız ve Kaçınan-Dirençli Bağlanma Stilleridir.

Güvenli Bağlanma Stili: Bebeğe bakım veren kişinin bebeğin temel gereksinimlerine karşı hassasiyet gösterip ihtiyaçlarını zamanında karşıladığında gelişebilen bağlanma stilidir (14). Bu bağlanma stili ile bağlanan bebekler bakım veren kişi yanlarında olmadığı zaman kaygılanmamış, bakım veren kişi tekrar odaya girdiğinde yaklaşma çabalarına karşı koymaksızın, bakım veren ile tekrar iletişim kurup sakinleşmiş ve çevreyi keşfetmeye geri dönmüşlerdir (25).

Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili: Bebeğe bakım veren kişinin bebeğin temel gereksinimlerine karşı gerekli olan hassasiyeti göstermemesi ve bu ihtiyaçlara duyarsızlaşması durumunda gelişebilen bağlanma stilidir (39). Bu tür bağlanma stilini geliştiren bebekler incelendiğinde bakım verenlerin bebek ağladığında ilgi göstermedikleri, umursamadıkları, oyun vb. etkinliklerini engelledikleri ortaya çıkmıştır (38). Bu bağlanma stilini geliştiren bebekler bakım verenlerine karşı güven geliştirememektedir (39). Bakım verenlere ulaşma konusunda şüpheleri vardır ve onlara karşı tedirgin davranışlarda bulunmaktadır (25). Olumsuz bir durum karşısında destekleneceklerinden emin olamadıkları için çevreyi keşfetmeye yönelmede çekimserlerdir. Bakım verenleriyle bir araya geldiklerinde sıkıca sarılıp ayrılmaya karşı direnç göstermektedirler (14). Bakım verenlerinden ayrı kaldıkları zaman güçlü bir huzursuzluk ve kaygı durumu yaşamakta ayrıca tanımadıkları kişilerle temas kurmak istememektedirler. Bakım verenleri ile tekrar bir araya geldiklerinde dahi kolayca sakinleşmedikleri, dolayısı ile etrafı keşfetmeye de yönelemedikleri gözlenmiştir (25). Bu bebekler ilişki kurmak istememekle birlikte ilişki olmadığında da protesto eğilimindedirler. Bu da bakım verenlerine karşı tutarlı olmayan davranışlar sergilemelerine sebep olmaktadır (40).

Kaçınan-Dirençli Bağlanma Stili: Bakım verenin bebeğin temel gereksinimlerini soğuk bir tavırla gerçekleştirdiği, bebeklerin genel olarak yaklaşma isteklerine itiraz edip bedensel temastan kaçmaya çalıştıkları çocuklarda gelişen bağlanma stilidir. Bu bebekler annelerinden kısa bir süreliğine ayrı kalsalar bile bu ayrılığı terk ediliş olarak yorumlamaktadır. Bu bebekler durumu protesto edip hırçın davranışlar sergilemektedir (25). Bu bebekler destek göremeyeceklerini düşünüp dikkat çekici davranışlar göstermemeye özen gösterirler (14). Bakım verenlerinden ayrıldıkları

zaman pek etkilendikleri görülmeyen bu bebekler, bakım verenleri ile tekrar bir araya geldiklerinde de herhangi bir tepki göstermemekte, beklentileri yok gibi davranmaktadır (25). Ainsworth, bebeğin kaçınma davranışının altında yatan öfke ve kaygı düzeyini düşüren bir savunma mekanizması olduğunu savunmaktadır (38).

Ainsworth ve diğerleri (1978), bu bağlanma stillerindeki çocukların bakım verenlerini incelediklerinde aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır.

- Güvenli bağlanan çocukların bakım verenleri, çocuklarına karşı duyarlı ve isteklerine, ihtiyaçlarına yanıt veren kişilerdir.
- Kaygılı-Kararsız bağlanan çocukların bakım verenleri tutarlı davranışlar sergilemeyen, çocuklarının aktivitelerini engelleyen ve gereksiz müdahalelerde bulunan kişilerdir.
- Kaçınan bağlanan çocukların bakım verenleri ise mesafeli, yakınlık kurmayı istemeyen ve yakın temastan kaçınan kişilerdir (25).

Hazan ve Shaver'in Üçlü Bağlanma Modeli

Ainsworth'un 1979 yılında bebeklerin bağlanma stillerini incelediği araştırmasından yola çıkaran bebeklik döneminde temeli atılan bağlanmanın, yetişkinlik döneminde de etkilerinin devam edebileceğini ve yetişkinlikte yaşanan romantik ilişkiler üzerinde benzer dinamikleri yansıtan örüntülerin ortaya çıkabileceğini savunmuşlardır (29). Birbirine kenetlenmiş olan eylemsel prensiplerin birinde yaşanan olumsuz bir durumun zincirleme bir şekilde diğerini de etkileyecek olması düşüncesi bu savunmayı güçlendirmiş; Hazan ve Shaver'i araştırmaya yöneltmiştir (41). Hazan ve Shaver'in (1987) 14-82 yaş arasında olan yetişkinlerin romantik ilişkileri üzerinde yapmış oldukları araştırmadan elde edilen sonuçlar bekledikleri gibi çıkmış, Ainsworth'un üçlü bağlanma modelindeki stiller ile örtüşen dinamikler ortaya koymuştur (29). Araştırmanın alt boyutları; kıskançlık, cinsel çekicilik, güven ve özlem iken bağlanma stilleri; güvenli bağlanma, kaygılı bağlanma ve kaçınan-kararsız bağlanmadır. 56 maddeden oluşan bir ölçek geliştirip araştırmalarında kullanmışlardır. Ölçek üç aşamadan oluşmaktadır. Bunlar; kişi için önemli olan bir ilişkiyi değerlendirme, bu ilişkinin devam edip etmediği ve kişinin erken çocuk döneminde bakım veren kişiyle ilişkisel yaşantısını ölçmeye yönelik sınıflandırmadır.

Güvenli Bağlanma Stili: Bu stilde bağlanma geliştiren kişiler, diğer kişilerle yakınlık geliştiren ve bağlanmayı oldukça kolay gören kişilerdir. İnsanlarla yakın ilişkiler geliştirir ve terk edilmekten çekinmezler (42). Bu bağlanma stili ile bağlanan bireyler diğer insanlara göre hem duygusal ilişkilerinde hem de çocukken bakım verenle geliştirdikleri ilişkilerinde en çok olumlu yönde tecrübesi olan ve olumlu inançlara sahip bireylerdir.

Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili: Sıkça kıskançlık hissine kapılıp duygusal gerginlikler yaşayan bu bireyler; diğer insanların kendileri ile ilişki kurmak istemediklerini ve eşlerinin aslında kendilerini sevmediklerini sanmaktadır (43).

Kaçınan Bağlanma Stili: Diğer bireyler ile ilişki kurmakta zorlanan bu bireyler, güven duyamadıklarını ve bağlanma problemi yaşadıklarını ifade etmişlerdir (42).

Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeli

Ainsworth'un bebekler için geliştirdiği üçlü bağlanma modeli ve Hazan ve Shaver'in yetişkinler için uyarladığı üçlü bağlanma modelinin ardından Bartholomew ve Horowitz (1992) yetişkin bağlanması üzerinde bir model geliştirmiştir (44). Çıkış noktasını içsel çalışan modeller sisteminin oluşturmuştur. Benlik modeli ve başkaları modeli kavramlarından yola çıkarak dörtlü bağlanma modeli geliştirmişlerdir. Bartholomew ve Horowitz her bir içsel çalışan model için hem olumlu hem olumsuz iki boyutu olduğunu öne sürmüşlerdir. Dörtlü bağlanma modeline göre bağlanma stilleri dörtte ayrılır. Bunlar: Güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanmadır (21).

Güvenli Bağlanma Stili: Bireyin olumlu benlik ve olumlu benlik modellerini içselleştirmesi sonucu gelişen bağlanma stildir. Bu kişiler diğer insanlarla yakınlaşmakta sorun yaşamazlar ve öz değer duyguları ileri düzeydedir (45). Bu bireyler özerkliğini korurken diğer insanlarla yakınlaşabilirler. İhtiyaçları olduğundan diğer insanlardan yardım alabileceklerini bilirler (44).

Saplantılı Bağlanma Stili: Olumsuz benlik modeli ile olumlu başkaları modelini içselleştiren bireylerde görülmektedir. Bu bağlanma stili ile bağlanan bireyler diğer insanları olumlu değerlendirirken kendilerini değersiz görmektedir. Bu sebeple ilişkilerinde öz değer ve yeterlilik duygularını hissetmek için çaba sarf ederler (45). Ayrıca bu bireyler yakın ilişki kurma amacı içinde oldukları halde aşırı yakın olma

isteklerinden dolayı yalnızdırlar (46). Arkadaşlık ilişkilerinde ise dengesiz bir rolleri vardır. Stres ve sorunlarla başa çıkma konusunda yetersizdirler (44, 47).

Korkulu/Güvensiz Bağlanma Stili: Bağlanmanın bu stilde geliştiği insanların hem kendilik hem de diğerleri modelleri olumlu değildir. Bu stil, güvenli bağlanma ile terstir. Bu bireylerin kendilerini algılama biçimleri tamamen olumsuz olduğundan, kendilerini değersiz, sevmeye layık olmayan ve desteği hak etmeyen kişiler olarak algırlar. Diğer insanları ile reddedici ve güven duyulamayan insanlar olarak görürler (25). Kaygı düzeylerinin yüksek olduğu bu bireylerin özgüvenleri ise oldukça düşüktür. Sosyal çevresinde genel olarak dışa kapalı ve çekingendirler. Çünkü benliklerinde yoğun bir şekilde reddedilme korkusu vardır (44, 48). Bu yüzden yakın ilişki kurmaktan uzak dururlar.

Kayıtsız Bağlanma Stili: Bu bireyler olumlu benlik ve olumsuz başkaları modeline sahiptir (25). Bu bağlanma stilinin gerçekleştiği kişilerde kendisine yönelik olan algı ve duygu durumu olumlu iken, diğer insanlara yönelik duyguları olumsuz bir yapıya sahiptir. Kendilerini oldukça değerli görürler ve özgüvenleri yüksektir. Bağımsızlıklarına düşkündürler. Bağlandıkları insan ile mesafelidirler. Diğer insanların varlığına ve desteğine ihtiyaç duymazlar ve yakın ilişkilerden kaçınırlar. Bu tutum ve davranışları sosyal ilişkileri de dahil olmak üzere, iş yaşantılarında ve hobilerinde de gösterirler (49).

2.2. Gelişimsel Dönemlere Göre Bağlanma

Bu bölümde bebeklik ve çocukluk döneminde, ergenlik döneminde ve yetişkinlik dönemindeki bağlanma stillerine yer verilmektedir.

2.2.1. Bebeklik ve Çocukluk Döneminde Bağlanma

Yeni doğan bir bebeğin hayatını devam ettirebilmesi için bakıma ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacı da bakım veren kişi karşılamaktadır. Bu süreç içerisinde bakım veren kişi ile bebek arasında bağ oluşmaktadır. Bebek ve bakım veren kişi arasında gelişen bu ilişkinin yapısı, kişiden kişiye değişmektedir.

Bowlby'nin bağlanma kuramına göre; bebeğin doğumundan 3 yaşına kadar olan süreç dört aşamaya ayrılmıştır. *İlk aşama* 0-3 aylık dönemden oluşmaktadır. Bu dönem içerisinde olan bir bebek bakım veren kişiyi diğer insanlardan ayırt edemediğinden bağlanma düzeyi zayıftır. *İkinci aşama* 3-6 aylık dönemi kapsamaktadır. Bu dönem

içerisinde olan bir bebek, etrafını daha çok fark eder, çevreye ilgisi başlar ve birden fazla kişi ile bağ kurabilir *Üçüncü aşama* olan 6-24 aylık dönem bağlanmanın belirginleştiği dönemdir (39). Bebek bu dönemde bakım veren kişiye daha çok bağlanmaya başlar. Bakım veren kişinin bebeğin zor zamanlarında verdiği desteğin kalitesi de bağlanmayı etkilemektedir (41). Bu dönem içerisinde bakım veren kişiyi tanıyan bebek, bağlanma figürü ile özel bir ilişki oluşturmaya başlar (50). *Dördüncü aşama* ise 3 yaşına kadar olan süreçten oluşur ve bebeğin bağlanma stili bu yaşa kadar bağlanma figürünün tutarlılığı ve erişilebilirliğine göre şekillenmiş olur (39).

Bebeklik ve çocukluk dönemine ait bağlanma stilleri şu şekilde listelenmektedir:

Güvenli Bağlanan Bebekler

Bu stilde bağlanan çocuklar, bakım veren kişiyi görmediğinde huzursuzlanır fakat bağlanma figürünün geri geleceğine dair güveni vardır ve bu kişi geri geldiğinde mutluluk sergiler. Çocuğun bağlanma figürüne karşı olumsuz bir duygusu bulunmamaktadır. Laible ve arkadaşlarının (2000) yaptığı araştırmada, güvenli bağlanma gerçekleştirmiş çocukların bakım veren kişiye karşı olumlu bir zihinsel temsil oluşturdıklarını ve diğer çocuklarla kıyaslandıklarında daha sosyal olduklarını belirtmişlerdir. Bu stile sahip çocuklar yetişkinliklerinde uzun soluklu ilişkiler yaşamaya daha yatkındırlar. Öz güvenleri yüksek ve ilişkileri güven temelli olur. Duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilirler ve sosyal ilişkileri kuvvetlidir.

Güvensiz Kaygılı/ Kararsız Bağlanan Bebekler

Bu bağlanma stili ile bağlanan çocuklar, bağlanma figürünü görmediklerinde huzursuzlanır. Bu kişiyi tekrar gördüklerinde ise sakinleşmekte güçlük yaşamakta ve öfkelerini devam ettirerek olumsuz duygu davranışı sergilemektedirler. İletişim kurmak istemelerine rağmen bakım veren kişiyi reddedici bir tutum içerisinde olmaktadırlar. Bakım verene karşı bir yakınlık göstermemektedirler (51, 52). Yabancılarla karşı yoğun bir şekilde şüphe duygusu yaşarlar. Bu stildeki bakım veren kişi çocukla fazla ilgilenmez, ihtiyaçlarını zamanında karşılamazlar. Bakım veren kişinin güveni sağlayamaması, aradaki ilişkide çocuğu güvensiz hissettirir ve bu sebepten çocuğun çevreyi keşfetme isteği zayıflar. Bu bağlanma stiline sahip çocuklar, yetişkinlikte başkalarına karşı aşırı koruyucu ve bağımlı bir yapıya sahiptir.

Güvensiz Kaçınmacı Bağlanan Bebekler

Bu bağlanma stilindeki çocukların, bağlanma figürüyle ilgilenmeme eğilimi vardır. Bu kişiye karşı tepkisizdir. Bakım veren kişi odadan çıktığında az bir stres göstermiş, kişi döndüğünde onu önemsememişlerdir. Bakım veren kişi geldiğinde etkileşime girmeyi reddedip, oyuncaklarına vurmuşlardır (53). Bu çocukların kişilere değil nesnelere yönelik bir bağlanma gerçekleştirdiği görülmektedir (54).

2.2.2. Ergenlik Döneminde Bağlanma

Ergenlik dönemi kızlar için 11-13 yaşları, erkekler için ise 13-15 yaşlarını ifade eden fakat kızlar için 18 erkekler için 20 yaşına kadar da devam edebilen bir süreçtir (55). Gelişimsel olarak üç evreden oluşan bu dönem; 12-14 yaş arası erken ergenlik dönemini, 15-18 yaş arası orta ergenlik dönemini ve 18 yaş civarından başlayıp kimlik duygusunun sona ermesiyle oluşan geç ergenlik dönemini kapsamaktadır (56). Bir başka ifade ile çocukluktan yetişkinliğe geçerken meydana gelen “dönüşüm” veya “başkalaşım” süreci ergenliktir (57). Bu dönem içerisinde cinsel açıdan değişimler ve gelişimler yaşanmakla birlikte büyüme yönünden de çok mesafenin kat edildiği bir süreçtir (58). Ergenlerin, ebeveynlerinden akranlarına yönelmelerine karşın bebeklikteki bağlanma ilişkisi ergen için güçlü ve kalıcı bir etki yapmaktadır (59).

Çocukluk döneminde bağlanma figürü güvenli yer olarak algılanırken, bu dönem ile birlikte kişiyi kısıtlayan ve sınırlayan yer olarak algılanır. Bundan dolayı ergenlik dönemindeki kişiler bakım veren kişiden uzaklaşarak kendi kararlarını verme eğilimi gösterirler (60). Bu dönem içerisinde bağlanma davranışı bebeklikteki gibi direkt olarak fiziki yakınlık aranmasından ziyade ihtiyaç duyulduğu takdirde bağlanma figürü ile korku, endişe ve duyguların paylaşımı şeklinde ortaya çıkmaktadır (61).

Bu dönemi yaşayan kişilerde psikolojik, biyolojik ve sosyal olarak gelişim ve değişimler yaşanmaktadır. Psikolojik olarak, kimlik gelişim oluşur ve bilişsel olarak gelişmeler başlar. Biyolojik olarak, cinsel isteğin arttığı ve kişinin iskelet sisteminin değiştiği görülür. Bu dönemdeki kişiler sosyal olarak kendilerini yetişkinliğe hazırlar (56).

Ergenlerde oluşan farklılıkların ebeveynler tarafından fark edilip bunlara uygun tepkilerin verilmesi, ergenlerde sosyal davranışları cesaretlendirmektedir. Bu şekilde ebeveynlerin ergenlerin pozitif akran gruplarıyla gelişimlerini düzenlemeleri adına stratejiler kullanmalarını sağlamaktadırlar (59).

Sümer ve Güngör tarafından üniversitesi öğrencileri ile yapılan araştırmada, anlamlı seviyede güvenli bağlanma ilişkisinin olduğu öğrencilerin, ilgi ve kabulün yüksek olduğu ailelerden geldiği saptanmıştır. Ayrıca anlamlı seviyede güvensiz bağlanma ilişkisinin olduğu öğrencilerin, sıkı kontrol ve denetimin bulunduğu ailelerden geldiği görülmüştür. Bu araştırma sonucuna göre ebeveynlerin benimsemiş oldukları çocuk yetiştirme tutumlarının, bebek ve çocuklardaki bağlanma stillerini etkilediği ve bunun yetişkinlikteki bağlanma stillerinde de etkili olduğu sonucunu çıkartmak mümkündür (62).

2.2.3. Yetişkinlik Döneminde Bağlanma ve Bağlanma Stilleri

Bebeklik döneminde kurulan bağlanma stili, çocukluk dönemini etkilediği gibi bireyin ilerleyen yaşantısını da etkilemektedir. Hatta yetişkinlik döneminde kişinin romantik ve sosyal ilişkilerinde önemli bir role sahiptir. Bowlby (1982). Bebeklik ve çocukluk döneminde kurulan bu bağlanma stiline, yetişkinlik dönemi bağlanmasının temeli olduğunu belirtmiştir. Bunun yanı sıra ebeveynlerin kendi aileleriyle kurdukları bağlanma biçimleri de oldukça önemlidir. Parker (1994) yaptığı bir çalışmada, anneannenin sahip olduğu bağlanma stiline sadece kızını değil torununu da etkilediğini ifade etmiştir. Kızını yetiştirirken göstermiş olduğu tutum ve davranışlar ilerleyen dönemde, kızı anne olduğunda da kendi çocuğuna karşı sergilediği tutumları etkileyecektir, olumlu sıcak ve kabul edici davranışları çocuğun güvenli bağlanmasını sağlayacaktır (63). Güvenli bağlanma gerçekleşmiş ise, bu kadınlar anne olduklarında çocuklarına karşı daha sıcak ve yakın davranırlar (64).

Yetişkin ve çocuklarda bağlanma örüntüleri önemli ölçüde benzerlikler göstermektedir. Bunun sebebi, bu örüntünün kuşaktan kuşağa aktarılmasıdır. Yetişkinler, diğer insanlarla ilişki kurduklarında bu ilişki içerisinde kendi ebeveynleri de bulunmaktadır. Ebeveynlerin kendi hayatları içerisinde sergilemiş oldukları tutum ve davranışlar ile çocuklarının yabancılara karşı sergilemiş oldukları tutum ve davranışlar arasında oldukça fazla benzerlik bulunmaktadır. Ebeveyn ve çocukların bağlanma örüntülerini inceleyen araştırmalar; güvenli ebeveynlerin kendileri gibi güvenli çocuklar, saplantılı ebeveynlerin ise kendileri gibi tutarsız çocuklar yetiştirmeye eğilimli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kuşaktan kuşağa aktarılan bu bağlanma örüntüsü içerisinde çocuk-ebeveyn ilişkisinin bilincinde olmak oldukça önemlidir (65).

Güvenli Bağlanma Stili

Bu bağlanma stiline sahip kişiler başkalarıyla kolay bir şekilde yakınlık kurabilir, yeni bir ortama girdiklerinde kolaylıkla uyum sağlayabilirler. Collins (1996), güvenli bağlanmaya sahip kişilerin, sosyal hayat algısının olumlu olduğunu öne sürmüştür. Bartholomew ve Horowitz de bu bireylerin, sosyal ilişkilerinin iyi olduğunu, insanlarla iletişim kurma konusunda zorluk yaşamadıklarını, diğer insanların onayına daha az ihtiyaç duyduklarını ve daha özerk olduklarını ifade etmiştir (66). Güvenli bağlanan kişilerde özgüven ve öz saygı da yüksek olmaktadır (67). Hazan ve Shaver'ın güvenli bağlanma stili ile aynıdır.

Saplantılı Bağlanma Stili

Diğer insanlara karşı olumlu düşünce yapılarına sahipken kendini değersiz gören bu kişiler, genel olarak hep diğer insanları değerli görmektedir. Bu bireylerin çocukluk yaşantılarına bakıldığında zaman, ebeveyn sevgisini ve onayını yeterli bir şekilde alamadığı söylenebilir (68). Diğer insanlara karşı kendini sürekli olarak kanıtlama ihtiyacı duymaktadır. Partnerlerine karşı da kendini ispat etme davranışında bulunurlar. Saplantılı bağlanmaya sahip bireylerin en belirgin özelliği özgüven yetersizliğidir. Bu sebeple reddedilmek ve partneri tarafından terkedilme korkusu yaşamaktadırlar (69). İlişki içerisinde partnerlerine karşı dengesiz bir tutum sergileyebilmektedir. Bu sebepten dolayı aniden aşık olup birden ilişkiyi bitirme istekleri olabilir (70). Partnerine karşı yoğun bir duygusal bağ kurma eğilimleri vardır, birliktelikleri olmadıkları zaman kendilerini kötü hissederler. Bu bağlanma stilini Hazan ve Shaver kaygılı-kararsız bağlanma stili olarak adlandırılır.

Kayıtsız Bağlanma Stili

Bu bağlanma stili saplantılı bağlanma stiline aksine kişinin kendini değerli, diğer insanları değersiz gördüğü bir düşünce sistemine sahiptir. Reddedilme ve ardından yaşanacak hayal kırıklığından kendini korumak adına pozitif benlik algılarını muhafaza etme isteği görülmektedir. Kişi bir başkasına ihtiyaç duymaz, birlikteliği olmadığı zaman da kendini iyi hisseder. Hazan ve Shaver'ın kaçınan bağlanma stiliyle eş değerdir.

Korkulu Kaçınmacı Bağlanma Stili

Kişi hem kendisi ile ilgili hem de başkalarıyla ilgili olumsuz bir düşünce yapısına sahiptir. Kendini ve başkalarını değersiz hissetmektedir. Özgüvenleri eksik ve çekingen bir yapıya sahiptirler. Kendini geri çevrilmekten korumak için ilişki kurmaya yanaşmaz. Sosyal olarak aktif olmamakla birlikte yakın ilişkiye karşı korku duyarlar. Bu bağlanma stiline sahip bireylerin ebeveynlerinin aşırı reddedici ve eleştirici oldukları ifade edilmektedir (32). Hazan ve Shaver bağlanma modelindeki kaçınan bağlanma stiline eş değerdir (Şekil 2.2).

BAĞLANMA DAVRANIŞI	BEBEKLİKTE VE ÇOCUKLUKTA BAĞLANMA	ERGENLİKTE BAĞLANMA	YETİŞKİNLİKTE BAĞLANMA
BAĞLANMA FİĞÜRÜ	Anne ya da birincil bakım veren	Akran, arkadaş	Eş, romantik partner
BAĞLANMA İLİŞKİSİNİN NİTELİĞİ	Tamamlayıcıdır	Karşılıklıdır	Karşılıklıdır
BAĞLANMANIN TANIMLAYICI ÖGELERİ	Yakınlığı koruma, güvenli sığınak, güvence üssü	Özerkliği kabul ettirme, duygusal bağ kurma	Bağlanma, bakım, cinsel birleşme
BAĞLANMA STİLLERİ	Güvenli bağlanma, kaygılı-kararsız bağlanma, kaçınan bağlanma, dağınık bağlanma	Güvenli bağlanma, kaygılı-kararsız bağlanma, kaçınan bağlanma, dağınık bağlanma	Güvenli bağlanma, kaygılı-kararsız bağlanma, kaçınan bağlanma. Dörtlü bağlanma modeli (güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma, korkulu-kaçınan bağlanma, kayıtsız bağlanma)
BAĞLANMADA ETKİLEŞİMLER	Dışsal, gözlemlenebilir	İçsel, temsil edilebilir	İçsel, temsil edilebilir

Kaynak: (71).

Şekil 2.2. Bağlanma Davranışı Özellikleri

2.3. Bağlanma Stilleri ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı Araştırmaları

Ahmadova ve Yavuz (2019), araştırmasında annenin bağlanma özellikleri ile ebeveyn tutumları ve çocukların ruhsal, davranışsal durumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini altı farklı okuldan seçilen 120 kız, 117 erkek toplam 237 anne ve çocuk oluşturmaktadır. Veri toplama araçları ise Anket Formu,

Çocuk Kişisel Bilgi Formu, Anne Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ), Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri – II (YİYE – II) ve Güçler ve Güçlükler Anketi (GGA)’dır. Araştırmanın bulguları; kaygılı bağlanma stili ile otoriter ebeveynlik tutumu arasında pozitif; kaçınan bağlanma stili ile otoriter ebeveynlik tutumu arasında negatif yönde ilişki saptanmıştır. Kaçınan bağlanma stiline sahip anne-babaların çocuklarında davranım sorunları yüksek iken, olumlu sosyal davranış puanları ise düşük bulunmuştur. Otoriter ebeveyn tutumu ile çocukların duygusal ve davranışsal sorunları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Regresyon analizi sonuçlarına göre, otoriter ebeveyn tutumlarının, çocuklarda duygulanım, davranım sorunları ve dikkat eksikliği hiperaktivite belirtileri riskini arttırdığı görülmektedir. Demokratik ebeveyn tutumu çocuklarda olumlu sosyal davranışlar ile ilişkili bulunmuştur (12).

Ata (2010) araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinde bağlanma boyutlarıyla sınıf yönetimi profili ve annelerdeki aileyle işbirliği ve iletişime dair öğretmen algılarının ilişkisini ve bu öğretmenlerin öğrencisi olan 4-5 yaşlarındaki çocukların annelerinin bağlanma boyutlarıyla çocuk yetiştirme davranışları ve aileler ile kurulan işbirliği ve iletişime dair öğretmen algılarının arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 230 okul öncesi öğretmeniyle 4-5 yaş aralığındaki çocuk anneleri (n=230) oluşturmuştur. Veri toplama araçlarından öğretmenler için Kişisel Bilgi Formu, II. Sınıf Yönetimi Profilleri Ölçeği, Yakın İlişkiler Envanteri; anneler için ise İşbirliği Ölçeği (AÖİİÖ) Ölçeği, Aile Öğretmen İletişim, Kişisel Bilgi Formu, Yakın İlişkiler Envanteri II, Çocuk Yetiştirme Anketi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre öğretmenlerin bağlanma kaygılarının sınıf yönetimi için tükenmiş, bağlanma kaçınmaları açısından ise sınıfın yönetim profiliyle pozitif ve anlamlı bir ilişkisinin olduğu görülmüştür. Annelerin aileler ile kurulan işbirliği ve iletişime dair öğretmen algılarıyla öğretmenlerin bağlanma kargılarından beklenenler, katılım ve işbirliği boyutlarının arasında negatif anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiş fakat öğretmenlerin bağlanma kaçınmalarına dair bir ilişki tespit edilememiştir. İletişim boyutlarına dair öğretmen algıları ile ilgili sınıf yönetimi profiliyle annelerin beklentisi arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Annelerin iletişim boyutlarına dair öğretmen algıları ile Demokratik bir sınıf yönetimi profili arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Annelerin katılım, işbirliği ve beklentiler boyutlarına dair öğretmen algıları ile katı bir sınıf profili arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Annelerin katılım, işbirliği, beklentiler, iletişim boyutlarına dair öğretmen algıları ile

hoşgörölü bir sınıf yönetimi profili arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. İşbirliği boyutuna dair öğretmen algılarının arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilirken Annelerin bağlanma kaygılarıyla öğretmenlerin iletişim boyutlarına dair öğretmen algılarının arasındaysa negatif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Annelerde öğretmenlere dair algılar ve bağlanma kaçınması arasında ise herhangi bir ilişki görülmemiştir (72).

Ceyhan (2006), üniversite öğrencilerinde üniversite öğrencilerinde geçmişte yaşanan ayrılık kaygılarının öğrenilmiş güçlölük, psikolojik ve kaygı belirtilerini yordama seviyesini araştırmasına konu edinmiştir. Veri toplama araçları olarak Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, Rosenbaum Öğrenilmiş Güçlölük Ölçeği, Ayrılık Kaygısı Belirtileri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 72 erkek, 243 kız toplamda 315 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin geçmişinde yaşamış oldukları ayrılık kaygıları öğrenilmiş güçlölük seviyelerinde mühim bir yordayıcıdır. Değişkenler arasında ise ters taraflı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Bunun yanı sıra geçmişte yaşamış oldukları ayrılık kaygılarının psikolojik belirti, sürekli kaygı, durumluluk kaygı belirti seviyelerinin de önemli derecede pozitif ilişkisinin olduğu görölmüştür (73).

Erözkan (2011), üniversite öğrencilerinde karar stratejileri ve bağlanma stillerini aile tutumları, sınıf seviyesi, yaş ve cinsiyet bakımından betimsel yöntem kullanılarak ele alınmıştır. Çalışmanın örneklemini, Muğla Üniversitesi Eğitim Faköltesi'nden seçkisiz şekilde belirlenmiş 241 kız, 263 erkek toplam 504 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama araçlar ise İlişki Ölçekleri Anketi Ölçeği, Karar Stratejileri ve Bilgi Formu'dur. Araştırmaya göre üniversite öğrencileri açısından karar stratejilerinin alt boyutlarından olan bağımsız karar vermede aile tutumu ve cinyetler; kararsızlık ve mantıklı karar verme üstünde aile tutumları ve yaşların; bağlanma stillerinin alt boyutlarını meydana getiren korkulu ve güvenli bağlanma üstünde aile tutumları ve cinsiyetlerin arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (74).

Harvey ve Byrd (2000), araştırmanın örneklemini 95 kişinin oluşturduğu çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin aileleriyle bağlanmaları ve problem olduğunda kurmuş oldukları iletişimi ele almışlardır. Araştırmanın sonucu güvenli bağlanma stilindeki kişilerin problem olduğunda aileden destek almaya daha meyilli olduklarını göstermiştir. Kaygılı kararsız bağlanmanın olduğu öğrencilerde bir problem durumunda ailelerine yönelmedikleri, aile desteği için çok çaba sarf etmedikleri görölmüştür (75).

Koçak (2003) ve Delen (2003), ilköğretim okullarındaki ergenlerin bağlanma stilini ölçek için bir araç geliştirmek amacıyla, test tekrar test, yapı geçerliliği, ön test, iç tutarlılık ve kapsam geçerliliğinin özellikle üzerinde durmuşlardır. Yapılan ilk çalışmayı 367, ikinci çalışmayı ise 407 öğrenci oluşturmuştur. Test tekrar-test güvenirliliği 3 hafta aralıklarla yapılmış, yapı analizinin belirlenmesi amacıyla faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Maddelerin elenmesi ile 11 maddeden oluşan ölçekte geçerlilik ve güvenirlilik ortaya çıkmış, sonuç olarak ise kaçınan, kaygılı ve güvenli olarak üç faktör tespit edilmiştir (76, 77).

Küçüköyük (2015), araştırmasında anaokuluna devam eden çocukların annelerinin bağlanma şekilleri ve ayrılık kaygısıyla çocuklardaki ayrılık kaygısı ve davranışların ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Bu araştırma kapsamında annelerdeki bilişsel esnekliğin bağlanma biçimleri ve ayrılık kaygısı arasındaki aracı rolü incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 280 çocuğun öğretmen ve anneleri oluşturmuştur. Analizlerin sonucuna göre çocuğun sosyal becerileri ve ayrılık kaygısı arasında anlamlı ve aynı doğrultuda, problem davranışları arasında ise anlamlı ve ters yönde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Annenin ayrılma kaygısı ile bağlanma biçimi arasında ise anlamlı ve aynı yönde ilişki tespit edilmiştir. Son olaraksa anne bağlanma şekli ve ayrılma kaygısı arasında bilişsel esnekliğin anlamlı seviyede bir aracı rol taşımadığı yapılan araştırma ile tespit edilmiştir (78).

Rönnlund ve Karlsson (2006) çalışmasında bağlanmanın ergenlerdeki davranışsal sorunlara ne düzeyde etki ettiğini araştırmışlardır. Araştırmanın sonucuna göre Olumsuz davranışlarla güvensiz bağlanmanın arasında yakından bir ilişki tespit edilmiş, güvenli bağlanma ile de ters yönlü bir ilişki görülmüştür (79).

Seven (2006), 6 yaşındaki çocuklarda bağlanma durumlarıyla sosyal beceri seviyelerinin ilişkisini incelemiştir. Örneklemini dört değişik okulan 110 öğrencinin oluşturduğu çalışmada; Sosyal Beceri Değerlendirme Sistemi, Öğretmen Formu, Tamamlanmamış Oyuncak Bebek Hikâyeleri ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bulgular, cinsiyet açısından bir farklılığın olmadığını, fakat kızlarda sosyal becerilerin yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Sosyoekonomik seviyenin sosyal beceriler ile anlamlı bir ilişkisinin olduğu tespit edilmiş, erkeklere göre kızların daha çok güvenli bir bağlanma geliştirildiği gözlemlenmiştir (80).

Sümer ve Knight (2001), çalışmasında bağlanma stillerine göre aile ve iş ilişkilerinin farklılık gösterip göstermediğini araştırmıştır. Çalışmanın örneklemini 481 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın sonucuna göre güvenli bağlananlarsa hem aile hem iş ortamına olumlu aktarımlar yaparken saplantılı bağlananlar kayıtsız ve güvenli bağlananlara nazaran aile ortamlarından iş ortamlarına daha olumsuz aktarımlar yapmaktadır (81).

Tuna (2018), araştırmasında annenin bağlanma stili ile çocuk yetiştirme tutumu ilişkisini incelemiştir. Bu araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde Başakşehir ilçesinde yaşamakta olan 2-6 yaş arası çocuğa sahip 250 anne oluşturmaktadır. Veri toplama araçları; Demografik Bilgi Formu, Ebeveyn Tutum Ölçeği ve İlişki Ölçekleri'dir. Araştırmanın sonucuna göre; annelerin çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri otoriter tutum ile koruyucu tutum, izin verici tutum, korkulu bağlanma, güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir. Araştırmada annelerin çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri koruyucu tutum ile korkulu bağlanma ve saplantılı bağlanma arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir (13).

2.4. Ailenin Önemi ve Ebeveyn Tutumları

2.4.1. Ailenin Önemi

Aile; kadın ve erkeğin birlikte yaşama isteğiyle, hukuksal çatı altından düzenlenen kuralların temel alındığı en küçük örgütlenmedir (82).

Aile, evlilik ve kan bağıyla birbirine bağlı olan, aynı evde yaşamını sürdüren, çeşitli rolleri olan bu rolleriyle birbirlerine etki eden, kendine has bir kültürü oluşturup kuşaktan kuşağa aktaran insan topluluğudur (83). Bir diğer tanıma göre ise aile; evlilik ve aralarında yasal akrabalık ilişkisinin kurulduğu çoğu zaman aynı mekânda yaşamlarını sürdüren kişilerden oluşan, karşılıklı olarak cinsel, psikolojik, ekonomik ve sosyal olarak birçok ihtiyacın karşılandığı, toplumun özünü oluşturan en küçük birimdir (84).

Toplumun temelini oluşturan aile, hem birey hem de toplum için vazgeçilmez özelliklere sahip olan bir kurumdur. Toplumu bir binaya benzetecek olursa, aileler o binanın tuğlalarıdır. Nasıl bir binanın sağlamlığı, kullanılan malzemenin kalitesine ve sağlamlığına bağlıysa, toplumun refahı ve gelişmişlik düzeyi de, toplumu oluşturan

ailelere bağılıdır. Aileler ne kadar sağılmsa toplum o kadar sağılıklı ve güçlüdür. Sağılıklı aileler de sağılıklı nesiller yetiştirir.

Aile kurumunun oluşabilmesi için ilk aşama evliliğdir. Evlilik ile birlikte bir araya gelen aileler için önemli bir dönüm noktası çocuktur. Kişilerin ebeveyn olmak isteme nedenleri ve bu nedenlere yükledikleri anlam farklılık gösterse de bu sebepler iki başlık altında ele alınır:

Sosyal Gerekçeler:

- Yetişkin kimliğine geçişle birlikte edinilen sosyal güç,
- Aile kurumunun ve neslin devamlılık duygusunun oluşması,
- Yetişkinlerin geleceğine dair garanti sağlama düşüncesiyle oluşan çeşitli nedenler,
- Bebek sahibi olma ile ilgili sosyal baskı.

Biyolojik Gerekçeler:

- Çocuk sahibi olma ile kurulacak ilişkinin sağlayacağı mutluluk,
- Biyolojik kökenlik dürtüsellik (85).

2.4.2. Ebeveyn Tutumu

Evlilik ile birlikte karı koca rollerine bürünen fertler çocuk sahibi olarak bu rollere anne baba rollerini de ekleyerek yeni sorumluluklar altına girerler (86). Sağılıklı ve uzun süren bir evlilik için birbirini yeterli düzeyde tanınması, çocuk yetiştirmesi konusunda çocuğun gelişimi yönünden oldukça önemlidir (87). Ebeveynler, çocuğun yaşamında en yoğun ve yakın etkileşim ve iletişim içinde oldukları kişilerdir, aynı zamanda çocuklar için ilk rol modelleridir. Çocukluk yıllarında temelleri atılan kişiliğin, anne baba tutumuyla birlikte temel özellikleri oluşmaktadır (88). Çocuğun birey olarak sağılıklı bir yetişkin olabilmesi için anne baba tutumlarının etkisi oldukça büyüktür. Olumlu ebeveyn tutumları, çocuğun sağılıklı bir yetişkine dönüşmesi için önemlidir (89, 90).

Türkiye de yapılan bir çalışma için ebeveyn tutum ve davranışlarıyla ilgili otuz dört araştırma derlenmiş ve ebeveyn tutumlarının çocuklar üzerindeki etkisi anlaşılmaya çalışılmıştır. Demokratik ebeveyn tutumunun çocuklar için olumlu gelişim üzerinde tutarlı rol oynarken; baskı ve disiplinin olumsuz etkisinin olduğu görülmüştür (91).

Ebeveynlerin benimsedikleri çocuk yetiştirme tutumları, çocuğun kişiliğini hem olumlu hem de olumsuz etkileyebilmektedir (73). Ebeveynlerin kendi ebeveynlerinden öğrendiği davranış kalıpları, yaşadıkları çevre, eğitim durumları vb. etmenlerle beraber kendi kişilik özelliklerinin de çocuk yetiştirme tutumlarını etkilemektedir (92).

Ülkemizdeki çalışmalarda genel olarak annenin yetiştirilme biçimi ile anneyi etkileyen sosyodemografik etkenler göz önünde bulundurulurken, (93-101) yurt dışındaki çalışmalarda genellikle kültür etkisi incelenmiştir (102, 103). Bazı araştırmacılar ise tıpkı ülkemizdeki gibi sosyodemografik özelliklerin anne tutumuna etkisini araştırmıştır (104, 105).

2.4.3. Ebeveyn Tutumlarının Sınıflandırılması

Ebeveyn tutumlarının sınıflandırılmasına ilişkin literatür incelendiğinde, farklılıklar olmakla birlikte genel olarak aşağıdaki şekilde ele alındığı görülmektedir.

- Demokratik ebeveyn tutumu
- İzin verici ebeveyn tutumu
- Baskıcı (otoriter) ebeveyn tutumu
- Aşırı koruyucu ebeveyn tutumu
- Hoşgörülü ebeveyn tutumu
- Aşırı hoşgörülü ebeveyn tutumu
- Reddedici ebeveyn tutumu
- Dengesiz (tutarsız) ebeveyn tutumu

Demokratik Ebeveyn Tutumu

Çocuğa karşı koşulsuz sevgi ve saygı gösterilen, çocuğun ilgi, eğilim ve isteklerine gereken önem verilen, çocuğun gelişim dönemlerine uygun olarak bazı kararları almasını destekleyen, çocuğun fikrine saygılı, güven ortamı içerisinde tutarlı ve kararlı tutum sergileyen ebeveyn tutumudur (106). Ebeveynlerin tutarlı davranışlar sergilemesi kararlı ve güvenli bir ortam oluşmasını sağlar, aynı zamanda belli sınırlar içerisinde çocuklarına özgürlük tanımak yoluyla sorumluluk bilincinin gelişmesine katkıda bulunur (107).

Demokratik ebeveyn tutumunun özellikleri şu şekilde sıralanabilir;

- Çocuğun duygu ve düşüncelerini ifade etmesine fırsat veren,

- Çocuğu ilgilendiren konularda çocuğunda fikrini alan, çocuk adına karar vermeyip çocuğa fırsat veren,
- Çocuğa karşı koşulsuz sevginin var olduğu ve sözel iletişim kanallarının açık bulunduğu,
- Çocuğun başarılarının takdir edildiği, başarısızlığının yüzüne vurulmadığı,
- Çocuğun problemlerinin çözölmeyip problemi çözme yollarının gösterdiği ebeveyn tutumudur (108).

Demokratik ebeveyn tutumu ile yetiştirilen çocukların; kendine ve çevresine karşı özsaygısı yüksek, sınırlarını bilen, yaratıcı, aktif, girişken ve yaratıcı ilişkiler kurabilen, özgüveni yüksek, hoşgörölü, fikirlerini açık bir şekilde ifade eden, toplumsal ve uyumlu bir birey olarak yetiştii belirtilmiştir (109). Demokratik bir tutum ile yetiştirilen çocukların girişken, özgüveni yüksek, bireysel olarak karar alabilen, sorumluluk bilincinin yüksek olduğu fark edilmektedir. Ayrıca ergenlik dönemini de başarılı, kontrol mekanizması yüksek, kendilik algısı ve vicdani duygularının yüksek, hayal gücünün geniş bir şekilde geçirdikleri görölmektedir. Akranlarına kıyasla daha aktif, girişken, fikirlerini ifade ederken problem yaşamayan, sağlam bir kişiliğe sahip oldukları fark edilmektedir (110-113).

İzin Verici Ebeveyn Tutumu

Bu tutuma sahip ebeveynler çocuklarına çok fazla özgürlük alanı tanıyan, çocuğa karşı gevşek bir kontrole sahip olan, çocukların isteklerini yerine getiren, onları şımartan, yumuşak başlı ve tutarsız davranan anne-babalardır. Bu tutuma sahip ebeveynler, çocuklarını kontrol altından tutmayan fakat sıcak ve dostça davranan kişilerdir. Bu tutumla yetişen çocuklar genellikle dengesiz, doyumsuz, iç kurallara uymayan kendi merkezli bireyler olurlar (114, 115).

Araştırmalara göre çocuğun abartılı bir sevgi gösteriyle büyütölüyor olması duygu, istek ve dürtülerini denetleyebilme yeteneğinin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (116). Bu tutum içerisinde ebeveynler çocuğun her istediğini yapan, özgür olmasını savunan, ona sevgi vermenin yeterli olduğunu savunan tutuma sahiptirler. Çocuğun olumsuz davranışları da aşırı hoşgörü ile karşılandığından çocukta yanlış kavramı oluşmaz. Aşırı hoşgörü çocuğun şımarmasına sebep olmakta ve çocuğun kişilik açısından olgunlaşmasını engellemektedir (117).

Baskıcı-Otoriter Ebeveyn Tutumu

Bu tutuma sahip ebeveynler çocukları için kurallar koyan bu kurallara sorgusuz bir şekilde itaat etmesini bekleyen, kurallara uyulmadığı takdirde ise ceza ve zorlayıcı yaptırımlar uygulayan kişilerdir. Genellikle çocukları cezalandırma yolunu seçen bu ebeveynlerin verdiği cezalar çocuğun hatası ile orantılı değildir. Çocuklara karşı katı bir tutuma sahiptirler. Çocuğun kendini ifade etmesine ve bağımsız hareket etmesine izin verilmez.

Ebeveynler çocuklarından yaş ve kapasitelerinin üstünde bir beklenti içerisine girerler. Çocuklar başarılı olsalar bile ebeveynlerin beklentisi yüksek olduğundan, beklenen davranışı gerçekleştirememektedirler. Bunun sonucunda kendilerine olan güvenleri azalmakta, girişim ve istekleri kaybolmaktadır (118).

Çocuğun girişimlerinin ebeveynleri tarafından kontrol edilmesi, çocuğun özgüvenini zedeleyeceğinden mutsuz, içine kapanık, özgüveni düşük bir kişilik geliştirmesine sebep olabilir. Bu sebepten çocuk girişimciliğini yitirir, sosyal yönden gelişmesi sekteye uğrar ve ebeveyn-çocuk ilişkisinin arasına çok büyük mesafeler girer (119).

Bu tutuma sahip ebeveynlerin genel özellikleri şu şekildedir:

- Çocuklarının şımaracağını düşündükleri için çocuklarıyla ilişkileri mesafelidir.
- Çocuklarına içten gelen duygularla davranmazlar.
- Çocukları hakkında karar alırken kendi değer yargılarına göre davranırlar, çocuklarına söz hakkı tanımazlar.
- Çocuğun duygu ve düşüncelerini ifade etmesine fırsat vermezler.
- Çocuklarının beğenilerini önemsemezler.
- Sık sık ceza verirler (120).

İlerleyen yıllarda ebeveynlerden bağımsız, özerk bir kişilik geliştirmede çok zorlanmaktadır (121). Ebeveynlerin çocuk üzerinde baskı kurma düzeyleri arttıkça çocuklarında doğru orantılı olarak problem görülme oranının da arttığı söylenebilir (122). Otoriter ve baskıcı tutum sergileyen ebeveynlerin çocuklarının sosyal ilişkilerde sorun yaşayan, mutsuz ve kaygılı çocuklar olduğu bulunmuştur (123). Bu çocukların

bilinçaltında öfke ve kin duyguları oluştuğundan saldırganlık ya da gizlice suç işleme eğilimi ortaya çıkabilmektedir (124).

Aşırı Koruyucu Ebeveyn Tutumu

Şartlardan dolayı geç yaşlarda çocuk sahibi olan, geniş ailede büyüyen ya da tek çocuk sahibi ebeveynlerde sıkça karşılaşılan bir tutumdur. Ebeveynlerin aşırı koruyuculuğunu etkileyen birçok sebep olabilir. Örneğin; ebeveynlerin ilk çocuğunu kaybetmesi veya uzun zaman çocuk sahibi olamamaları, ebeveynlerin kendi yaşantılarındaki eksiklikleri çocuklarına yaşatmak istememeleri vb.

Aşırı korumacı ebeveynler çocuklarına çok özen gösterir ve onlara gerektiğinden fazla koruyucu bir tavır sergilerler. Çocuklarını korumak için onların bütün davranışına kısıtlamalar getiren bu ebeveynler çocuklarıyla ilgili her kararı kendileri vermek isterler (125). Bu çocuklar yaşam boyu başkalarına bağlanma ihtiyacı duyarlar (10).

Bu tutumla büyüyen çocuklar sevildiklerini hissedebilirler fakat kendilerini hiçbir konuda yeterli hissedemeyeceklerdir (126). Çocuğun yapabileceklerini yapması konusunda fırsat vermeyen bu ebeveynlerin tipik özelliği çocuğunu bebekleştirmedir. Anne ve babasıyla aynı yatağı paylaşan, yemeğini yiyebilecek yaşta olmasına rağmen yemeğini annesinin yedirmesini bekleyen çocuklar bu tutuma en büyük örneklerdir. Toplumsal gelişiminin engellendiği bu ortamda çocuğun büyümesine izin verilmez (127).

Hoşgörülü Ebeveyn Tutumu

Hoşgörülü ailelerde herkesin duyguları önemlidir ve çocuğun düşünceleri de göz ardı edilmez. Gerekli ilgi ve sevgiyi alan düşüncelerine önem verilen çocuklar kendine güven duyan çocuklar olarak ortaya çıkar. Bu çocuklar aile yaşamında kendilerini ilgilendiren kararları kendileri alırlar ve ebeveynlerinden destek görürler (128). Özgüvenini kazanır ve kendi kendine karar verip sorumluluk taşımasını öğrenir (127).

Ebeveynlerin çocuklarına karşı hoşgörülü olması, çocuklar için özellikle kendilerine olan güvenlerinin oluşabilmesi adına oldukça önemlidir. Fakat ebeveynlerin hoşgörü noktasında da ölçülü ve normal düzeyde davranması gerekmektedir. Aşırıya kaçtığı durumlarda çocuğun tutum ve davranışlarında beklenmeyen olumsuzluklar

ortaya çıkabilir. Ayrıca bu tutuma sahip ebeveynlerin çocukları bencil duygular yaşayan bir kişilik geliştirebilirler (10).

Fazla hoşgörölü tutum, fazlaca hak tanımayı da beraberinde getirir. Bu ebeveynler hoşgörölü ile boş vermeyi karıştırmakta ve çocuklarına karşı yanlış tutum ve davranışlar sergilemektedirler. Bu durumda ebeveynler otoriter bir davranışta bulunmak isteseler bile kararsız kaldıklarından çocuğu kontrol altına alamamaktadırlar (129).

Bu ebeveynlerin genel olarak iki tür inanç içinde oldukları ifade edilmektedir. Ya saldırgan davranışta bulunan çocuklarını savunurlar ya da saldırganlığı desteklemedikleri halde bu yanlış davranışı görmezden gelirler. Bu iki durumda da yanlış bir tutum ve davranış içinde bulunurlar ve çocuklar mutlaka bu tutumlardan etkilenir (130).

Aşırı Hoşgörölü Ebeveyn Tutumu

Aşırı hoşgörölü tutuma sahip ebeveynler çocuklarını daha az kontrol ederken kabul oranları yüksektir. Ailenin merkezinde çocuk vardır ve çocuğun seçimlerine, yemek, uyku ve oyun saatlerine özen gösterirler, müdahale etmezler (9). Erken çocukluk döneminde özdenetimini kazanamayan çocuğun yaşamının ilerleyen dönemlerinde aile sisteminin tamamında sıkıntılar görülür (124). Bu çocuklar özdenetim mekanizmasına sahip olmayan çocuklar olarak yaşama başlarlar (124, 131). Çocuğa en temel ahlak kuralları bile öğretilmez ve çocuğun toplum içinde sergilediği olağan dışı tavırlar görmezden gelinir. İstekleri sürekli yerine getirilen çocuklar ebeveynlerini model olarak değil ihtiyaçlarını gidermekte araç olarak görür. Bu çocuklar sosyal ilişkilerde ve uyumlarda problem yaşarlar (132). Sürekli kendi isteklerinin olmasını isteyen çocuk başkaları tarafından istenmeyen birine dönüşür. Çocuk arkadaşları tarafından gruba kabul edilmez ya da grubun dışına itilir (133).

Reddedici Ebeveyn Tutumu

Bu tutuma sahip aileler çocuklarının fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını sebebi her ne olursa karşılamayı reddederler. Özel gereksinimli çocuğa sahip olma, istenmeyen cinsiyet, beklenmeyen gebelik ve bitmek üzere olan bir evliliği kurtarmak amacıyla dünyaya çocuk getiren aileler bu tutumu sergileyen ailelere örnek olarak gösterilebilir. Bu durumda çocuk suçsuz yere ebeveynleri tarafından istenmeyen bir kişi olmakla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu çocuklar ebeveynleri dahil en yakınları tarafından en ihtiyaç

duyduğu dönemde yalnız bırakılmıştır (109). Böyle bir ortamda dünyaya gelen çocuk, gelecekte yardım duygusundan uzak, sinirli, duygusal kırıkları olan, korkak, diğerlerine özellikle kendinden küçüklere karşı düşmanca duygulara sahip bir birey olabilir (10). Her dönemde, özellikle de sevgiye en çok ihtiyaç duyduğu dönemde ailesi tarafından sahiplenilmeyen, dışlanan çocuk bu durumu kabullenemez ve ilerleyen yaşlarda psikolojik sıkıntılar yaşayabilir. Başkalarının, en başta da anne babasının onayını kazanmak, kabul görmek için kendinden ve karakterinden ödün veren çocuk onlara kin besler.

Dengesiz (Tutarsız) Ebeveyn Tutumu

Bu tutuma sahip ebeveynler arasında görüş ayrılıkları olabilir ve çocuğa karşı değişiklik gösteren tutumlar sergilenebilir. Örneğin, ebeveynlerden birinin önce yumuşak bir ses tonuyla konuşurken daha sonra birden sesini yükseltmesi ya da annenin çocuğa karşı sıcak ve sevecen davrandığı bir konuda babanın sert ve agresif olması, ebeveynin istenmeyen bir davranış karşısında çocuğuna şiddet uygulaması, ardından ise bu davranışı için çocuktan özür dilemesi gibi durumları kapsar (134).

Bu tutuma sahip ebeveynlerin çocuklarında kişilik gelişimi açısından önemli sorunlar ortaya çıkar. Çocuk, iç dünyasındaki çatışmalardan dolayı huzursuzluk yaşar. Tutarsız bir yapının içinde olan çocuğunda dengesi bozulur ve dengesiz bir gelişim sergiler. Bu tutum ile yetişen çocuklar, toplumda yer edinmekte zorlanırlar, karar verme aşamasında zorluk yaşarlar ve nerede nasıl davranmaları gerektiği konusunda kararsızdırlar (135).

2.4.4. Ebeveyn Tutumuyla İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı Araştırmalar

Akkoyun (2019), yaptığı çalışmada annelerin algıladıkları ebeveynlik yaklaşımları ile kendi çocuklarına karşı olan ebeveynlik tutumları ve akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2-6 yaş arasında çocuğu olan ve sosyal medya erişimi bulunan toplam 490 anne oluşturmaktadır. Veri toplama araçları, Sosyodemografik Bilgi Formu, Young Ebeveynlik Ölçeği, Ebeveyn Tutum Ölçeği, Anne-Babaların Akılcı Olmayan İnançları Ölçeği'dir. Araştırmanın bulgularına göre, otoriter ebeveyn tutumu ve demokratik ebeveyn tutumu ile beklentiler arasında negatif yönlü anlamlı ilişki, Duygusal olarak yoksun bırakılan ve cezalandırıcı anne ile otoriter ebeveyn tutumu arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur.

cezalandırıcı baba ile değişime kapalı/duygularını bastıran baba arasında ve Kuralcı baba ile kusur bulucu/küçümseyici baba arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre ise, çalışmayan anneler, kendi annelerini duygusal bakımdan yoksun bırakan ve değişime kapalı/duygularını bastıran kişiler olarak algıladıkları, yine çalışmayan annelerin kendi babalarını duygusal bakımdan yoksun bırakan olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca ebeveynlerin akılcı olmayan inançları ile ebeveyn tutum ölçeği puanlarında çocuğun sahip olduğu kardeş sayısına göre anlamlı bir şekilde farklılık vardır. Kardeş sayısının artmasıyla demokratik ebeveynlik eğilimi puanı ve izin verici ebeveynlik eğilimi puanı düşmektedir. Mükemmeliyetçilik puanlarında ise ebeveyn yaşına göre farklılık mevcut olup, 20-29 yaş aralığında olan annelerin puanları, 30-39 yaş aralığında olan annelere göre daha yüksektir (136).

Ayyıldız (2005) yaptığı çalışmanın örneklemini 0-6 yaş arasında çocuğu olan 382 anne oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında bu annelerin çocuk yetiştirme tutumları Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği (PARI) kullanılarak incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre annenin eğitim düzeyi arttıkça demokratik tutumun arttığı, çalışan annelerin aşırı koruyucu, ilgisiz ve otoriter tutumlarının azaldığı saptanmıştır. Annenin yaşının küçülmesi ve çocuk sayısının artması ile birlikte otoriter tutumun arttığı belirlenmiştir. Annenin yetiştirilme tarzının çocuğunu yetiştirme tarzını etkilediği saptanmıştır (137).

Baran (2019), yaptığı çalışmada değişen toplumsal yapıda ebeveyn tutumlarının, kamuda çalışma ve çalışmama durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Çalışmanın örneklemini 2-6 yaş arasında çocuğa sahip olan 326 ebeveyn oluşturmaktadır. Veri toplama araçları, Sosyodemografik Bilgi Formu, Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)'dir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, kamuda çalışma durumunun Ebeveyn Tutum Ölçeği alt ölçekleri puan ortalamalarına anlamlı düzeyde etki ettiği bulunmuştur. Buna göre, kamu çalışanı olan grubun İzin Verici ve Demokratik Tutum Alt Ölçeği puanları kamu çalışanı olmayan gruba göre daha yüksek iken; kamu çalışanı olmayan grubun Aşırı Koruyucu ve Otoriter Tutum alt ölçeği puanları kamu çalışanı olan gruptan daha yüksek bulunmuştur (138).

Dekovic ve Gerris (1992)'in yaptığı araştırmanın örneklemini 113 ebeveyn oluşturmıştır. Çocukların yaş aralığı 74-162 ay arasındadır. Araştırma sonucuna göre

ebeveynlerin çoğunluğunun geleneksel çocuk yetiştirme tutumunu benimsedikleri tespit edilmiş, annenin çocuk yetiştirmesini etkileyen demografik değişkenler incelendiğinde, eğitim ve mesleki düzeyi yüksek olan annelerin demokratik tutum içerisinde oldukları belirlenmiştir (139).

Tortumoğlu (1999)'nın yaptığı araştırmanın örneklemini 5-19 yaş grubunda çocuğu olan 766 anne oluşturmaktadır. Veriler Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği (PARI) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, aylık geliri ve eğitim düzeyi yüksek olan annelerde aşırı koruyucu tutumunda arttığı fakat anne yaşının bu durumu etkilemediği saptanmıştır. Annenin yetiştirilme tarzının kendi çocuğunu yetiştirme tarzını da etkilediği bulunmuştur. Kendi ebeveynin tutumunun aşırı kontrollü olduğu annelerin, kendi ebeveyninin tutumunun aşırı koruyucu olan annelere göre daha demokratik olduğu bulunmuştur (140).

Winsler, Madigan ve Aquilino (2005) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi dönemde çocuğu olan 56 anne ve babanın çocuk yetiştirme tutumları arasındaki benzerlik araştırılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre izin verici ebeveyn tutumları arasında pozitif yönde ilişki tespit edilmiş, babaların anneleri daha fazla izin verici ve demokratik ancak daha az otoriter gördükleri tespit edilmiştir. Annelerin ise kendilerini babalardan daha demokratik olarak algıladıkları belirlenmiştir. Anne ve baba tutumu benzer olduğu zaman eşin tutumunun daha doğru algılandığı saptanmıştır (141).

3. MATERYAL VE METOT

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Model

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelinde evrenle ilgili genel bir yargıya ulaşmak için evreni temsil edecek örneklem seçilerek çalışma yapılır (142).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Gaziantep il merkezinde Çocuk Gelişimi Birimi bulunan hastaneler oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme kolay ulaşılması açısından görev yapılan hastane seçilerek uygun (kolay) örneklemeyle, Gaziantep il merkezinde bulunan Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'nde Ocak-Nisan 2020 tarihleri arasında Çocuk Gelişimi Birimine aile danışmanlığı desteği almak isteyen 2-6 yaş arası çocuğa sahip ve araştırmaya katılmayı kabul eden ebeveynler oluşturmaktadır.

İki bağımsız grupta ölçülmüş değişkenin test öncesi güç analizi G Power 3.1 programı ile yapılmıştır. Güç % 80, hata düzeyi 0.05 ve hipotez çift yönlü olarak belirlenmiştir.

Yapılan güç analizinde daha önce yapılan çalışmalar referans alınmış ve etki büyüklüğünün 0.30 düzeyinde olduğu gözlenmiştir. Bu seçimler sonucunda çalışmada her grupta en az 173 kişi olmak üzere toplamda 346 kişiye ulaşılması gerektiği gözlenmiştir. 350 kişiye uygulanması hedeflenmiştir. Planlanan süre içerisinde 187 anne ve 112 baba olmak üzere toplam 299 kişiye ulaşılmıştır.

3.2.1. Çalışmaya Katılan Annelere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Çalışmaya katılan annelere ilişkin demografik özellikler Tablo 3.1'de verilmiştir. Çocuk gelişimi birimine yönlendirilen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 187 anne ile çalışma yapılmıştır. Tablo incelendiğinde, çalışmaya katılan annelerin çocuk gelişimi birimine yönlendirilen çocuklarının cinsiyetlerinin birbirine yakın olmakla birlikte kız çocuk oranının daha yüksek olduğu (%56,15) görülmektedir. Katılımcı annelerin yaş

ortalaması 33,29±5,47 yaş olurken, kız ve erkek çocuk annelerinin yaş ortalamaları birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

Birime yönlendirilen çocukların %39,6'sı birinci, %37,4'ü ikinci, %18,7'si üçüncü ve geriye kalanı 4. veya daha fazla sıradaki çocuklar olduğu görülmektedir.

Çocukların büyük çoğunluğunun (%79,1) planlı gebelik sonucu dünyaya geldiği ve annelerin az bir kısmının (%6,4; n=12) gebelikte sorun yaşadığı görülmektedir. Birime yönlendirilen çocukların büyük bir bölümü (%79,7) anneleri tarafından büyütülmekte, %8 oranında çocuk bakıcı tarafından bakılmakta, %10,7 oranında anneanne-babaanne tarafından ve çok az oranda (n=3) yakın akraba tarafından bakıldığı görülmektedir.

Annelerin büyük bölümü (%43,9) ev hanımı, işçi olan annelerin oranı da yüksek (%22,5) bulunurken memur ve serbest meslek sahibi annelerin oranları (%11,8) birbirine eşit olduğu görülmektedir. Üç annenin de bunların dışında farklı işler ile gelir elde ettikleri bulunmuştur. Katılımcı annelerden yalnızca iki tanesinin, aylık gelirinin 1000 TL altında olduğu, büyük oranda (%60,4) 2500 TL üzerinde gelire sahip olduğu görülmektedir. 1000-2500 TL arasında gelire sahip olan anne katılımcıların oranı ise %38,5 bulunmuştur. Bu bilgiler doğrultusunda, ekonomik durumun genel olarak orta (%51,9) ve iyi (%32,6) olarak olduğu görülmektedir. Düşük oranda gelire sahip %12,3 ve çok iyi gelire sahip anne oranının ise %3,2 görülmektedir.

Annelerin medeni durumlarına göre, oldukça büyük oranda (%93,6) eşi ile birlikte yaşamakta olduğu, düşük oranda ise (%3,2) ayrı yaşadığı görülmektedir. Yalnızca dört anne boşanmış, iki annenin ise eşinin vefat ettiği görülmektedir (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Çalışmaya katılan annelerin demografik özellikleri

Özellikler	Kategoriler	N %
Cinsiyet	<i>Kız</i>	105 (%56,10)
	<i>Erkek</i>	82 (%43,90)
Kaçıncı Çocuk	<i>1</i>	74 (%39,60)
	<i>2</i>	70 (%37,40)
	<i>3</i>	35 (%18,70)
	<i>4</i>	8 (%4,30)
Planlı Gebelik	<i>Evet</i>	148 (%79,10)
	<i>Hayır</i>	39 (%20,90)
Hamilelik Sorun	<i>Evet</i>	12 (%6,40)
	<i>Hayır</i>	175 (%93,60)
Kim İlgilendi	<i>Anne</i>	149 (%79,70)
	<i>Bakıcı</i>	15 (%8,00)
	<i>Anneanne-Babanne</i>	20 (%10,70)
	<i>Yakın Akraba</i>	3 (%1,60)
İş	<i>Memur</i>	22 (%11,80)
	<i>İşçi</i>	42 (%22,50)
	<i>Çiftçi</i>	7 (%3,70)
	<i>Serbest</i>	22 (%11,80)
	<i>Ev Hanımı</i>	82 (%43,90)
	<i>Diğer</i>	3 (%1,60)
Gelir	<i><1000</i>	2 (%1,10)
	<i>1000-2500</i>	72 (%38,50)
	<i>>2500</i>	113 (%60,40)
Ekonomik Durum	<i>Düşük</i>	23 (%12,30)
	<i>Orta</i>	97 (51,90)
	<i>İyi</i>	61 (%32,60)
	<i>Çok İyi</i>	6 (%3,20)
Medeni Durum	<i>Birlikte</i>	175 (%93,60)
	<i>Ayrı</i>	6 (%3,20)
	<i>Boşanmış</i>	4 (%2,10)

3.2.2. Çalışmaya Katılan Babalara Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Çalışmaya katılan babalara ilişkin demografik özellikler Tablo 3.2’de verilmiştir. Çocuk gelişimi birimine yönlendirilen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 112 baba ile çalışma yapılmıştır. Tablo incelendiğinde, birime yönlendirilen çocukların

cinsiyetlerinin birbirine yakın olmasına karşın, erkek çocuk oranının daha yüksek %51,8 (n=58) olduğu görülmektedir.

Çalışmaya katılan babaların çocuk gelişimi birimine yönlendirilen çocuklarının %50 oranında ikinci çocuk olduğu görülmektedir. Daha sonra %37,5 oranında ilk çocuk, %8 oranında üçüncü ve %4,5 oranında dört veya daha ileri sıradaki çocuk olarak birime yönlendirildikleri görülmektedir.

Çalışmaya katılan babaların, birime yönlendirilen çocukları %50 oranında ikinci çocuk olarak belirlendi. %37,5 oranında ilk çocuk, %8 oranında üçüncü ve %4,5 oranında dört veya daha ileri sıradaki çocuk olarak belirlendi. Çocukların büyük çoğunluğu (%75) ile annelerinin ilgilendiği görülmektedir.

Çalışmaya katılan babaların gelir düzeyi yüksek oranda (%59,8) 2500 TL üzeri ve yaklaşık geriye kalanı 1000-2500 TL gelire sahip olduğu görülmektedir. Yalnızca üç katılımcının gelir düzeyi 1000 TL altındadır.

Babaların yarıdan fazlasının ekonomik durumunu orta olduğu görülmektedir (%53,6).

Çalışmaya katılan babaların medeni durumlarına göre ise büyük bölümünün (%94,7) eşi ile birlikte yaşadığı görülmektedir.

Babaların eğitim düzeyleri en yüksek oranda lise ve ilköğretim mezunu (%20,5), %19,6 oranında lise mezunu olduğu, işçi (%45,5) ve serbest meslek (%28,6) oranları yüksek meslek grubu olurken çiftçi ve diğer mesleklerin oranı düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 3.2. Çalışmaya katılan babaların demografik özellikleri

Özellikler	Kategoriler	N %
Cinsiyet	<i>Kız</i>	54 (%48,20)
	<i>Erkek</i>	58 (%51,80)
Kaçınıcı Çocuk	<i>1.</i>	42 (%37,50)
	<i>2.</i>	56 (%50,00)
	<i>3.</i>	9 (%8,00)
	<i>4. ve daha fazla</i>	5 (%4,50)
Eğitim	<i>Lisansüstü</i>	5 (%4,50)
	<i>Lisans</i>	22 (%19,60)
	<i>Ön lisans</i>	9 (%8,00)
	<i>Lise</i>	30 (%20,50)
	<i>İlköğretim</i>	23 (%20,50)
	<i>İlkokul</i>	21 (%18,80)
	<i>Okur-yazar değil</i>	2 (%1,80)
İş	<i>Memur</i>	15 (%13,40)
	<i>İşçi</i>	51 (%45,50)
	<i>Çiftçi</i>	6 (%5,40)
	<i>Serbest</i>	32 (%28,60)
	<i>Emekli</i>	2 (%1,80)
	<i>Diğer</i>	6 (%5,40)
	<i>Diğer</i>	6 (%5,40)
Gelir	<i><1000</i>	3 (%2,70)
	<i>1000-2500</i>	42 (%37,50)
	<i>>2500</i>	67 (59,80)
Ekonomik Durum	<i>Düşük</i>	10 (%8,90)
	<i>Orta</i>	60 (%53,60)
	<i>İyi</i>	36 (%32,10)
	<i>Çok İyi</i>	6 (%5,40)
Medeni Durum	<i>Birlikte</i>	106 (%94,70)
	<i>Ayrı</i>	4 (%3,60)
	<i>Boşanmış</i>	2 (%1,80)

3.3. Veri Toplama Araçları

İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan alınan karar no:2019/379 izin ve Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğü'nden alınan izin ile veriler toplanmıştır (Ek-2, Ek-3, Ek-4, Ek-5, Ek-6 ve Ek-7). Araştırma kapsamında ulaşılan veriler, anne-babalara uygulanan, “Aile Bilgi Formu”, “Ana-

Babaya Bağlanma leği” ve “Ebeveyn Tutum leği” ile bireysel olarak uygulanarak toplanmıştır.

3.3.1. Aile Bilgi Formu

Ailenin demografik bilgilerini elde edebilmek amacıyla ‘Aile Bilgi Formu’ kullanılmıştır. Bu bilgi formunda ebeveynin yaşı, iş durumu, eğitim durumu, ekonomik durumu, çocuğun cinsiyeti, çocuğun kaçıncı sırada doğduğu, gebeliğin planlı olup olmadığı, varsa hamilelikte yaşanan sağlık problemleri, çocuğu emzirme süresi, çocukla kimin ilgilendiği ve son olarak evlilik durumuna ait bilgiler yer almaktadır (Ek-8).

3.3.2. Ana-Babaya Bağlanma leği (ABBÖ)

Ana Babaya Bağlanma leği-ABBÖ kişinin deneyime dayalı ana babasıyla ilişkisini –geriye dönük olarak değerlendirmektedir. Bireyden, yaşamının ilk 16 yılını düşünerek, ölçekteki her bir ifadenin anne ya da babasının kendisine ilişkin davranışlarını ne kadar yansıttığını 4’l Likert-tipi derecelendirme ile (tamamen böyleydi =3, hiç böyle değildi=0) belirtmesi istenmektedir. Birey, anne ve babası için iki ayrı değerlendirme yapmaktadır (Ek-9, Ek-10). Anne ve baba için ayrı olan ölçeklerin her biri 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçek temel olarak ilgi ve kontrol/aşırı koruma faktörlerini içermektedir. 25 maddelik ölçeğin ilgi boyutunda 12 madde bulunmakta ve puanlar 0-36 puan arasında değişiklik göstermektedir. Yüksek puan sıcak, anlayışlı ve anlayışlı ve kabul edici olarak algılanan, düşük puan ise soğuk ve reddedici olarak algılanan ana babayı yansıtmaktadır. Kontrol/aşırı boyutunda ise 13 madde yer almakta ve puanlar 0-39 puan arasında değişiklik göstermektedir. Bu lek bağlanma stillerini değil, anne-babaya olumlu ya da olumsuz bağlanmayı değerlendirmektedir.

Ana-Babaya Bağlanma leğinin bu çalışma için geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Hesaplanan Cronbach’s alpha değerleri oldukça yüksek bulunmuştur. Yapılan analiz sonucunda annelere uygulanan ölçeklerde; anneler için doldurulan ölçek alfa değeri 0,805 olurken babalar için doldurulan ölçek güvenirlik değeri 0,799 bulunmuştur. Babalar tarafından doldurulan anketlerin güvenirlik değerleri anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Babalara uygulanan ölçeklerde; anneye ilişkin görüşler leği alfa değeri 0,803 olurken babaya ilişkin görüşler leği güvenirlik değeri 0,755’dir.

3.3.3. Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)

Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ); 2-6 yaş arasındaki çocuklara ebeveynlerinin davranışlarını ölçmek amacıyla ülkemizde geliştirilen ilk ölçek niteliği taşımaktadır. Ayrıca, ebeveyn tutum ve davranışlarını ölçmek amacıyla yurtdışında ve ülkemizde geliştirilmiş 9 farklı ölçekten faydalanılmış, Demokratik, Otoriter, Aşırı Koruyucu ve İzin Verici olmak üzere 4 alt boyut ve 46 maddeden oluşturulmuştur. Ölçek Likert Tarzı'ndadır. Maddeler davranış biçimlerini içermektedir ve her bir davranış biçiminin karşısında işaretlenecek 5 seçenek bulunmaktadır. Bu seçenekler sıklık oranlarına ve puanlarına göre; “Her zaman böyledir” 5 puan; “Çoğunlukla böyledir” 4 puan; “Bazen böyledir” 3 puan; “Nadiren böyledir” 2 puan ve “Hiçbir zaman böyle değildir” 1 puan şeklinde oluşturulmuştur. Böylece yanıtlayan ebeveynlerin, bahis edilen davranışı ne sıklıkta yaptıklarını ifade etmeleri sağlanmıştır. Her boyuttan alınan puanlar ayrı ayrı hesaplanarak her boyut için bir puan elde edilmektedir. Bir boyuttan yüksek puan almak o boyutun temsil ettiği davranış şeklini benimsemek anlamına gelmektedir (Ek-11).

Ebeveyn tutum ölçeğinin bu çalışma için geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda annelere uygulanan ölçeklerin ebeveyn tutum ölçeği güvenilirlik değeri 0,755 olarak, babalara uygulanan ölçeklerin ebeveyn tutum ölçeği güvenilirlik değeri ise Cronbach's alpha=0,858 bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın istatistiksel analizleri SPSS 20.0 (IBM Inc, Chicago, IL, USA) programı ile gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı ölçüler hesaplanarak kategorik veriler sıklık (yüzde oranı), sayısal veriler ortalama±SS şeklinde tablolar kullanılarak sunulmuştur. Ölçeklere ait puanların normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov yöntemi ile test edilmiştir. İki bağımsız grup karşılaştırmaları için Student t-testi, çoklu gruplar için Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Anlamlı bulunan sonuçlar Tukey HSD post-hoc testi ile değerlendirilmiş ve anlamlı bulunan ikili karşılaştırmalar aynı üstel küçük harfler ile gösterilmiştir. Ölçek puanları arasında ilişkiler, Pearson korelasyon analizi ile tespit edilmiştir. Çalışmanın tamamında tip-I hata değeri %5 alınarak $p<0,05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Çalışmamız 2-6 yaş arasındaki çocuk gelişimi birimine aile danışmanlık hizmeti alma amacıyla yönlendirilen çocukların, anne ve babaları tarafından doldurulan anket uygulamalarından oluşmuştur. Birime yönlendirilen çocuklar içerisinde çalışmaya katılmayı kabul eden toplam 187 katılımcı anne, 112 katılımcı baba anket bilgisi alınmıştır. Anne ve babalara, demografik özellikler ve anne ve babaya ilişkin görüşler ölçeği ile ebeveyn tutum ölçeği ifadelerini içeren anketler uygulanmıştır.

4.1. Çalışmaya Katılan Annelere Ait Bulgular

Tablo. 4.1. Çalışmaya katılan annelerin çocuklarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılması

Cinsiyet	Kız	Erkek	P
Yaş	33,62±5,79	32,86±5,04	0,346
Emzirme Süresi	16,53±7,81	15,98±7,18	0,685
Anne-Aşırı Koruma	10,59±4,46	10,59±4,09	0,991
Anne-İlgi/Kontrol	34,41±8,12	31,70±9,36	0,036*
Anneye Bağlanma	45,51±9,64	42,30±9,79	0,060
Baba-Aşırı Koruma	12,12±4,45	10,87±4,6	0,063
Baba-İlgi/Kontrol	33,19±8,19	31,57±9,48	0,213
Babaya Bağlanma	45,31±9,92	42,45±9,58	0,048*
Demokratik Tutum	69,21±9,36	67,31±12,18	0,229
Otoriter Tutum	26,81±8,56	26,81±7,89	0,710
Aşırı Koruyucu Tutum	34,35±5,24	34,04±6,51	0,724
İzin Verici Tutum	23,75±6,68	23,14±6,45	0,533

*: Student t-testine göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan değerlendirmede, çocukların cinsiyeti ile annenin yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,346$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan değerlendirmede, çocukların cinsiyeti ile annenin çocuklarını emzirme süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,685$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan değerlendirmede, çocukların cinsiyeti ile anneye bağlanma ölçeğinin anne-ilgi/kontrol alt boyut puanı ve babaya bağlanma ölçeği genel puanının anlamlı etkisi bulunmuştur (Tablo 4.1).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan değerlendirmede, çocuğun cinsiyeti ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeğinin anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,991$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeğinin kız çocuğu olan annelerde anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,036$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,060$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeğinin baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,063$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeğinin baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,213$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeğinin kız çocuğu olan annelerde anneye bağlanma genel puanı arasında anlamlı düzeyde yüksek bir ilişki bulunmuştur ($p=0,048$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile anneye

uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,229$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile anneye uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,710$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile anneye uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,724$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile anneye uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,533$).

Tablo 4.2. Çalışmaya katılan annelerin çocuklarının doğum sıralarına göre karşılaştırılması

Kaçıncı Çocuk	1.Çocuk	2.Çocuk	3.Çocuk	4. veya daha fazla çocuk	<i>p</i>
Yaş	31,24±5,71 ^a	33,65±4,43	35,74±5,35	38,37±4,34 ^a	<0,001*
Emzirme Süresi	17,02±8,36	14,97±7,34	17,08±5,96	17,00±7,01	0,547
Anne-Aşırı Koruma	10,94±4,59	10,51±4,19	9,94±4,04	10,87±3,72	0,718
Anne-İlgi Kontrol	34,56±9,19	33,1±8,07	32,08±9,05	27,00±7,13	0,094
Anneye Bağlanma	45,51±10,93	43,61±9,31	42,02±8,14	37,87±5,38	0,093
Baba-Aşırı Koruma	12,31±4,56	11,37±4,95	10,40±3,77	11,75±2,81	0,220
Baba-İlgi Kontrol	33,14±9,29	32,82±8,38	31,25±8,90	28,62±6,67	0,434
Babaya Bağlanma	45,45±10,22	44,2±9,81	41,65±9,32	40,37±7,34	0,195
Demokratik Tutum	69,72±10,48	68,00±9,96	68,22±10,86	60,00±15,62	0,103
Otoriter Tutum	25,52±8,03	27,12±8,26	27,57±8,57	26,75±9,51	0,572
Aşırı Koruyucu Tutum	34,09±5,96	34,08±6,24	35,17±4,90	32,37±4,47	0,616
İzin Verici Tutum	23,31±6,10	24,15±6,62	23,80±6,90	17,87±7,27	0,081

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocuğun sırası ile annenin yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocuğun sırası ile annenin çocuğunu emzirme süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,547$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,718$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,094$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,093$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,220$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,434$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,195$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,103$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,572$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,616$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,081$).

Tablo 4.3. Çalışmaya katılan annelerin planlı gebelik durumuna göre karşılaştırılması

Planlı Gebelik	Evet	Hayır	<i>P*</i>
Yaş	33,48±5,27	32,56±6,21	0,351
Emzirme Süresi	16,15±7,47	16,86±7,79	0,691
Anne-Aşırı Koruma	10,38±4,33	11,38±4,12	0,197
Anne-İlgi Kontrol	33,14±8,83	33,53±8,62	0,806
Anneye Bağlanma	43,53±9,92	44,92±9,25	0,431
Baba-Aşırı Koruma	11,65±4,51	11,28±4,73	0,650
Baba-İlgi Kontrol	32,47±8,82	32,51±8,78	0,980
Babaya Bağlanma	44,12±9,85	43,79±9,98	0,851
Demokratik Tutum	68,72±10,58	67,10±11,18	0,402
Otoriter Tutum	26,43±8,40	27,05±8,91	0,678
Aşırı Koruyucu T.	34,37±5,77	34,64±6,02	0,487
İzin Verici Tutum	23,38±6,50	23,87±6,88	0,682

*: Student t-testine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile annenin yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,351$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile annenin emzirme süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,691$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,197$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,806$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,431$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,650$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,980$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,851$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,402$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,678$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,487$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gebeliklerinin planlı olup olmamasına göre yapılan değerlendirmede, gebelik durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,682$).

Tablo 4.4. Çalışmaya katılan annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre karşılaştırılması

Hamilelik sorun	Evet	Hayır	<i>P*</i>
Yaş	36,00±4,57	33,10±5,49	0,077
Emzirme Süresi	12,5±9,07	16,47±7,41	0,207
Anne-Aşırı Koruma	9,08±3,44	10,69±4,33	0,209
Anne-İlgi Kontrol	31,00±10,6	33,38±8,64	0,364
Anneye Bağlanma	40,08±9,43	44,08±9,77	0,171
Baba-Aşırı Koruma	9,83±4,74	11,69±4,52	0,171
Baba-İlgi Kontrol	28,58±11,24	32,74±8,57	0,113
Babaya Bağlanma	38,41±9,38	44,44±9,79	0,040*
Demokratik Tutum	68,33±12,46	68,38±10,61	0,986
Otoriter Tutum	28,83±8,53	26,40±8,24	0,326
Aşırı Koruyucu Tutum	35,41±6,81	34,13±5,76	0,463
İzin Verici Tutum	24,75±8,83	23,40±6,41	0,493

*: Student t-testine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun durumu ile annenin yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,077$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun durumu ile annenin emzirme süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,207$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun durumu ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,209$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun durumu ile anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,364$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun durumu ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,171$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun durumu ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,171$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun durumu ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,113$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun

yaşamayan anneler ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde düşük bir ilişki bulunmuştur ($p=0,040$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun durumu ile ebeveyn tutum ölçeği demokratik tutum alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,986$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun durumu ile ebeveyn tutum ölçeği otoriter tutum alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,326$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun durumu ile ebeveyn tutum ölçeği aşırı koruyucu tutum alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,463$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin hamilelikte sorun yaşama durumuna göre yapılan değerlendirmede, hamilelikteki sorun durumu ile ebeveyn tutum ölçeği izin verici tutum alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,493$).

Tablo 4.5. Çalışmaya katılan annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre karşılaştırılması

Çocuk ile Kim İlgilendi	Anne	Bakıcı	Anneanne/ Babaanne	Yakın Akraba	<i>P</i> *
Yaş	33,58±5,56	32,20±5,45	32,60±4,93	29,00±3,60	0,367
Emzirme Süresi	16,58±7,58	11,70±4,87	18,72±7,93	11,00±1,41	0,109
Anne-Aşırı Koruma	10,26±4,06	11,80±5,26	11,95±5,07	12,00±3,60	0,223
Anne-İlgi Kontrol	32,77±8,48	36,20±9,42	34,45±10,76	32,66±4,04	0,476
Anneye Bağlanma	43,04±8,80	48,00±12,43	46,40±13,68	44,66±7,57	0,164
Baba-Aşırı Koruma	11,3±4,26	12,33±5,55	12,50±5,49	15,33±6,02	0,282
Baba-İlgi Kontrol	32,04±8,76	32,66±6,96	35,30±9,87	34,66±12,01	0,457
Babaya Bağlanma	43,34±9,26	45,00±9,52	47,80±12,75	50,00±16,09	0,180
Demokratik Tutum	67,97±10,19	72,60±10,88	67,55±12,90	73,33±19,34	0,349
Otoriter Tutum	26,99±7,96	25,06±9,00	25,55±9,33	19,33±11,93	0,323
Aşırı Koruyucu T.	34,26±5,56	35,46±6,58	32,20±6,77	39,00±6,08	0,162
İzin Verici Tutum	23,55±6,36	23,26±8,81	22,45±6,42	28,00±6,08	0,587

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile annenin yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,367$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile annenin emzirme süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,109$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,223$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne- ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,476$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,164$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,282$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba- ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,457$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,180$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,349$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,323$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,162$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin çocuklar ile ilgilenen kişilere göre yapılan değerlendirmede, çocuk ile ilgilenen kişiler ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,587$).

Tablo 4.6. Çalışmaya katılan annelerin eğitim düzeylerine göre karşılaştırılması

Eğitim	Lisansüstü	Lisans	Ön lisans	Lise	İlköğretim	İlkokul	Okur-Yazar olmayan	p
Yaş	31,00±5,93	33,21±5,14	31,59±5,94	32,41±5,96	33,56±5,29	35,43±4,38	25,00±1,41	0,009*
Emzirme Süresi	14,85±5,92	15,09±6,17	14,66±7,94	18,62±9,46	18,54±6,04	14,77±7,51	12,00±0,00	0,274
Anne-Aşırı Koruma	13,66±5,76	11,25±5,50	11,54±3,93	10,41±3,79	9,75±3,68	10,06±4,09	9,00±2,82	0,183
Anne-İlgi/Kontrol	38,44±9,73	35,67±8,33	35,77±7,26	30,68±10,81	32,56±7,06	32,39±8,07	32,00±12,72	0,075
Anneye Bağlanma	52,11±14,12 ^{a,b}	46,92±11,50	47,31±8,47	41,09±10,47 ^a	42,32±7,38	42,45±8,00	41,00±9,89 ^b	0,007*
Baba-Aşırı Koruma	14,44±6,42 ^a	13,82±4,98 ^b	12,31±4,12	10,87±4,16	11,29±4,06	10,43±4,20 ^{a,b}	6,00±0,00	0,005*
Baba-İlgi/Kontrol	34,44±7,56	35,64±8,79	34,27±8,14	33,17±10,52	30,94±5,41	29,85±9,30	37,00±5,65	0,080
Babaya Bağlanma	48,88±9,08	49,46±11,80 ^{a,b}	46,59±9,03	44,04±10,79	42,24±6,21 ^a	40,29±9,07 ^b	43,00±5,65	0,002*
Demokratik Tutum	72,88±8,97	68,10±9,24	71,04±10,81	67,78±13,16	68,91±9,34	66,22±10,33	77,00±8,48	0,379
Otoriter Tutum	23,11±9,63	26,71±8,05	25,09±8,45	28,21±8,64	26,81±7,83	26,06±8,17	29,50±7,77	0,630
Aşırı Koruyucu T. İzin Verici Tutum	31,00±8,23	32,92±5,17	36,59±6,18	34,48±5,18	34,18±5,70	34,00±5,87	41,00±1,41	0,097
	22,89±8,41	23,96±6,70	23,04±6,44	23,24±7,19	24,10±5,49	23,06±6,62	28,00±8,48	0,935

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile annenin yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,009$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile annenin emzirme süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,274$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,183$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,075$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,007$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,005$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,080$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,002$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,379$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,630$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,097$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin eğitim düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,935$).

Tablo 4.7. Çalışmaya katılan annelerin gelir düzeylerine göre karşılaştırılması

Gelir	<1000 TL	1000-2500 TL	>2500 TL	P*
Yaş	35,50±7,77	33,66±4,69	33,01±5,92	0,626
Emzirme Süresi	15±12,72	16,75±6,73	16,07±7,86	0,870
Anne-Aşırı Koruma	8,00±1,41	10,04±3,91	10,99±4,51	0,237
Anne-İlgi Kontrol	32,00±8,48	31,98±7,97	10,99±9,22	0,294
Anneye Bağlanma	40,00±7,07	42,02±7,85	10,99±10,74	0,107
Baba-Aşırı Koruma	9,00±8,48	11,36±4,18	10,99±4,74	0,613
Baba-İlgi Kontrol	36,00±1,41	31,27±8,32	10,99±9,10	0,304
Babaya Bağlanma	45,00±9,89	42,63±8,77	10,99±10,46	0,298
Demokratik Tutum	75,00±11,31	66,93±10,73	69,19±10,64	0,256
Otoriter Tutum	26,50±7,77	26,95±8,66	26,30±8,06	0,874
Aşırı Koruyucu T.	37,00±4,24	33,73±5,63	34,47±5,96	0,558
İzin Verici Tutum	21,50±9,19	23,34±6,53	26,61±6,61	0,881

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile annenin yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,626$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile annenin emzirme süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,870$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,237$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,294$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,107$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,613$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,304$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,298$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,256$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,874$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,558$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, annenin gelir düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,881$).

Tablo 4.8. Çalışmaya katılan annelerin ekonomik durumlarına göre karşılaştırılması

Ekonomik Durum	Düşük	Orta	İyi	Çok İyi	P*
Yaş	33,65±5,67	33,87±5,57	32,27±5,16	32,83±6,11	0,345
Emzirme Süresi	18,75±4,41	16,30±7,62	15,43±8,17	14,80±8,75	0,495
Anne-Aşırı Koruma	10,04±4,41	10,63±4,32	10,91±4,25	8,66±4,27	0,588
Anne-İlgi Kontrol	30,3±8,40	33,12±9,44	34,65±7,59	31,66±8,89	0,225
Anneye Bağlanma	40,34±7,25	43,76±10,62	45,57±9,09	40,33±7,76	0,131
Baba-Aşırı Koruma	10,69±4,73	12,22±4,42	11,00±4,57	10,33±5,20	0,235
Baba-İlgi Kontrol	30,91±8,82	32,45±9,20	33,39±8,24	29,66±7,99	0,575
Babaya Bağlanma	41,6±7,82	44,68±10,48	44,39±9,61	40,00±8,14	0,411
Demokratik Tutum	65,17±14,31	68,88±9,84	69,14±10,49	64,83±10,24	0,357
Otoriter Tutum	26,13±8,30	25,84±8,45	27,68±8,21	28,33±4,63	0,535
Aşırı Koruyucu T.	35,21±6,33	34,36±5,38	33,75±6,40	32,83±4,91	0,694
İzin Verici Tutum	23,95±6,16	22,92±5,59	23,96±7,96	25,83±7,78	0,595

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile annenin yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,345$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile annenin emzirme süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,495$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,588$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,225$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,131$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,235$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,575$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,411$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,357$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,535$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,694$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin ekonomik durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,595$).

Tablo 4.9. Çalışmaya katılan annelerin medeni durumlarına göre karşılaştırılması

Medeni Durum	Birlikte	Ayrı	Boşanmış	<i>P*</i>
Yaş	33,46±5,43	29,83±5,74	31,5±7,41	0,389
Emzirme Süresi	16,54±7,53	12,00±0,00	12,00±10,39	0,301
Anne-Aşırı Koruma	10,58±4,33	11,66±2,25	8,00±4,54	0,435
Anne- İlgi /Kontrol	33,46±8,78 ^a	25,83±3,18 ^a	27,5±3,10	0,015*
Anneye Bağlanma	44,05±9,79 ^a	37,50±3,27	35,50±1,73 ^a	0,013*
Baba-Aşırı Koruma	11,57±4,55	12,00±5,25	10,50±4,43	0,950
Baba-İlgi Kontrol	32,52±8,89	27,83±5,70	33,25±6,23	0,311
Babaya Bağlanma	44,1±9,92	39,83±7,83	43,75±6,23	0,403
Demokratik Tutum	68,46±10,78	63,66±10,85	69,75±9,77	0,660
Otoriter Tutum	26,28±8,08	32,16±9,90	31,25±12,44	0,225
Aşırı Koruyucu T.	34,16±5,90	33,00±4,56	36,00±3,36	0,516
İzin Verici Tutum	23,66±6,55	28,66±6,71	23,50±5,80	0,270

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin medeni durumu ile annenin yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,389$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin medeni durumu ile annenin emzirme süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,301$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin medeni durumu ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,435$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, eşi ile birlikte yaşayan anneler ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde yüksek bir ilişki bulunmuştur ($p=0,015$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, eşi ile birlikte yaşayan anneler ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde yüksek bir ilişki bulunmuştur ($p=0,013$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin medeni durumu ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,950$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin medeni durumu ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,311$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin medeni durumu ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,403$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin medeni durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,660$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin medeni durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,225$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin medeni durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,516$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelerin medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, annenin medeni durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,270$).

Tablo 4.10. Çalışmaya katılan annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutları ile diğer ölçekler arasındaki korelasyon değerleri

		Anne- Aşırı Koruma	Baba-Aşırı Koruma	Anne- İlgi Kontrol	Baba- İlgi Kontrol	Anneye Bağlanma	Babaya Bağlanma	Demok-ratik Tutum	Otoriter Tutum	Aşırı Koruyucu Tutum	İzin Verici Tutum
Demokratik Tutum	r	0,013	0,023	0,330	0,315	0,302	0,291		-0,538	0,528	-0,185
	p	0,861	0,759	<0,001*	<0,001*	<0,001*	<0,001*		<0,001*	<0,001*	0,011*
Otoriter Tutum	r	-0,196	-0,265	-0,299	-0,201	-0,354	-0,302	-0,538		-0,124	0,563
	p	0,007*	<0,001*	<0,001*	0,006*	<0,001*	<0,001*	<0,001*		0,091	<0,001*
Aşırı Koruyucu Tutum	r	-0,301	-0,261	0,055	0,148	-0,083	0,011	0,528	-0,124		-0,004
	p	<0,001*	<0,001*	0,455	0,044*	0,259	0,876	<0,001*	0,091		0,957
İzin Verici tutum	r	-0,115	-0,251	-0,098	0,000	-0,139	-0,116	-0,185	0,563	-0,004	
	p	0,116	0,001*	0,180	0,997	0,058	0,115	0,011*	<0,001*	0,957	

*: Pearson korelasyon analizine göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=0,013$; $p=0,861$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=0,023$; $p=0,759$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,330$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,315$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,302$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,291$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile otoriter tutum puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,538$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,528$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile izin verici tutum puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,185$; $p=0,011$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,196$; $p=0,007$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,265$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,299$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile anneye

uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,201$; $p<0,006$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,354$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,302$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile demokratik tutum puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,538$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,124$; $p=0,091$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile izin verici tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,563$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,301$; $p=0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,261$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=0,055$; $p=0,455$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,148$; $p=0,044$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,083$; $p=0,259$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=0,011$; $p=0,876$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile demokratik tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,528$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,124$; $p=0,091$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,004$; $p=0,957$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,115$; $p=0,116$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,251$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,098$; $p=0,180$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=0,000$; $p=0,997$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri

incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile anneye uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,139$; $p=0,058$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile anneye uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,116$; $p=0,115$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile demokratik tutum puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,185$; $p=0,011$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile otoriter tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,563$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,004$; $p=0,957$).

4.2. Çalışmaya Katılan Babalara Ait Bulgular

Tablo 4.11. Çalışmaya katılan babaların çocuklarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılması

Cinsiyet	Kız	Erkek	<i>p</i>
Yaş	35,98±5,88	35,00±4,93	0,340
Anne-Aşırı Koruma	11,62±5,10	10,70±3,96	0,286
Baba-Aşırı Koruma	12,83±4,66	10,29±4,44	0,004*
Anne-İlgi Kontrol	43,33±7,73	39,91±8,40	0,027*
Baba-İlgi Kontrol	41,11±7,66	40,48±8,39	0,681
Anneye Bağlanma	54,96±10,65	50,62±8,89	0,021*
Babaya Bağlanma	53,94±8,95	50,77±9,18	0,067
Demokratik Tutum	72,37±8,69	69,98±10,05	0,183
Otoriter Tutum	22,14±7,31	28,15±10,00	<0,001*
Aşırı Koruyucu Tutum	33,92±5,18	34,55±5,34	0,531
İzin Verici Tutum	22,50±7,68	23,68±8,14	0,429

*: Student t-testine göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının cinsiyetine göre yapılan değerlendirmede, çocukların cinsiyeti ile babanın yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,340$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının cinsiyetine göre yapılan değerlendirmede, çocuğun cinsiyeti ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,286$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının cinsiyetine göre yapılan değerlendirmede, kız çocuğa sahip babalar ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde yüksek bir ilişki bulunmuştur ($p=0,004$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının cinsiyetine göre yapılan değerlendirmede, kız çocuğa sahip babalar ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,027$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının cinsiyetine göre yapılan değerlendirmede, çocukların cinsiyeti ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p=0,681$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının cinsiyetine göre yapılan değerlendirmede, kız çocuğa sahip babalar ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,021$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının cinsiyetine göre yapılan değerlendirmede, çocuğun cinsiyeti ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,067$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile babaya uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,183$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, erkek çocuğa sahip babalar ile babaya uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı düzeyde yüksek bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile babaya uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,531$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmalarda, çocuğun cinsiyeti ile babaya uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,429$).

Tablo 4.12. Çalışmaya katılan babaların çocuklarının sıralamasına karşılaştırılması

Kaçıncı Çocuk	1.Çocuk	2.Çocuk	3.Çocuk	4 ve daha fazla çocuk	p
Yaş	33,42±5,14 ^a	35,82±5,08 ^b	38,88±4,51 ^a	42,60±3,20 ^{a,b}	<0,001*
Anne-Aşırı Koruma	12,33±4,49	10,44±4,30	9,00±4,24	13,00±6,40	0,070
Baba-Aşırı Koruma	11,71±4,35	11,16±4,89	10,00±4,09	16,60±4,33	0,065
Anne-İlgi Kontrol	40,83±8,02	41,57±8,31	39,22±7,54 ^a	51,80±2,94 ^a	0,030*
Baba-İlgi Kontrol	40,66±8,77	40,89±7,81	39,66±7,38	42,60±6,50	0,932
Anneye Bağlanma	53,16±9,91	52,01±9,36 ^a	48,22±10,75 ^b	64,80±9,12 ^{a,b}	0,021*
Babaya Bağlanma	52,38±8,86	52,05±9,36	49,66±9,61	59,20±7,79	0,309
Demokratik T.	71,14±8,23	71,48±10,48	68,44±8,54	72,00±10,55	0,842
Otoriter T.	23,92±7,97	26,10±10,33	27,88±10,10	22,20±2,48	0,463
Aşırı Koruyucu T.	34,71±4,72	34,32±5,17	33,00±8,03	31,80±5,01	0,591
İzin Verici T.	21,85±6,80	24,41±8,43	24,88±9,00	16,00±3,74	0,068

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocuğun sırası ile babanın yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p = 0,070$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p = 0,065$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p = 0,030$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile babaya

uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,932$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,021$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,309$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,842$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,463$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,591$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların çocuklarının sırasına göre yapılan değerlendirmede, çocukların sırası ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,068$).

Tablo 4.13. Çalışmaya katılan babaların eğitim düzeylerine göre karşılaştırılması

Eğitim	Lisansüstü	Lisans	Ön lisans	Lise	İlköğretim	İlkokul	Okur-Yazar olmayan	p
Yaş	36,2±3,19	35,59±7,52	31,11±5,62	34,70±4,43	35,96±4,39	37,14±4,83	40,50±0,70	0,102
Anne-Aşırı Koruma	7,60±4,27	11,00±5,02	11,00±2,39	12,66±5,18 ^a	11,73±3,67	10,19±3,76	3,00±N/A ^a	0,024*
Baba-Aşırı Koruma	11,40±5,02	12,27±5,70	9,66±4,69	12,80±4,66 ^a	12,26±3,03	9,61±4,31	4,00±N/A ^a	0,034*
Anne-İlgi Kontrol	45,20±10,32	43,63±7,96	44,33±5,47	43,40±6,63	38,21±8,45	39,57±9,20	29,00±N/A	0,020
Baba-İlgi Kontrol	42,20±11,56	40,31±7,66	43,80±6,62	40,83±7,15	37,69±7,20	42,04±9,68	50,00±N/A	0,227
Anneye Bağlanma	52,80±10,03	54,63±11,84 ^a	55,33±6,63 ^b	56,06±7,87 ^c	49,95±8,72	49,76±10,44	32,00±N/A ^{a,b,c}	0,007*
Babaya Bağlanma	53,60±10,38	52,59±9,04	53,55±8,48	53,63±8,57	49,95±8,70	51,66±11,41	54,00±N/A	0,865
Demokratik T.	78,20±12,59	73,22±6,49	75,22±6,13	71,36±7,64	66,13±11,21	70,57±11,31	72,00±0,00	0,055
Otoriter T.	16,80±6,41	24,95±7,52	27,44±10,96	23,73±9,28	29,65±10,30	24,33±8,49	22,00±0,00	0,080
Aşırı Korumacı T.	33,60±6,33	34,27±3,69	35,88±3,82	32,76±5,97	34,00±5,51	35,52±5,85	40,00±0,00	0,321
İzin Verici T.	15,80±5,71	23,27±8,11	24,77±6,77	23,10±8,72	25,13±7,62	22,19±7,58	19,00±0,00	0,325

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın eğitim düzeyi ile babanın yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,102$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın eğitim düzeyi ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,024$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın eğitim düzeyi ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,034$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın eğitim düzeyi ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,020$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın eğitim düzeyi ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,227$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın eğitim düzeyi ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,007$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın eğitim düzeyi ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,865$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın eğitim düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,055$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın eğitim düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,080$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın eğitim düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,321$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların eğitim düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın eğitim düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,325$).

Tablo 4.14. Çalışmaya katılan babaların meslek gruplarına göre karşılaştırılması

Eğitim	Memur	İşçi	Çiftçi	Serbest meslek	Emekli	<i>p</i>
Yaş	32,47±1,11	35,67±4,65	34,17±5,49	37,09±5,34	38,50±0,70	0,077
Anne-Aşırı Koruma	11,60±3,92	11,88±4,15 ^a	9,66±6,25 ^b	8,93±3,58 ^a	20,00±0,00 ^b	0,001*
Baba-Aşırı Koruma	12,73±5,06	11,66±4,70	9,66±5,71	10,21±4,25	16,50±0,70	0,114
Anne-İlgi Kontrol	44,46±6,05	38,43±8,83 ^a	37,16±9,43	44,15±5,88 ^a	51,00±0,00	<0,001*
Baba-İlgi Kontrol	43,12±8,03	39,01±7,66	42,16±10,02	40,50±8,06	43,00±0,00	0,049*
Anneye Bağlanma	56,06±7,84	50,31±10,14 ^a	46,83±15,51 ^b	53,09±7,55	71,00±0,00 ^{a,b}	0,001*
Babaya Bağlanma	55,86±7,25	50,68±9,35	51,83±6,55	50,71±9,26	59,50±0,70	0,007*
Demokratik Tutum	75,93±6,64 ^a	68,33±10,22 ^a	71,66±8,40	72,59±8,57	64,00±0,00	0,024*
Otoriter Tutum	25,60±6,75	28,01±10,21 ^a	23,33±1,36	22,93±8,86 ^a	24,00±0,00	0,018*
Aşırı Koruyucu T. İzin Verici Tutum	34,40±4,65	33,94±5,62	38,83±2,40	34,65±5,21	34,00±0,00	0,098
	24,60±6,03	24,82±8,36	20,83±5,34	20,93±8,11	28,00±0,00	0,072

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmede, babanın mesleği ile babanın yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,077$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmede, babanın mesleği ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmede, babanın mesleği ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,114$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmede, babanın mesleği ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmede, babanın mesleği ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,049$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmede, babanın mesleği ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmede, babanın mesleği ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,007$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmede, babanın mesleği ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,024$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmede, babanın mesleği ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,018$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmede, babanın mesleği ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,098$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmede, babanın mesleği ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,072$).

Tablo 4.15. Çalışmaya katılan babaların gelir düzeylerine göre karşılaştırılması

Gelir	<1000 TL	1000-2500 TL	>2500 TL	<i>p</i>
Yaş	40,00±N/A	36,17±4,73	35,18±5,75	0,179
Anne-Aşırı Koruma	15,00±N/A	10,73±4,74	11,19±4,43	0,283
Baba-Aşırı Koruma	3,00±N/A	11,26±4,96	11,67±4,49	0,152
Anne-İlgi Kontrol	32,00±N/A	39,16±8,02	43,04±8,11	0,045*
Baba-İlgi Kontrol	48,00±N/A	39,78±6,95	41,41±8,71	0,514
Anneye Bağlanma	47,00±N/A	49,90±9,82	54,23±9,80	0,054
Babaya Bağlanma	51,00±N/A	51,04±8,70	53,08±9,62	0,732
Demokratik Tutum	77,00±N/A	69,23±8,76	72,01±9,86	0,278
Otoriter Tutum	20,00±N/A	26,40±10,30	24,68±8,77	0,726
Aşırı Koruyucu Tutum	39,00±N/A	33,38±5,85	34,56±4,82	0,241
İzin Verici Tutum	16,00±N/A	23,07±8,35	23,16±7,81	0,787

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın gelir düzeyi ile babanın yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,179$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın gelir düzeyi ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,283$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın gelir düzeyi ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,152$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın gelir düzeyi ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,045$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın gelir düzeyi ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,514$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın gelir düzeyi ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,054$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın gelir düzeyi ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,732$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın gelir düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,278$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın gelir düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,726$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın gelir düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,241$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmede, babanın gelir düzeyi ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,787$).

Tablo 4.16. Çalışmaya katılan babaların ekonomik durumlarına göre karşılaştırılması

Ekonomik Durum	Düşük	Orta	İyi	Çok İyi	<i>p</i>
Yaş	37,30±4,73	36,65±5,08 ^a	33,81±5,76	30,67±1,21 ^b	0,006*
Anne-Aşırı Koruma	9,10±5,15	11,83±5,02	10,75±3,65	10,16±2,04	0,270
Baba-Aşırı Koruma	9,40±5,01	12,48±4,91	11,16±3,98	7,50±3,14	0,026*
Anne-İlgi Kontrol	36,00±8,40	42,51±8,78	40,94±7,28	45,00±2,44	0,083
Baba-İlgi Kontrol	40,10±9,78	40,90±7,08 ^a	39,22±8,50 ^b	50,16±5,81 ^{a,b}	0,020*
Anneye Bağlanma	45,10±7,19 ^a	54,35±10,58 ^a	51,69±8,18	55,16±3,31	0,040*
Babaya Bağlanma	49,50±7,19	53,38±9,40	50,38±8,97	57,66±8,75	0,145
Demokratik Tutum	73,70±7,34	70,83±8,89	69,94±11,04	77,00±5,89	0,301
Otoriter Tutum	24,70±8,60	25,35±9,92	25,36±9,21	24,66±4,41	0,995
Aşırı Koruyucu T.	38,30±3,62 ^a	33,48±5,41 ^a	34,11±5,26	36,00±2,00	0,045*
İzin Verici Tutum	22,00±6,96	23,68±8,32	22,50±8,16	23,00±3,28	0,870

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın ekonomik durumu ile babanın yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,006$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın ekonomik durumu ile

babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,270$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın ekonomik durumu ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,026$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın ekonomik durumu ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,083$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın ekonomik durumu ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,020$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın ekonomik durumu ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,040$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın ekonomik durumu ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,145$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın ekonomik durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,301$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın ekonomik durumu ile

ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,995$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın ekonomik durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,045$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların ekonomik durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın ekonomik durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,870$).

Tablo 4.17. Çalışmaya katılan babaların medeni durumlarına göre karşılaştırılması

Medeni Durum	Birlikte	Ayrı	Boşanmış	<i>p</i>
Yaş	35,38±5,52	38,25±3,09	33,50±2,12	0,672
Anne-Aşırı Koruma	11,43±4,41 ^a	4,50±1,73 ^a	6,50±0,70	0,004*
Baba-Aşırı Koruma	11,68±4,64	7,25±3,77	8,00±5,65	0,091
Anne-İlgi Kontrol	41,78±7,87 ^a	40,50±13,27	27,00±1,41 ^a	0,044*
Baba-İlgi Kontrol	40,36±7,77	51,50±1,73 ^a	35,00±11,31 ^a	0,009*
Anneye Bağlanma	53,21±9,35 ^a	45,00±15,01	33,50±2,12 ^a	0,004*
Babaya Bağlanma	52,04±9,02	58,75±5,50 ^a	43,00±5,65 ^a	0,031*
Demokratik Tutum	70,94±9,43	78,50±7,50	67,00±15,55	0,417
Otoriter Tutum	25,65±9,34	16,50±6,35	22,50±3,53	0,269
Aşırı Koruyucu T.	34,14±5,32	35,50±5,19	35,00±1,41	0,775
İzin Verici Tutum	23,56±7,90	15,50±4,04	20,50±3,53	0,100

*: Tek Yönlü Varyans Analizine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın medeni durumu ile babanın yaşı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,672$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın medeni durumu ile babaya

uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,004$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın medeni durumu ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,091$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın medeni durumu ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,044$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın medeni durumu ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,009$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın medeni durumu ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,004$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın medeni durumu ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,031$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın medeni durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,417$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın medeni durumu ile ebeveyn

tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,269$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın medeni durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,775$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babaların medeni durumlarına göre yapılan değerlendirmede, babanın medeni durumu ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,100$).

Tablo 4.18. Babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği alt boyutları ile diğer ölçekler arasındaki korelasyon değerleri

		Demokratik Tutum	Otoriter Tutum	Aşırı Koruyucu Tutum	İzin Verici Tutum
Anne-Aşırı Koruma	<i>r</i>	-0,003	-0,306	-0,213	-0,255
	<i>p</i>	0,977	0,001*	0,024*	0,007*
Baba-Aşırı Koruma	<i>r</i>	0,005	-0,388	-0,292	-0,237
	<i>p</i>	0,957	<0,001*	0,002*	0,012*
Anne-İlgi/Kontrol	<i>r</i>	0,500	-0,385	0,146	-0,243
	<i>p</i>	<0,001*	<0,001*	0,124	0,010*
Baba-İlgi/Kontrol	<i>r</i>	0,463	-0,331	0,217	-0,380
	<i>p</i>	<0,001*	<0,001*	0,022*	<0,001*
Anneye Bağlanma	<i>r</i>	0,411	-0,458	0,024	-0,317
	<i>p</i>	<0,001*	<0,001*	0,805	0,001*
Babaya Bağlanma	<i>r</i>	0,408	-0,488	0,040	-0,454
	<i>p</i>	<0,001*	<0,001*	0,677	<0,001*
Demokratik Tutum	<i>r</i>		-0,312	0,443	-0,121
	<i>p</i>		0,001*	<0,001*	0,203
Otoriter Tutum	<i>r</i>	-0,312		0,264	0,767
	<i>p</i>	0,001*		0,005*	<0,001*
Aşırı Koruyucu Tutum	<i>r</i>	0,443	0,264		0,278
	<i>p</i>	<0,001*	0,005*		0,003*
İzin Verici Tutum	<i>r</i>	-0,121	0,767	0,278	
	<i>p</i>	0,203	<0,001*	0,003*	

*: Pearson korelasyon analizine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile

babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,003$; $p=0,977$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=0,005$; $p=0,957$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile babaya anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,500$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,463$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,411$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,408$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde,

ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile otoriter tutum puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,312$; $p=0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran annelere uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,443$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan demokratik tutum puanı ile izin verici tutum puanı arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,121$; $p=0,203$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,306$; $p=0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,388$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,385$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,331$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,458$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,488$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile demokratik tutum puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,312$; $p=0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,264$; $p=0,005$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan otoriter tutum puanı ile izin verici tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,767$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,213$; $p=0,024$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile

babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,292$; $p=0,002$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=0,146$; $p=0,124$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,217$; $p=0,022$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=0,024$; $p=0,805$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=0,040$; $p=0,677$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile demokratik tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,443$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile otoriter tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,264$; $p=0,005$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan aşırı koruyucu tutum puanı ile izin verici tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,278$; $p=0,003$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,255$; $p=0,007$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-aşırı koruma alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,237$; $p=0,012$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği anne-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,243$; $p=0,010$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği baba-ilgi kontrol alt boyut puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,380$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile babaya uygulanan anneye bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,317$; $p=0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan bağlanma ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile babaya uygulanan babaya bağlanma ölçeği genel puanı arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,454$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile demokratik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-0,121$; $p=0,203$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile otoriter tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,767$; $p<0,001$).

Çocuk gelişimi birimine danışmanlık hizmeti almak için başvuran babalara uygulanan ebeveyn tutum ölçeği arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde, ebeveyn tutum ölçeği alt boyutu olan izin verici tutum puanı ile aşırı koruyucu tutum puanı arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,278$; $p=0,003$).

5. TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı, 2-6 yaş arası çocuğa sahip anne babaların algılanan ebeveynlik biçimi ile deneyimlenen ebeveynlik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmanın ana ve alt amaçları yapılan araştırma ve bulgular doğrultusunda tartışılmıştır.

Çalışmanın amaçlarından biri 2-6 yaş çocuğa sahip ebeveynin bağlanma özelliğinin nasıl bir ebeveynlik tutumu sergilediğiyle arasındaki bağlantıyı incelemektir. Bağlanmanın sadece bebeklik ve çocukluk dönemiyle sınırlı kalmadığı, kişinin yaşamı boyunca devam eden bir etkisinin olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda kişinin eş seçimi de dahil olmak üzere yetiştireceği çocukta da bağlanma biçiminin etkilerinin görüleceği düşünülmektedir. Nitekim çalışma ile ilgili literatür incelendiğinde bireyin bağlanma biçiminin, ebeveynlik tutumunu önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. Ainsworth (1989), bebeklikten sonraki bağlanma evrelerini irdelediği araştırmasında ebeveynin sahip olduğu güvenli bağlanmanın, çocuk yetiştirme tutumları üzerinde etkili olduğunu ifade etmektedir (26).

Çalışmada 2-6 yaş çocuğa sahip annelerin ve babaların kendi anne ve babalarına karşı olan bağlanma özellikleri ilgi/kontrol ve aşırı koruma alt boyutlarıyla incelenmiştir. Ölçeğe göre ilgi/kontrol alt boyut puanının yüksek olması sıcak, anlayışlı ve kabul edici olarak algılanan, düşük olması ise soğuk ve reddedici olarak algılanan anne babayı yansıtmaktadır. Aşırı koruma alt boyut puanının yüksekliği ise koruyucu davranışların azalarak olumlu anne baba algısının arttığı durumu ifade etmektedir. İlgi kontrol ve aşırı koruma alt boyutlarındaki puan artışı, hem alt boyutlar hem de genel ebeveyn bağlanma biçimi açısından olumlu bağlanma algısını ifade etmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda bulgular tartışılmıştır.

Araştırmaya katılan annelerin çocuklarının cinsiyet değişkenine göre ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında, kız çocuğa sahip annelerin, kendi annelerini sıcak, anlayışlı olarak algıladıkları, benzer şekilde babaya bağlanma puanı kız çocuğu olan katılımcılarda anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Kız çocuğa sahip annelerin kendi babalarını daha olumlu olarak algıladıkları bulunmuştur. Annelerin ebeveyn tutumlarının, çocuğun cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular

incelendiğinde ebeveyn tutumları ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Birçok çalışmada da cinsiyetin, anne tutumlarına etkisi olmadığı görülmektedir (95, 98, 143, 144). Bu çalışmadan farklı olarak çocuğun cinsiyetinin demokratik tutumu etkilediği ve kız çocuklarına daha demokratik olduğu bulunmuştur (145).

Babalara uygulanan ölçeklerin puanları çocuklarının cinsiyetlerine göre karşılaştırıldı. Kız çocuğa sahip babalarda koruyucu davranış özelliklerin azaldığı, babalarını daha olumlu, kendi annelerini ise anlayışlı ve kabul edici olarak daha olumlu algıladıkları bulunmuştur.

Uluman (2011)'ın lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada; ana babaya bağlanma biçimi ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır (146).

Doğan (2016)'ın yaptığı çalışmada; cinsiyet değişkeninin anneye bağlanma boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Kız öğrencilerin anneye bağlanma puanlarının, erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür (147).

Üniversite öğrencileriyle yapılan bir başka çalışmada ise, kadın üniversite öğrencilerinin anneye bağlanma puanlarının, erkek üniversite öğrencilerine göre yüksek olduğu tespit edilmiştir (148).

Literatürde sahip oldukları çocukların cinsiyetlerine göre, kendi ebeveynlerine bağlanma biçimini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Anne ve babaya bağlanma biçiminin değişiklik göstermeyeceği, bu sebepten sahip olunan çocukların cinsiyetlerinin algılamayı değiştirmeyeceği düşünülmektedir. Kültürel değerler ve cinsiyetçi yaklaşımlar göz önünde bulundurulursa sadece çocuğun cinsiyetinin ebeveynin çocuğa karşı tutumunu etkileyeceği düşünülmektedir. Bu düşüncüyü destekler nitelikte de bu araştırmaya göre erkek çocuğu olan babalarda otoriter ebeveyn tutumu puanının kız çocuk sahibi olan babalara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan annelerin eğitim düzeylerinin ölçek puanları üzerinde anlamlı etkileri görülmüştür. Annenin eğitim seviyesi yükseldikçe kendi annesini olumlu bir şekilde algıladıkları bulunmuştur. Babaya bağlanma puanının da lisansüstü

ve lisans mezunlarında yüksek, ilkokul mezunu düzeyindeki annelerde daha düşük olduğu bulunmuştur. Annenin, babasını olumlu olarak algılaması eğitim seviyesi arttıkça artmıştır.

Babaların eğitim düzeylerine göre; anne-aşırı koruma ve baba-aşırı koruma alt boyutu puanı okur-yazar olmayan annelerde daha düşük bulunmuştur. Anneye olumlu bağlanma algısının, babanın eğitim seviyesi ile doğru orantılı olduğu bulunmuştur. Lisansüstü eğitim seviyesindeki babaların, okur-yazar olmayanlara göre annelerini daha olumlu algıladıkları bulunmuştur.

Keskin (2019)'in hemşirelik öğrencilerinin anne babaya bağlanma biçimlerinin kişilik özelliklerine etkisini incelediği araştırmasında baba-ilgi kontrol grubunda, annesi lise mezunu olanların puanları yüksek olduğu saptanmıştır (149).

Uluman (2011)'in çalışmasında öğrencilerin anne ve babaların eğitim durumu ile ana babaya bağlanma ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Annesi okuma yazma bilmeyenlerin lise mezunu olanlara göre, babası ilkokul mezunu olanların ise üniversite mezunu olanlara göre puanlarının anlamlı derecede düşük olduğu saptanmıştır (146).

Annelerin eğitim düzeylerine göre ebeveyn tutum puanlarının farklılık göstermediği bulunmuştur. Yapılan çalışmayı destekler nitelikte ebeveyn tutum puanları bakımından anne eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalar da mevcuttur (150, 151). Birçok çalışmada bu çalışmadan farklı olarak ebeveyn tutumları ile eğitim değişkeni arasında anlamlı ilişkinin olduğu sonucuna rastlanmıştır. Eğitim düzeyi yüksek olan annelerin demokratik tutumları arttığı görülmüştür (95, 152, 153).

Ayyıldız (2005) 0-6 yaş çocuğa sahip 382 anneye, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği (PARI) kullanarak annenin çocuk yetiştirme tutumlarını incelemiştir. Bu araştırmaya göre annenin eğitim düzeyi arttıkça demokratik tutumun arttığı, çalışan annelerin aşırı koruyucu, otoriter ve ilgisiz tutumlarının azaldığını bulunmuştur (137). Başka bir araştırmada da Tortumluoğlu (1999) annelerin eğitim düzeyi arttıkça aşırı koruyucu alt boyut puanının arttığını saptamıştır (140).

Ebeveyn tutum ölçeğinin alt boyutu olan aşırı koruyucu ebeveyn özelliği ön lisans mezunu olan ve okur-yazar olmayan ailelerde daha yüksek puana sahip olduğu bulunmuştur.

Şanlı (2007) tarafından İzmir ile Buca ilçesinde anaokullarında okumakta olan 390 öğrencinin annesine yaptığı araştırmada, ilköğretim ve lise mezunu annelerin gösterdikleri koruyucu tutumun, üniversite mezunu annelere kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır (143).

Mızrakçı (1994) tarafından yapılan çalışmada da üniversite mezunu annelerin çocuklarına karşı sergiledikleri demokratik tutumun, eğitim düzeyi düşük annelere kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur (154).

Ayyıldız (2005) tarafından yapılan araştırmaya göre ise eğitim düzeyi düşük olan annelerde otoriter tutumun, eğitim düzeyi daha yüksek olan annelere kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (137).

Katılımcı annelerin meslek gruplarına göre yapılan karşılaştırmalarda anneye bağlanma ölçeği ve alt boyutlarının farklılık gösterdiği görülmektedir.

Babaların meslek gruplarına göre memur olan babaların demokratik tutumu, çiftçi ve serbest mesleğe sahip babaların ise otoriter tutumu sergiledikleri görülmüştür. Eğitim düzeyi ile meslek gruplarının ilişkili olduğu düşünülürse, eğitim düzeyi arttıkça babaların çocuklarına karşı daha hoşgörülü, ılımlı ve demokratik tutum sergilemesi beklenmektedir. Nitekim araştırma elde edilen sonuca göre de memur babaların daha demokratik, çiftçi ve serbest mesleğe sahip babaların daha çok kuralcı, sert ve otoriter oldukları sonucuna varılmıştır.

Annelerin medeni durumlarına göre yapılan araştırmada eşi ile birlikte yaşayan annelerin ayrı yaşayan ve boşanmış annelere göre kendi annelerini daha olumlu algıladıkları bulunmuştur.

Babaların medeni durumlarına göre ise; boşanmış babaların annelerini olumsuz, birlikte olan babaların ise annelerini olumlu olarak algıladıkları ayrıca boşanmış babaların kendi babalarını olumsuz algıladıkları bulunmuştur. Boşanmış babaların kendi annelerini ve babalarını daha soğuk ve reddedici olarak algıladıkları bulunmuştur.

Bu bulgulara göre ebeveynini algılama biçiminin, kişinin ebeveyninin evliliğine ait deneyimlerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu düşünceye göre; anne ve babaların evliliği sürdürme durumunun kendi ebeveynleriyle ilişkisinden etkilendiğini söylemek mümkündür. Alanyazında ebeveynine bağlanma biçiminin kişinin medeni durum ile ilişkisini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmada, gelir düzeyinin ölçeklerden elde edilen puanlar üzerinde anlamlı etkisinin olmadığı saptanmıştır. Buna karşın Arslan (2017)'ın Ebeveynlerin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantısı ve Bazı Demografik Özellikleri ile Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiyi İncelediği araştırmasında, gelir düzeyi yüksek ebeveynlerin demokratik, gelir düzeyi düşük ebeveynlerin ise daha koruyucu tutum sergiledikleri bulunmuştur (120).

Annelerin gelir düzeyi ve ekonomik durumu anlamlı bir farklılığa sahip değilken sadece gelir düzeyi düşük olan babalarda aşırı koruyucu tutum diğer gelir düzeylerine göre daha yüksek bulunmuştur. Yapılan çalışmayı destekler nitelikte annenin gelirin göre ebeveyn tutum puanlarında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir (143). Bu sonuçtan farklı olarak annenin geliri arttıkça, aşırı koruyucu tutumun azaldığı ve diğer ebeveyn tutumları ile anlamlı ilişkisinin olmadığı bulunmuştur (155).

Şanlı'da (2007) yaptığı araştırmasında annelerin otoriter ve koruyucu tutumlarının ekonomik duruma göre farklılaşmadığını belirlemiştir (143). Bu çalışmadan farklı olarak Tuna (2018) otoriter ve koruyucu tutumu daha çok ekonomik düzeyi düşük ailelerin gösterdiğini ifade etmiştir (13).

Annelerin ebeveynlerine bağlanma özellikleri ve sergiledikleri tutuma göre ise; kendi anne ve babalarını olumlu olarak algılayan annelerin daha çok demokratik tutum sergilediği, olumsuz olarak algılayan annelerin ise otoriter ve izin verici tutum sergiledikleri görülmüştür.

Arslan (2017) araştırmasında da ebeveyn tutumları ile kendi anne tutumu değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bu çalışmaya göre kendi annelerini demokratik olarak tanımlayan ebeveynlerin ebeveyn tutum ölçeğindeki demokratik alt ölçek puanı, diğer alt ölçek puanlarına göre anlamlı düzeyde fazla çıktığı saptanmıştır. Annelerini otoriter olarak tanımlayanlarda otorite alt ölçek

puanı, aşırı koruyucu olarak tanımlayanlarda aşırı koruyucu alt ölçek puanı, annelerini izin verici olarak tanımlayanlarsa ise izin verici alt ölçek puanı daha yüksek çıktığı görülmüştür. Annelerin çocukluk döneminde kendi annelerinin tutumlarını benimseyebilirler ve bu benimseme kendi çocuklarına olan tutumu etkileyebilir (120).

Bu çalışmanın bulgularından farklı olarak Tortumluoğlu (1999) kendi ebeveynin tutumu ilgisiz ve aşırı kontrolcü olan annelerin demokratik tutum alt boyut puan ortalamasını kendi ebeveyninin tutumu demokratik olan annelerden yüksek olduğunu, aşırı kontrollü olan annelerin ise kendi ebeveyninin tutumu aşırı koruyucu olan annelerden daha demokratik oldukları sonucunu bulmuştur. Ayrıca demokratik tutum ile otoriter ve izin verici ebeveyn boyutları arasında negatif yönlü, aşırı koruyucu boyut ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur (140).

Benzer şekilde Tuna'nın (2018) yaptığı annenin bağlanma stili ile çocuk yetiştirme tutumun arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada annelerin çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri demokratik tutum ile otoriter tutum arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu sonucuna varılmıştır (13).

Aynı şekilde babaların ebeveynlerine bağlanma özellikleri ve sergiledikleri tutuma göre ise; kendi anne babalarını olumlu olarak algılayan babaların daha çok demokratik tutum sergilediği, olumsuz olarak algılayan babaların ise otoriter ve izin verici tutum sergiledikleri görülmüştür.

Arslan (2017) araştırmasında, ebeveyn tutumları ile kendi baba tutumu değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılık olup olmadığını incelemiştir. Araştırmasında babalarını demokratik olarak tanımlayan ebeveynlerin ebeveyn tutum ölçeğindeki demokratik alt ölçek puanı, diğer alt ölçek puanlarına göre anlamlı düzeyde fazla çıkmıştır. Babalarını otoriter olarak tanımlayanlarda otorite alt ölçek puanı, aşırı koruyucu olarak tanımlayanlarda aşırı koruyucu alt ölçek puanı, babalarını izin verici olarak tanımlayanlarsa ise izin verici alt ölçek puanı daha yüksek çıkmıştır. Bu bulgulara göre babalarını aşırı koruyucu olarak tanımlayanlar diğer tutumlara göre anlamlı oranda daha az demokratik olmakta ve daha fazla aşırı koruyucu tutum sergilemekte, babalarını izin verici olarak tanımlayanlar diğer tutumlara göre anlamlı oranda daha az otoriter ve izin verici olmaktadır. Yaptığım çalışmada da ebeveynin

kendi babasını algılama biçimi ile kendi çocuğuna karşı gösterdiği tutum arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır (120).

Araştırmada gebelik durumunun, hamilelikte sorun yaşama durumunun, çocuk ile ilgilenen kişinin, emzirme süresinin ve ekonomik durumun uygulanan ölçeklerden elde edilen puanlar üzerinde anlamlı etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Literatür incelendiğinde ebeveynin kendi anne babasına karşı algısını bağlanma ölçeği ile değerlendiren diğer araştırmaların genel olarak ergenlere uygulanmış olmasından (147, 156, 157) ve babaya ilişkin araştırmaların bulunmamasından kaynaklı, bu araştırmanın bağlanma algısı ve babaya ilişkin bilgileri içeren bulguları daha önceki araştırmalar ile değerlendirilememiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda 2-6 yaş çocuğa sahip ebeveynlerin; gebelik durumunun (planlı-plansız), hamilelikte sorun yaşama durumunun, çocuk ile ilgilenen kişinin, emzirme süresinin ve ekonomik durumunun; ebeveynin bağlanma stiline ve sergiledikleri ebeveyn tutumuna anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Sahip olunan çocuğun cinsiyetinin, ebeveynin eğitim düzeyinin, babanın mesleğinin, ebeveynlerin medeni durumunun ve gelir düzeyinin ise ebeveynin bağlanma biçimini ve ebeveynlerin sergiledikleri tutumu anlamlı bir şekilde etkilediği bulunmuştur. Ayrıca 2-6 yaş çocuğa sahip anne babaların ebeveynine bağlanma şekli ve çocuğuna gösterdiği ebeveynlik tutumu arasında yapılan karşılaştırma sonucuna göre ise değişkenlerin birbirini anlamlı bir şekilde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Araştırmaya katılan ve çocuk gelişimi birimine yönlendirilen 2-6 yaş çocuğa sahip annelerin çocuklarının cinsiyet değişkenine göre; kız çocuğa sahip annelerin kendi annelerini sıcak ve anlayışlı olarak algıladıkları görülmüştür (Tablo 4.1). Annenin çocuklarının sırasının, gebelik durumunun, hamilelikte sorun yaşama durumunun, çocuk ile ilgilenen kişinin ve emzirme süresinin ölçek puanları üzerinde anlamlı etkisinin olmadığı bulunmuştur (Tablo 4.2; Tablo 4.3; Tablo 4.4; Tablo 4.5). Eğitim düzeyine göre; annenin eğitim seviyesi yükseldikçe kendi annesini olumlu, babasını ise olumsuz olarak algıladığı bulunmuştur (Tablo 4.6). Annelerin gelir düzeyinin ve ekonomik durumunun uygulanan ölçeklerden elde edilen puanlar üzerinde anlamlı etkisinin olmadığı saptanmıştır (Tablo 4.7; Tablo 4.8). Annelerin medeni durumuna göre; eşiyile yaşayan annelerin boşanmış ve eşiyile ayrı yaşayan annelere göre kendi annelerini daha olumlu algıladıkları bulunmuştur (Tablo 4.9). Annelerin ebeveynlerine bağlanma özellikleri ve sergiledikleri tutuma göre ise; kendi anne ve babalarını olumlu olarak algılayan annelerin daha çok demokratik tutum sergilediği, olumsuz olarak algılayan annelerin ise otoriter ve izin verici tutum sergiledikleri sonucuna varılmıştır (Tablo 4.10).

Araştırmaya katılan ve çocuk gelişimi birimine yönlendirilen 2-6 yaş çocuğa sahip babaların çocuklarının cinsiyet değişkenine göre; erkek çocuğa sahip babaların, kendi babalarını aşırı kontrolcü ve özerkliğe izin vermeyen olarak, kendi annelerini ise

anlayışlı ve kabul edici olarak algıladıkları bulunmuştur (Tablo 4.11). Çocuk sıralamasının ölçekler üzerinde anlamlı etkisinin olmadığı bulunmuştur (Tablo 4.12). Eğitim düzeyine ve mesleklerine göre; memur babaların daha demokratik, çiftçi ve serbest mesleğe sahip babaların daha çok kuralcı, sert ve otoriter oldukları bulunmuştur (Tablo 4.13; Tablo 4.14). Babaların medeni durumuna göre; boşanmış babaların kendi anne ve babalarını soğuk ve reddedici olarak algıladıkları bulunmuştur (Tablo 4.17). Babaların ebeveynlerine bağlanma özellikleri ve sergiledikleri tutuma göre ise; kendi anne babalarını olumlu olarak algılayan babaların daha çok demokratik tutum sergilediği, olumsuz olarak algılayan babaların ise otoriter ve izin verici tutum sergiledikleri sonucuna varılmıştır (Tablo 4.18).

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara dayanılarak aşağıdaki öneriler sunulabilir;

- Çocuğun gelişiminin değerlendirilmesi ve ailelere danışmanlık hizmeti sunulması konusunda alanda aktif olarak çalışan çocuk gelişimcilerin; danışmanlık hizmeti sürecinde hem annenin hem babanın aktif katılımını sağlaması, babanın da verilen önerilere dahil edilerek hazırlanan gelişimsel destek programlarında aktif rol almasına fırsat verilmesi ve ebeveyn tutumuyla ilgili problemlerin derinine inerek ebeveynlerin kendi anne ve babalarıyla ilişkisi de göz önünde bulundurulabilir.
- Çocukların kişilik gelişiminde ebeveynlerin tutumlarının önemi gün geçtikçe daha iyi anlaşılmakta ve yeni araştırmalar yapılmaktadır. Fakat konunun derinine inerek bebeklikte ve çocuklukta bağlanma stiline ebeveynlik tutumunu etkisini inceleyen araştırmalar sınırlıdır. Bu anlamda kişinin bağlanma stiline ebeveynlik tutumuna etkisini inceleyen araştırmalar yapılabilir.
- Bağlanma biçimleri ve ebeveyn tutumları ile ilgili yapılan çalışmaların örneklem grubu incelendiğinde, genel olarak annelerin dahil edildiği dikkat çekmektedir. Çocuğun gelişiminde babanın önemi tartışılmaz bir gerçektir. Bu bağlamda araştırmaların örneklem grubuna baba da dahil edilerek ebeveynlerin her ikisinin de etkisinin incelenmesi araştırılabilir.
- Alanyazında bağlanma stili ile ilgili araştırmaların genel olarak ergen ve üniversite öğrencilerine uygulandığı görülmüştür. Anne ve babalara da

yapılarak çeşitli değişkenler üzerindeki etkisinin detaylı araştırılması faydalı olacaktır.

- Farklı değişkenler ve ölçekler kullanılarak benzer araştırmalar ile sonuçlar test edilebilir ve daha geniş bir örneklem grubu ile bu çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

1. Thompson R. Attachment theory and research. In: Lewis M (ed). *Child and adolescent psychiatry*, 3rd ed. Philadelphia, Lippincott Williams Wilkins, 2002: 164- 72.
2. Ainsworth MDS, Blehar MC, Waters E, Wall S. Patterns of attachment: a psychological study of the strange situation. *Hillsdale, Lawlence Erlbaum Associates* 1978, 5: 46.
3. Çağdaş A, Seçer Z. *Anne - Baba Eğitimi*, 2. Baskı. Ankara, Kök Yayıncılık, 2006: 45-8.
4. Kaya A, Bozaslan H, Genç G. Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 2012, 18: 208-25.
5. Gordon T, E.A.E. Etkili Ana-Baba Eğitimi: Ailede İletişim Dili. Aksay E (Çeviren). 2. Baskı, İstanbul: Sistem Yayıncılık, 1996: 86-92.
6. Gordon T, E.A.T. Etkili Ana-Baba Eğitiminde Uygulamalar. Aksay E (Çeviren). 2. Baskı, İstanbul: Sistem Yayıncılık, 1996: 112-4.
7. Öğretir AD. Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeyde Altı Yaş Çocuklarının Sosyal Oyun Davranışlarıyla Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Ekonomisi Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 1999.
8. Yavuzer H. *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*, 1.Baskı. İstanbul, Remzi Kitabevi, 2003: 74-82.
9. Haktanır G. Sağlıklı Ana-Baba Tutumları. *A.Ü. Geliştirme Vakfı Özel İlköğretim Okulu Kardelen Dergisi* 2002, 4(4): 3-6.
10. Yavuzer H. *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul, Remzi Kitabevi, 2008: 138-46.
11. Roelofs J, et al. On the links between attachment style, parental rearing behaviors, and internalizing and externalizing problems in non-clinical children. *JCFS* 2006, 15(3): 319.
12. Yavuz M. Annenin Bağlanma Özelliği ile Ebeveyn Tutumları ve Çocukların Ruhsal, Davranışsal Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi, 2019.

13. Tuna İ. Annenin Bağlanma Stili ile Çocuk Yetiştirme Tutumu İlişkisinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi, 2018.
14. Bowlby J. *Güvenli bir dayanak: Ebeveyn-çocuk bağlanması sağlıklı insan gelişimi*. İstanbul, İklim, 1998: 36-42.
15. Sak R, Şahin SİT, Atli S, Ş BK. Okul öncesi dönem: anne baba tutumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2015, 11(3): 972-91.
16. Kılıç HG. Bazı Demografik Değişkenler ve Anne Baba Tutumlarına Göre Madde Bağımlısı Bireylerin Anne Baba Bağlılıkları İlişkisinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, 2007.
17. Yenihayat T. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri, Kişilik Özellikleri ve Algıladıkları Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2011.
18. Kavlak O, Şirin A. Maternal bağlanma ölçeğinin Türk toplumuna uyarlanması. *UİBD* 2009, 6(1): 188-202.
19. Hazan C, Shaver PR. Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological inquiry* 1994, 5(1): 1-22.
20. Soysal AŞ, Bodur Ş, İşeri E, Şenol S. Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri* 2005, 8: 88-99.
21. Ceritli U. Lise Ergenlerinde Bağlanma Stillerinin Problemleri İnternet Kullanımına Etkisi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2016.
22. Murdock N. Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Kuramları. Akkoyun F (Çeviren). Ankara: Nobel Akademi, 2018: 123-5.
23. Santrock, J. W. Bebeklikte sosyo-duygusal gelişim (G. Şendil, Çev.) *Yaşam boyu gelişim*(G. Yüksel, Çev. Ed.) içinde. Ankara: Nobel Akademik, 2017: 140-52.
24. Burger J. *Kişilik*. 1.Baskı. İstanbul, Kaknüs Yayıncılık, 2006: 88-108.
25. Sümer N, Güngör D. Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi* 1999, 14(43): 71-108.
26. Ainsworth MS. Attachments beyond infancy. *American Psychologist* 1989, 44(4): 709.

27. Ainsworth MS, Bowlby J. An ethological approach to personality development. *American Psychologist* 1991, 46(4): 333.
28. Bowlby J. *Attachment and Loss*, 1st ed. London, Hogarth Press, 1969: 146.
29. Hazan C, Shaver P. Romantic love conceptualized as an attachment process. *JPSP* 1987, 52(3): 511.
30. Tüzün O, Sayar K. Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam* 2006, 19(1): 24-39.
31. Morsünbül Ü, Çok F. Bağlanma ve ilişkili değişkenler. *PGY* 2011, 3(3): 553-70.
32. Bartholomew K, Horowitz LM. Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *JPSP* 1991, 61(2): 226.
33. Bretherton I. The Origins of Attachment Theory: *John Bowlby and Mary Ainsworth*. *Developmental Psychology* 1992, 28 (5): 759-75.
34. Bretherton I. Bowlb's Legacy to Developmental Psychology. *Child Psychiatry and Human Development* 1997, 28 (1): 33-43.
35. Ainsworth MDS, Blehar MC, Waters E, Wall SN. *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Psychology Press, 2015: 238-45.
36. Main M, Solomon J. Discovery of an insecure disorganized/disoriented attachment pattern: Procedures, findings and implications for the classifications of behaviour. In: Yogmanand M, Brazelton T (eds). *Affective Development in Infancy*, 1986: 95-124.
37. Ainsworth MDS, Blehar MC, Waters E, Wall S. Patterns of attachment: a psychological study of the strange situation. *Hillsdale, Lawrence Erlbaum Associates* 1978, 5: 18.
38. Ainsworth MS. Infant-mother attachment. *American Psychologist* 1979, 34(10): 932.
39. Kesebir S, Kavzoğlu S, Üstündağ MF. Bağlanma ve Psikopatoloji. *PGY* 2011, 3(2): 321-42.
40. Bell SAA, Ainsworth MDS. *Infant crying and maternal responsiveness*. *Child Development* 1972, 43: 1171-90.
41. Hazan C, Shaver PR. Love and work: An attachment-theoretical perspective. *JPSP* 1990, 59(2): 270-80.

42. Shaver P, Brennan KA. Attachment styles and the “big five” personality traits: their connections with each other and with romantic relationship outcomes. *PSPB* 1992, 18 (5): 536-45.
43. Sümer Nebi, Güngör D. Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi* 1999, 14.44: 35-58.
44. Bartholomew K, Horowitz LM. Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *JPSP* 1991, 61: 226-44.
45. Arslan E. Bağlanma Stilleri Açısından Ergenlerde Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri ve Ego Kimlik Süreçlerinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı. Doktora tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2008.
46. Soygüt G. Bir düzeltici bağlanma ilişkisi olarak psikoterapi: psikoterapi süreçlerinde bağlanma ve terapötik ittifak. *Türk Psikoloji Yazıları* 2004, 13 (7): 63-77.
47. Howard MS, Medway FJ. Adolescents attachment and coping with stress. *Psychology in the Schools* 2004, 41(3): 391-402.
48. Mikulincer M, Shaver PR. Attachment theory and emotions in close relationships: Exploring the attachment-related dynamics of emotional reactions to relational events. *Personal Relationships* 2005, 12(2): 149-68.
49. Bartholomew K. Avoidance of intimacy: an attachment perspective. *JSPR* 1990, 7 (2): 147-78.
50. Paterson RJ, Moran G. Attachment theory, personality development, and psychotherapy. *Clinical Psychology Review* 1988, 8(6): 611-36.
51. Fonagy P. Transgenerational consistencies of attachment: A new theory. In: *Paper to the Developmental and Psychoanalytic Discussion Group, American Psychoanalytic Association Meeting, Washington DC*. 1999: 132.
52. Waters T. Learning to love: From your mother's arms to your lover's arms. *The Medium (Voice of the University of Toronto)* 2004, 30.19: 1-4.
53. Ainsworth MDS, Blehar MC, Waters E, Wall S. Patterns of attachment: a psychological study of the strange situation. *Hillsdale, Lawrence Erlbaum Associates* 1978, 5: 96.

54. Berk LE. Bebekler ve çocuklar. İçinde: *Doğum Öncesinden Orta Çocukluğa*, Erdoğan NI(Çeviri editörü). Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık, 2013: 46-8.
55. Aydın S. Attachment styles and motivational profile. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2002.
56. Derman O. Ergenlerde psikososyal gelişim. *Adolesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi* 2008, 63: 19-21.
57. Parman T. *Ergenlik ya da merhaba hüznü: ergenlik dönemi üzerine psikanaliz yazıları*. İstanbul, Bağlam Yayıncılık, 2000.
58. Kulaksızoglu A. *Ergenlik psikolojisi*, 5. Baskı. İstanbul, Remzi Kitabevi, 2002: 124-32.
59. Allen JP, Land D. *Attachment in adolescence. Handbook of Attachment Theory, Research and Clinical Applications*. New York: Guilford Press, 1999: 56.
60. Yıldız M. Bağlanma kuramı açısından yaşlılık dönemine genel bir bakış, *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2012, 36(1): 1-30.
61. Zimmermann P, Becker-stoll F. Stability of attachment representations during adolescence: The influence of ego-identity status. *Journal of Adolescence* 2002, 25.1: 107-24.
62. Sümer N, Güngör D. Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi* 1999b, 14(44): 35-58.
63. Perris C, Andersson P. Experiences of parental rearing and patterns of attachment in adulthood. *Cinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice* 2000, 7(4): 279-88.
64. Cohn DA, et al. Mothers' and fathers' working models of childhood attachment relationships, parenting styles, and child behavior. *Development and Psychopathology* 1992, 4(3): 417-31.
65. Bozkurt S. Temas Biçimleriyle Bağlanma Stilleri ve Kişilerarası Şemalar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2006.

66. Üretmen S. Yetişkin Bağlanma Stilleri, Mekâna Bağlanma Eğilimi ve Keşfetme Yönelimi Arasındaki İlişkiler. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2003.
67. Kışlak ŞT, Çavuşoğlu PŞ. Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *SPÇD* 2006, 9.9: 61-68.
68. Crain WC. Theories of development: Concepts and applications. Upper Saddle River, N.J: Pearson/Prentice Hall, 2005: 72.
69. Turanlı P. Orta Yetişkinlikte Evlilik Uyumu ile Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Saptanması. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2010.
70. Cooper ML, Shaver PR, Collins NL. Attachment styles, emotion regulation, and adjustment in adolescence. *JPSP* 1998, 74.5: 1380.
71. Onur N. Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2006.
72. Ata S. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bağlanma Stilleri, Duygusal Zekâ Düzeyleri ve Empati Eğilimlerinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi. Muğla: Muğla Üniversitesi, 2010.
73. Ceyhan E. Çocuk gelişimi ve psikolojisi. *Anadolu Üniversitesi Yayınları* 2000, 6: 59-210.
74. Erözkan A. Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve yalnızlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2011, 4(2): 155-75.
75. Harvey M, Byrd M. Relationships between adolescents' attachment styles and family functioning. *Adolescence* 2000, 35.138: 345.
76. Koçak, R. Duygusal İfade Eğitimi Programının Üniversite Öğrencilerinin Aleksitimi ve Yalnızlık Düzeylerine Etkisi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Doktora tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2003.
77. Delen ÜK. Erken Ergenlerde Bağlanma Ölçeği Geliştirme Çalışması. Yüksek lisans tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, 2003.
78. Küçüköyük C. 3-5 Yaş Arasında ve Anaokuluna Giden Çocuk Annelerinin Ayrılma Kaygısı ve Bağlanma Biçimleri ile Çocuğun Davranışları ve Ayrılma Kaygısı Arasındaki İlişki: Bilişsel Esnekliğin Aracı Rolü. Sosyal Bilimler

- Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2015.
79. Rönnlund M, Karlsson E. The relation between dimensions of attachment and internalizing or externalizing problems during adolescence. *The Journal of Genetic Psychology* 2006, 167(1): 47-63.
80. Seven S. 6 Yaş Çocuklarının Sosyal Becerileri ile Bağlanma Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2006.
81. Sümer HC, Knight PA. How do people with different attachment styles balance work and family? A personality perspective on work–family linkage. *Journal of Applied Psychology* 2001, 86(4): 653.
82. Deniz BM. *Aile Hukuku*, 3.Baskı. İstanbul, Pirintaş, 2013: 134.
83. Şahinkaya R. *Psiko-sosyal Yönleriyle Aile*. Ankara, Kardeş Basımevi, 1975: 89-92.
84. Nazlı S. *Aile Danışmanlığı*, 8.Baskı. Ankara, Anı, 2012: 56-62.
85. İşmen GAE. *Hayatın İlk Çeyreği*, 3.Baskı. İstanbul, Pirintaş, 2013: 140-45.
86. Canel AN. *Evlilik ve Aile Hayatı*, 3.Baskı. İstanbul, Pirintaş, 2013: 165-8.
87. Tarhan N. *Aile Okulu*, 16.Baskı. İstanbul, Elma, 2012: 78-87.
88. Kuzgun Y. *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*, 8.Baskı. Ankara, 2009: 56-8.
89. Yavuzer H. *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul, Remzi Kitabevi, 1990: 62-4.
90. Yörükoğlu A. *Çocuk Ruh Sağlığı*, 31. Baskı. Ankara, Özgür Yayınları, 2004: 111-7.
91. Sümer N; Gündoğdu Aktürk E, Helvacı E. Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları* 2010, 13.25: 42-59.
92. Güngör A. *Gelişim ve Öğrenme. Toplumsal ve Duygusal Gelişim*. Ankara, Anı Yayıncılık, 2002: 95.
93. Bahçıvan Saydam R, Gençöz T. Aile ilişkileri, ebeveynin çocuk yetiştirme tutumu ve kendilik değerinin gençler tarafından belirtilen davranış problemleri ile olan ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi* 2005, 20(55): 61.
94. Keskin G, Çam O. Ergenlerin ruhsal durumları ve anne baba tutumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2008, 9(3): 139.

95. Özyürek A, Şahin FT. 5-6 yaş grubu çocuğa sahip ebeveynlerin demografik özelliklerinin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *TEBD* 2008, 6(3): 395-414.
96. Seçer Z, vd. Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Bilişsel Stillerine Göre Ahlakî ve Sosyal Kural Anlayışları. *Avrupa Birliği Sürecinde Okul öncesi Eğitimin Bugünü ve Geleceği Sempozyumu, Sözlü bildiri* 2008, 562-76.
97. Dursun, A. Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Davranış Problemleriyle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2010.
98. Şanlı D, Öztürk C. Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Tutumlar Üzerine Kültürün Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi* 2015, 8 (4): 240-6.
99. Aktaş Özkafacı A. Annenin Çocuk Yetiştirme Tutumu ile Çocuğun Sosyal Beceri Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Arel Üniversitesi, 2012.
100. Algan AG, Şendil G. Okul öncesi çocuklar ve ebeveynlerinin bağlanma güvenlikleri ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkiler. *Dergi Park, Psikoloji Çalışmaları* 2013,78-88.
101. Eldeklioğlu J. Karar stratejileri ile ana-baba tutumları arasındaki ilişki. *TPDRD* 2016, 2(11): 46-58.
102. Chiu L. Child-rearing attitudes of Chinese, Chinese-American, and Anglo-American mothers. *International Journal of Psychology* 1987, 22(4): 409-19.
103. Tudge JRH, et al. Parents' child-rearing values and beliefs in the United States and Russia: The impact of culture and social class. *Infant and Child Development: An International Journal of Research and Practice* 2000, 9(2): 105-21.
104. Rafferty Y, Griffin KW, Robokos D. Maternal depression and parental distress among families in the Early Head Start Research and Evaluation Project: Risk factors within the family setting. *Infant mental health journal* 2010, 31(5): 543-69.
105. Deković M; Gerris JRM. Parental reasoning complexity, social class, and child-rearing behaviors. *Journal of Marriage and the Family* 1992, 675-85.

106. Sezer Ö, Vuslat O. Üniversite öğrencilerinde kendilerini değerlendirmelerinin ana baba tutumları ve bazı sosyo demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 2010, 18(3): 743-58.
107. Özdemir O, et al. Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2012, 4(4): 566-89.
108. Kuzgun Y. Ana-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi. Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi. Doktora tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1972.
109. Yılmaz Y. Anne Baba Tutumları ile İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Özerkliklerinin Gelişimi Arasındaki ilişkinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2007.
110. Öztürk İ. Anne-baba tutumlarının Üniversite öğrencilerini bağımsızlık duyguları anlama yakınlık ve başatlık, kendini suçlama ve saldırganlık düzeylerine etkisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1990.
111. İkizoglu M. “Demokratik” ve “Otoriter” Ana-Baba Tutumlarının, Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Üzerine Etkisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1993.
112. Dönmezer İ. *Ailede iletişim ve etkileşim*. İstanbul, Sistem Yayıncılık, 1999: 76-96.
113. Yavuzer H. *Eğitim ve gelişim özellikleriyle okul çağı çocuğu*. İstanbul, Remzi Kitabevi, 2000: 58-64.
114. Baumrind D. Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs* 1967, 4(2): 98-106 .
115. Baumrind D. Harmonious parents and their preschool children. *Developmental Psychology* 1971, 4(1): 99.
116. Ekşi A. *Çocuk, Genç, Ana Babalar*. Ankara, Bilgi Yayınevi, 1990: 116-42.
117. Yılmaz H. *Sevgili Anne ve Babacığım Lütfen Bu Kitabı Okur Musunuz?*. Konya, Çizgi Kitabevi, 2002: 56-76.
118. Tuzgöl M. Ana-Baba Tutumları Farklı Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından incelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1998.

119. Navaro L. Çağdaş anne/baba eğitimi neleri kapsayabilir?, *Ya-Pa 5. Okul Öncesi Eğitimi ve Yayınlştırılması Semineri* 1987, 5: 7-12.
120. Arslan SA. Ebeveynlerin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantısı ve Bazı Demografik Özellikleri ile Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Mersin: Çağ Üniversitesi, 2017.
121. Bayraktar R. *Okul ve Aile Dergisi*, 1.Baskı: Ankara, Plaka Matbaa, 1998: 42-3.
122. Arı M, Bayhan P, Artan G. *Farklı Anne- Baba Tutumlarının 4- 11 yaş Grubu Çocuklarında Görülen Problem Durumlarına Etkisinin Araştırılması*. İstanbul: Ya-Pa Yayın, 1995: 132-42.
123. Hale, R. Baumrind Parenting Styles and Their Relationship to the Parent Developmental Theory. Doctoral Dissertation, Pace University, 2008: 122-139.
124. Öz İ. *Anne- Baba Olma Sanatı*. İstanbul, Melisa Yayıncılık, 2004: 146-64.
125. Demiriz S, Öğretir AD. Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 2007, 15(1): 105- 22.
126. Humphreys T. Çocuk Eğitiminin Anahtarı: Özgüven. Anapa T (Çeviren). İstanbul: Epsilon Yayınevi, 2002: 67-72.
127. Yavuzer H. *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. İstanbul, Remzi Kitabevi, 2003: 180-6.
128. Çetinkaya B. *Ruhsal Açından Sağlıklı Aile, Sağlıklı Çocuk*. Ankara, Pegem A Yayıncılık, 2004: 79.
129. Yörükoğlu A. *Çocuk Ruh Sağlığı*. Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1978: 78-92.
130. Dönmezer İ. *Ailede iletişim ve etkileşim*. İstanbul, Sistem Yayıncılık, 1999.
131. Cüceloğlu D. *İyi Düşün Doğru Karar Ver*. İstanbul, Sistem Yayıncılık, 1993.
132. Aydoğmuş K, ve başk. *Ana- Baba Okulu*. İstanbul, Remzi Kitabevi, 2001: 127.
133. Çağdaş AZ, Seçer Ş. *Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi*. Ankara, Nobel Yayınevi, 2002: 60-5.
134. Bilgin Aydın H. *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul, Morpa Kültür Yayınları, 2003: 185-92.
135. Kabalı N. *Dengesiz ve Kararsız Anne-Baba Tutumu*. Aydın, Çine Madran Gazetesi, 2012: 54-72.

136. Şen Akkoyun Ç. Algılanan Ebeveynlik Yaklaşımlarının, Annelerin Akılcı Olmayan İnançları ve Kendi Çocuklarına Karşı Gösterdikleri Ebeveynlik Tutumlarıyla İlişkisi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2019.
137. Ayyıldız T. Zonguldak İl Merkezinde 0-6 Yas Çocuğu Olan Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Zonguldak: Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak, 2005.
138. Baran N. Değişen Toplumsal Yapıda Ebeveyn Tutumlarının, Ebeveynlerin Kamuda Çalışma Durumuna Göre, Sosyodemografik Özellikleri Açısından Farklılıkların İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2019.
139. Deković M; Gerris JRM. Parental reasoning complexity, social class, and child-rearing behaviors. *Journal of Marriage and the Family* 1992, 675-85.
140. Tortumluoğlu G. Annelerin Aile Kavramını Algılaması ve Bunun Çocuk Yetiştirme Tutumuna Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 1999.
141. Winsler A, Madigan AL, Aquilino SA. Correspondence between maternal and paternal parenting styles in early childhood. *Early Childhood Research Quarterly* 2005, 20(1): 1-12.
142. Karasar N. *Bilimsel araştırma yöntemi*, 14. Baskı. Ankara, Nobel Yayınları, 2007: 34-8.
143. Şanlı D, Öztürk C. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* 2012, 32.
144. Aktürk FM. Çocukları Okul Öncesi Eğitime Devam Eden (5 Yaş Grubu) Ebeveynlerin Ana-Baba Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Anabilim Dalı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2015.
145. Kızıltepe Gİ, Uyanık Ö, Özsüer S, Yaşar MC. 61–72 aylık çocukların demokratik tutum ve davranışlarının anne görüşlerine göre değerlendirilmesi. *TSAD* Aralık 2013,17: 3.

146. Uluman Ö. Lise Öğrencilerinde Bağlanma Biçimleri ve Kuraldışı Davranışlar. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek lisans tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2011.
147. Doğan T. Ergenlerde ana-babaya bağlanma: Türkiye profili. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2016, 8(4): 406-19.
148. Bayraktar F, Sayıl M, Kumru A. Liseli ergenler ve üniversiteli gençlerde benlik saygısı: ebeveyn ve akrana bağlanma, empati ve psikolojik uyum değişkenlerinin rolü. *Türk Psikoloji Dergisi* 2009, 24(63): 48-68.
149. Keskin V. Hemşirelik öğrencilerinin anne babaya bağlanma biçimlerinin kişilik özelliklerine etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2019.
150. Kozan D. Ebeveyn Tutumları İle Okul Öncesi Dönem Çocukların Okul Olgunlukları Arasındaki İlişki. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi, 2020.
151. Alabay E. Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *EÇÇD* Ekim 2017, 1(2): 156-74.
152. Tatlı S, Selimoğlu H, Bademci D. Çocukları okul öncesi eğitime devam eden annelerin aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2012, 2(3): 156-78.
153. Şendoğdu MC. Anaokuluna Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Anne Babalarını Algılamaları ile Anne Babaların Kendi Tutumlarını Algılamaları Arasındaki İlişki. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2000.
154. Mızrakçı Ş. Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etki Eden Faktörler: Demografik Özellikleri, Kendi Yetiştiriliş Tarzları, Çocuk Gelişimine İlişkin Bilgi Düzeyleri Ve Çocuğun Mizacına İlişkin Algıları. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir. (1994).
155. Atabey, D. Anasınıfına devam eden çocukların annelerinin anne tutumlarının incelenmesi (Çorum ili örneği). *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2017, 10(1): 67-81.
156. Ercan H. Üniversite öğrencilerinin aşk stillerinin demografik değişkenler ve ana babaya bağlanma ile ilişkisi. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi 2016, 25-37.

157. Öztürk N. Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Aile İklimi ve Anne-Babaya Bağlanma Biçimleri İle Özgüven Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences 2017, 3(1): 9-2.

EKLER

Ek-1. Özgeçmiş

I. KİŞİSEL BİLGİLER

ADI SOYADI : Ayşe Gül PARLAK
DOĞUM YERİ VE TARİHİ : Bursa-1994
E MAİL : gulayseuyar@hotmail.com

II. EĞİTİM BİLGİLERİ

EĞİTİM: Lisans

ÜNİVERSİTE: Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Bölümü (2012-2016)

BÖLÜM: Çocuk Gelişimi Bölümü

MEZUNİYET YILI: 2016

YÜKSEK LİSANS: İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı (2017 – Devam)

III. İŞ DENEYİMİ

- Bursa-Nilüfer İlk Bursa Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi 2016
- Diyarbakır-Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi 2017-2018
- Gaziantep-Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi 2018-2020
- Bursa-Dörtçelik Çocuk Hastalıkları Hastanesi 2020-Halen

IV. SERTİFİKALAR

- **WISC-R** (Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği) Uygulayıcısı
- **DENVER II** Gelişimsel Tarama Testi Kullanıcısı
- Ankara Gelişim Tarama Edvanteri(**AGTE**),
- **Metropolitan** Okul Olgunluk Testi
- **Gessel** Gelişim Testi
- **Benton Görsel Bellek** Testi
- **Bender/Destald** Testleri
- **Porteus** Labirent Testi
- **Catell Zeka Testi** 2A-3A,
- **Peabody** Resim Kelime Eşleştirme Testi,
- Çocuk Algı Testi **CAT**,
- **D10** Projektif Çizim Testi,
- **Beier** Cümle Tamamlama Testi,
- **Louis Duss** Psikanalitik Hikayeler Tamamlama Testi.)

Ek-2. Etik Kurul Onay

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU (Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu)			
Oturum Tarihi	Oturum Sayısı	Karar Sayısı	
15.10.2019	16	2019/379	
<p>Karar No: 2019/379; Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu 15.10.2019 tarihinde İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi İbn-i Sina Toplantı Salonunda toplandı. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde Dr. Öğr. Üyesi Oğuz EMRE'nin sorumlu araştırmacı olduğu; Sağlık Bakanlığı-Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde Çocuk Gelişimcisi Ayşe Gül PARLAK'ın yardımcı araştırmacı olduğu; "Ebeveynin Bağlanma Biçimi ile Ebeveyn Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışması Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından uygun olup-olmadığı hususundaki başvurusuna ilişkin raportör raporu görüşüldü. Çalışma Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından değerlendirildiğinde Kurum izin belgesinin sonradan dosyaya eklenmesi şartıyla <u>çalışmanın etik açıdan uygun olduğuna;</u> oy birliği ile karar verilmiştir.</p> <p style="text-align: center;">ASLI GİBİDİR</p> <p style="text-align: center;">25.12.2019 Kadriye YÜKSEL Etik Kurul Sekreteryası</p>			
Prof. Dr. Osman CELBİŞ Etik Kurul Başkanı			
Prof. Dr. Kadir ERTEM Etik Kurul Başkan Yrd.	KATILDI	Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ Etik Kurul Üyesi	KATILMADI
Prof. Dr. Cemşit KARAKURT Etik Kurul Üyesi	KATILDI	Prof. Dr. Yüksel SEÇKİN Etik Kurul Üyesi	KATILDI
Prof. Dr. Sermin TİMUR TAŞHAN Etik Kurul Üyesi	KATILDI	Prof. Dr. Barış OTLU Etik Kurul Üyesi	KATILMADI

Ek-3. Sağlık Bakanlığı İzin Formu 1

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : 87825162-774.99
Konu : Ayşe Gül PARLAK'ın Araştırma İzni
Hk.

Sayın AYŞE GÜL PARLAK

Bilimsel Araştırma İzni için başvuruda bulunan İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü 2. sınıf öğrencisi Ayşe Gül PARLAK, "**Ebeveynin Bağlanma Biçimi İle Ebeveyn Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**" konulu veri toplamaya yönelik yapılacak veri çalışmasını Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır.

Uzm.Dr. Mehmet Emin BİNDAL
Sağlık Hizmetleri Başkanı

Kayaönü Mahallesi, 42035. Sk., 27500 Şehitkamil/Gaziantep

Bilgi için: Halime YAKUT

Telefon: Faks No:

MEMUR

e-Posta: halime.yakut@saglik.gov.tr İnternet Adresi: Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğü

Telefon No: (0 342) 220 96 14

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden ee414f9e-ef7f-4a2e-bded-ff7942b74f21 kodu ile erişebilirsiniz.

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-4. Sağlık Bakanlığı İzin Formu 2

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : 87825162-774.99
Konu : Ayşe Gül PARLAK'ın Araştırma İzni
Hk.

KAMU HASTANELERİ HİZMETLERİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Ayşe Gül PARLAK'ın 02/01/2020 tarihli dilekçesi.

Bilimsel Araştırma İzni için başvuruda bulunan İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü 2. sınıf öğrencisi Ayşe Gül PARLAK, Müdürlüğümüze bağlı Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde "**Ebeveynin Bağlanma Biçimi İle Ebeveyn Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**" konulu veri toplamaya yönelik yapılacak veri çalışması için izin taleplerine ilişkin dosyası yazımız ekinde sunulmuştur. Başvuru dosyasının, Başkanlığınız tarafından incelenmesi ve Sağlık Hizmetleri Başkanlığı, Sağlık Hizmetleri Birimine görüş bildirilmesi hususunda ;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır.
Uzm.Dr. Mehmet Emin BİNDAL
Sağlık Hizmetleri Başkanı

Ek:
Ayşe Gül PARLAK'ın dilekçesi.

Kayaönü Mahallesi, 42035. Sk., 27500 Şehitkamil/Gaziantep

Telefon: Faks No:

e-Posta: halime.yakut@saglik.gov.tr İnternet Adresi: Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğü

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 05734a3c-af1a-4fb6-a0cd-7a3b24923f91 kodu ile erişebilirsiniz.

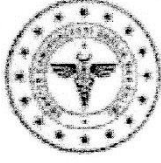
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bilgi için: Halime YAKUT

MEMUR

Telefon No: (0 342) 220 96 14

Ek-5. Sağlık Bakanlığı İzin Formu 3

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

GAZİANTEP İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ - GAZİANTEP
SAĞLIK BAKIM VE HASTA HİZMETLERİ BİRİMİ
10/01/2020 13:47 - 48230018 - 774.99 - E 41

Sayı : 48230018-774.99
Konu : Ayşe Gül PARLAK'ın Araştırma İzni

SAĞLIK HİZMETLERİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 08/01/2020 tarihli ve 87825162-774.99-103 sayılı yazınız.

İlgi yazınıza istinaden, Bilimsel Araştırma için başvuruda bulunan ; İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü 2. sınıf öğrencisi Ayşe Gül PARLAK'ın Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde "**Ebeveynin Bağlanma Biçimi İle Ebeveyn Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**" konulu veri toplamaya yönelik yapılacak veri çalışması için izin talebi Kamu Hastaneleri Hizmetleri Başkanlığımızca uygun görüldüğü hususunda;
Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır.
Op. Dr. Davut Vecdi ERSÖZ
Kamu Hastaneleri Hizmetleri
Başkanı

Ek: İlgili Yazı ve Ekleri (25 Sayfa)

Telefon: Faks No:

e-Posta: emel.pazarli@saglik.gov.tr İnternet Adresi:

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 6bdd403c-38ea-4435-841a-c77d8b117fd7 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bilgi için: Emel PAZARLI
HEMŞİRE

Telefon No: (0 342) 338 26 00

Ek-6. Sağlık Bakanlığı İzin Formu 4

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : 87825162-774.99
Konu : Ayşe Gül PARLAK'ın Araştırma İzni
Hk.

CENGİZ GÖKÇEK KADIN DOĞUM VE ÇOCUK HASTALIKLARI HASTANESİ BAŞHEKİMLİĞİNE

Bilimsel Araştırma İzni için başvuruda bulunan İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü 2. sınıf öğrencisi Ayşe Gül PARLAK, "**Ebeveynin Bağlanma Biçimi İle Ebeveyn Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**" konulu veri toplamaya yönelik yapılacak veri çalışmasını Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır.
Uzm.Dr. Mehmet Emin BİNDAL
Sağlık Hizmetleri Başkanı

Ek:
Ayşe Gül PARLAK'ın Uygunluk Yazısı.

Kayaönü Mahallesi, 42035. Sk., 27500 Şehitkamil/Gaziantep

Bilgi için: Halime YAKUT

Telefon: Faks No:

MEMUR

e-Posta: halime.yakut@saglik.gov.tr İnternet Adresi: Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğü

Telefon No: (0 342) 220 96 14

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 3791fe99-e825-4e4d-8d5f-8db24e22be4f kodu ile erişebilirsiniz.

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-7. Sağlık Bakanlığı İzin Formu 5

**T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ**

Tarih ve Sayı : 14.01.2019 / 42

Bilimsel Araştırma Başvuru İnceleme Komisyonu Toplantı Kararları

Başvuru Sahibi :

Ayşe Gül PARLAK

Çalışma Adları :

"Ebeveynin Bağlanma Biçimi İle Ebeveyn Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"

(Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde)

Komisyon Kararı :

Gerçekleşecek olan araştırmalarda çalışan personelden gönüllü olduklarına dair belge alınması, araştırmaya dahil olan kişilerin verileri şahsın veya yasal vasisinin izni olmadan üçüncü kişilerle paylaşmaması, yapılacak çalışmalarda tesislerin işleyişi ve güvenliğe zarar verilmemesi ve çalışan personellerin onayı çerçevesinde, çalışma mesaisi ve hizmeti aksatmadan bizzat araştırma sahibi tarafından yürütülmesi kaydı ile devam etmekte olan veri toplamaya yönelik veri çalışmasını belirtilen sağlık tesisinde yapılmasına oy birliği ile karar verilmiştir.

KOMİSYON BAŞKANI
Uzm. Dr. Davut Vecdi ERSÖZ
Kamu Hastaneleri
Hizmetleri Başkanı

ÜYE
Dr. Mehmet Emin İNCE
Halk Sağlığı
Hizmetleri Başkanı

15 Ocak 2020

.../01/2020

OLUR

Uzm.Dr. Serdar SARIFAKI
İl Sağlık Müdürü

ÜYE
Uzm.Dr. Mehmet Emin BİNDAL
Sağlık Hizmetleri Başkanı

Ek-8. Aile Bilgi Formu

Tarih:

1. Yaşınız:
2. Çocuğunuzun cinsiyeti: ☐ Kız ☐ Erkek
3. Kaçınıcı çocuğunuz: ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ve üstü
4. Planlı bir gebelik mi: ☐ Evet ☐ Hayır
5. Hamilelikte yaşanan sağlık problemi: Evet ise açıklayınız ☐ Hayır ☐
6. Çocuğu emzirme süresi:
7. Çocukla kim ilgilendi: ☐ Anne ☐ Bakıcı ☐ Anneanne-Babanne
☐ Yakın Akriba
8. Eğitim durumunuz: ☐ Lisansüstü ☐ Lisans ☐ Ön lisans ☐ Lise
☐ İlköğretim ☐ İlkokul Mezunu ☐ Okur Yazar Değil
9. İş Durumunuz: ☐ Memur ☐ İşçi ☐ Çiftçi ☐ Serbest Meslek ☐ Ev
Hanımı ☐ Emekli ☐ Diğer
10. Ailenizin toplam aylık gelirini aşağıdaki seçeneklere göre işaretleyiniz.
11. ☐ 1000 TL'nin altında ☐ 1000-2500 TL arasında ☐ 2500
TL'nin üstünde
12. Ekonomik durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz.
13. ☐ Düşük ☐ Orta ☐ İyi ☐ Çok iyi
14. Evlilik Durumu: ☐ Eşimle yaşıyoruz ☐ Ayrı yaşıyoruz ☐ Boşandık
☐ Diğer-belirtiniz

Ek-9. Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği-ABBÖ 1

ANNE-BABAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLER ÖLÇEĞİ-I

Aşağıda, ana-babanızın çeşitli tutum ve davranışlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. 16 yaşınıza kadar olan dönemde **annenizi** hatırlamaya çalışarak, her bir ifadeye en uygun seçeneğin karşısındaki paranteze X işareti koyunuz.

	Tamamen böyleydi	Kısmen böyleydi	Pek böyle değildi	Hiç böyle değildi
1.Benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuştu.	()	()	()	()
2.İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi.	()	()	()	()
3. Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi.	()	()	()	()
4.Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü.	()	()	()	()
5. Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor görünürdü.	()	()	()	()
6. Bana karşı sevgi doluydu.	()	()	()	()
7. Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı.	()	()	()	()
8. Büyümemi istemezdi.	()	()	()	()
9.Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı.	()	()	()	()
10. Mahremiyetime müdahale ederdi.	()	()	()	()
11.Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı.	()	()	()	()
12. Genellikle bana karşı güler yüzlüydü.	()	()	()	()
13.Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı.	()	()	()	()
14. İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi.	()	()	()	()
15. Kendimle ilgili kararları almama izin verirdi.	()	()	()	()
16. İstenmediğimi hissettirirdi.	()	()	()	()
17. Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı	()	()	()	()
18. Benimle pek fazla konuşmazdı.	()	()	()	()
19. O'na bağımlı olduğum duygusunu yaşatmaya çalışırdı.	()	()	()	()
20. Annem yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissederdim.	()	()	()	()
21. İstedğim kadar özgürlük tanırırdı.	()	()	()	()
22. İstedğim zaman dışarı çıkmama izin verirdi	()	()	()	()
23. Bana karşı aşırı koruyucuydu.	()	()	()	()
24. Beni övmezdi.	()	()	()	()
25.İstedğim gibi giyinmeme izin verirdi.	()	()	()	()

Ek-10. Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği-ABBÖ 2

ANNE-BABAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLER ÖLÇEĞİ-II

Aşağıda, ana-babanızın çeşitli tutum ve davranışlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. 16 yaşınıza kadar olan dönemde **babanızı** hatırlamaya çalışarak, her bir ifadeye en uygun seçeneğin karşısındaki paranteze X işareti koyunuz.

	Tamamen böyleydi	Kısmen böyleydi	Pek böyle değildi	Hiç böyle değildi
1.Benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuşurdu.	()	()	()	()
2.İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi.	()	()	()	()
3. Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi.	()	()	()	()
4.Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü.	()	()	()	()
5. Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor görünürdü.	()	()	()	()
6. Bana karşı sevgi doluydu.	()	()	()	()
7. Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı.	()	()	()	()
8. Büyümemi istemezdi.	()	()	()	()
9.Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı.	()	()	()	()
10. Mahremiyetime müdahale ederdi.	()	()	()	()
11.Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı.	()	()	()	()
12. Genellikle bana karşı güler yüzlüydü.	()	()	()	()
13.Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı.	()	()	()	()
14. İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi.	()	()	()	()
15. Kendimle ilgili kararları almama izin verirdi.	()	()	()	()
16. İstenmediğimi hissettirirdi.	()	()	()	()
17. Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı	()	()	()	()
18. Benimle pek fazla konuşmazdı.	()	()	()	()
19. O'na bağımlı olduğum duygusunu yaşatmaya çalışırdı.	()	()	()	()
20. Babam yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissederdim.	()	()	()	()
21. İsteddiğim kadar özgürlük tanırırdı.	()	()	()	()
22. İsteddiğim zaman dışarı çıkmama izin verirdi	()	()	()	()
23. Bana karşı aşırı koruyucuydu.	()	()	()	()
24. Beni övmezdi.	()	()	()	()
25.İsteddiğim gibi giyinmeme izin verirdi.	()	()	()	()

Ölçek anne ve baba için ayrı ayrı dolduruluyor.

Maddeler;

- Tamamen böyleydi = 3,
- Kısmen böyleydi = 2,
- Pek böyle değildi = 1,
- Hiç böyle değildi = 0 şeklinde puanlanıyor.

Tersine puanlanan maddelerde ise (2, 4, 8, 9.,10.,13.,14.,16.,18.,19.,20.,23. ve 24. maddeler), puanlama 0-3 şeklinde.

Hem toplam ölçekte, hem de iki alt ölçekte puan artışı olumlu bağlanmayı ifade ediyor.

- Ölçekteki 8.,9.,10.,13.,19.20. ve 23. maddeler ikinci alt ölçekte (aşırı koruma),
- diğer maddeler ise ilgi/kontrol adlı birinci alt ölçekte toplanmaktadır.

Bu ölçek bağlanma stillerini değil, anne-babaya olumlu ya da olumsuz bağlanmayı değerlendiriyor.

Ek-11. Ebeveyn Tutum Ölçeği-ETÖ

Cümleleri okuduktan sonra o ifadenin size ne kadar uyduğunu aşağıdaki 5 seçenekten birinin altındaki kutucuğa işaret koyarak belirtiniz. Örneğin, okuduğunuz ifade size tamamıyla uyuyorsa **‘her zaman böyledir’** seçeneğini, çoğunlukla uyuyorsa **‘çoğu zaman böyledir’** seçeneğini, bazen uyuyorsa **‘bazen böyledir’** seçeneğini, size çok az uyuyorsa **‘nadiren böyledir’** seçeneğini ya da size hiç uymuyorsa **‘hiçbir zaman böyle değildir’** seçeneğini işaretleyebilirsiniz. Bu ifadelerle doğru veya yanlış yoktur, sadece size uyan seçeneği işaretlemeniz gerekiyor. Araştırma için, bütün soruların cevaplandırılması çok önemlidir. Bu nedenle, bazı ifadeler size benzer gelse de lütfen hepsini mutlaka cevaplandırınız. 2-6 yaş arasında birden fazla çocuğunuz varsa, lütfen soruları çocuklardan **sadece birisi** için cevaplandırınız.

	Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	Hiçbir zaman böyle değildir
	5	4	3	2	1
Cümleler.....					

		Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	Hiçbir zaman böyle değildir
1.	Ben bir bakasıyla konuşurken çocuğumun araya girmesine izin veririm.					
2.	Çocuğumun kendine özgü bir bakış açısı olduğunu kabul ederim					
3.	Çocuğumla aynı fikirde olmadığımız zaman, benim fikirlerimi kabul etmesi için onu zorlarım.					
4.	Çocuğumu, hayatın ufak tefek güçlüklerinden korurum.					
5.	Çocuğuma bağımsız olmayı öğrenmesi konusunda yardımcı olurum.					
6.	Çocuğuma, kurallara neden uyması gerektiğini açıklarım.					
7.	Çocuğuma yaptığı şeyin önemli olduğunu hissettiririm.					
8.	Çocuğumu, kendisi için yorucu olabilecek işlerden korurum.					
9.	Çocuğum söz dinlemediğinde ona vururum.					
10.	Çocuğumun iyi ve kötü davranışı karşısında neler hissettiğini ona açıklarım.					
11.	Çocuğumu yola getirmek için onu azarlarım.					
12.	Çocuğuma karşı koruyucu davranırım.					
13.	Çocuğum iyi davrandığında onu överim					
14.	Çocuğumun kişisel görüşlerine saygı gösteririm.					
15.	Çocuğumu bir şeyleri kendi başına yapması konusunda cesaretlendiririm					
16.	Arkadaşları çocuğuma sataştığı zaman onu korurum.					
17.	Çocuğumun başkaları konuşurken araya girmesine izin veririm.					
18.	Çocuğumun cinsel konularda sorduğu soruları anlayacağı bir dilde doğru olarak cevaplarım.					
19.	Çocuğum yanlış bir şekilde davrandığında ona bağırırım.					
20.	Ebeveynlik konusunda bir yanlış yaptığımda çocuğumdan özür dilerim.					
21.	Çocuğumu, kendisi için zor olabilecek işlerden korurum.					
22.	Çocuğumun hastalanmasından endişe ederim.					
23.	Çocuğumun duygularını serbestçe ifade etmesine izin veririm.					
24.	Çocuğumun istediği saatte uyumasına izin veririm.					
25.	Çocuğum yanlış davrandığında, bunun neden yanlış olduğunu ona açıklarım					
26.	Çocuğuma kızdığımda çocuğumu cezalandırırım.					
27.	Fiziksel cezayı, çocuğumu disipline sokmanın bir yolu olarak kullanırım.					
28.	Çocuğumun hayal kırıklığına uğramaması için elimden geleni yaparım.					
29.	Çocuğumun büyüdükçe yeni şeyler denemeyi göze alması gerektiğine inanırım.					
30.	Çocuğumun her şeyi yapmasına izin veririm.					
31.	Çocuğumun yanlış davranışını görmezden gelirim.					
32.	Çocuğumu başka çocuklarla kıyaslarım.					
33.	Çocuğumun şımarıklıklarına göz yumarım.					
34.	Çocuğumu şımartırım.					
35.	Çocuğuma karşı çabuk öfkelenirim.					
36.	Çocuğum bana bir şey anlatırken sözünü kesmeden dinlerim					
37.	Çocuğuma bir şey alırken onun da fikrini alırım.					
38.	Çocuğumla her konuyu konuşabilirim.					

39.	Çocuğuma karşı sabırsızım.					
40.	En ufak bir hatasında, çocuğumu cezalandırırım.					
41.	Çocuğum için hemen hemen bütün eğlencelerimden fedakârlık ederim.					
42.	Çocuğumun kendi başına becerebileceği şeyleri denemesi için ona fırsat tanırım.					
43.	Çocuğuma bana sormaksızın şahsi eşyalarımдан herhangi birini alıp kullanmasına izin veririm.					
44.	Evimizde hangi televizyon programının izleneceği, çocuğumun isteğine göre belirlenir.					
45.	Çocuğumu yapabileceğinden fazlasını yapması için zorlarım					
46.	Çocuğumu, onun cesaretini kırabilecek zor işlerden uzak tutarım.					

